

શ્રી

સુરેખા હરણ.

વિનાયકનાર,

વ્યાસજી વલ્લભરામ સુરજરામ.

અધ્યાપી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શા. પ્રકીરચંદ કીલાચંદ.

આવૃત્તિ ૪ થી.

પ્રત ૧૦૦૦.

(સર્વ હક્ક સ્વાધિન રાખ્યા છે.)

અમદાવાદ.

શ્રી ગાયમંડળ ન્યુબિલી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ. ડૉ. સલાયોસ દરવાજો

પરીખ. દેવીદાસ હગનલાલે છાપ્યા.

સંવત ૧૯૬૩

સને ૧૯૦૬

કીંમત રૂ ૦-૮-૦ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અ. રા. વિ. પાઠ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૯૯૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

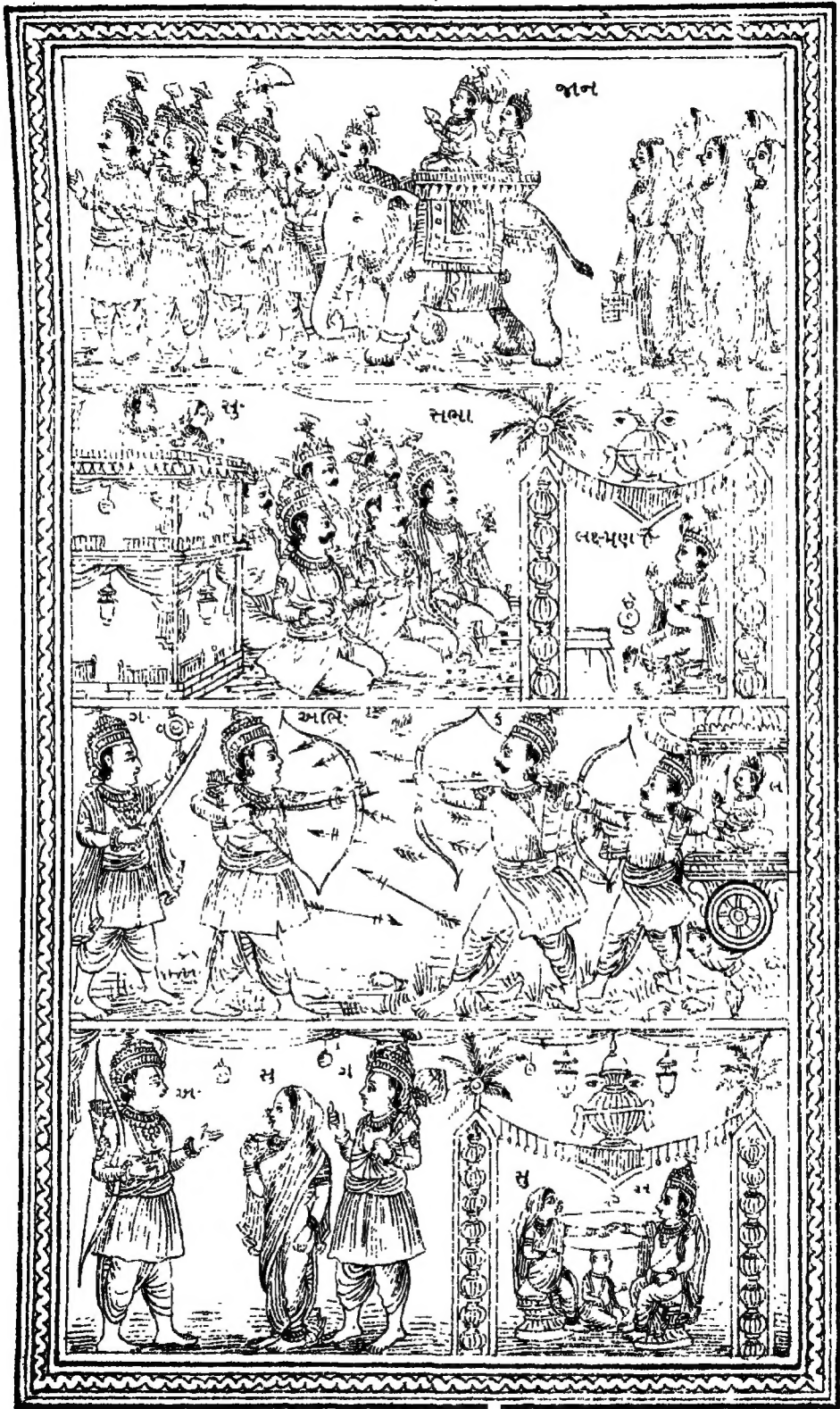
અનુક્રમાંક ૧૯૯૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ સુરેખા હરિજી

વિષય ૨ : ૬

सुरेष्वाहर्षानुं चित्र.

१२

સુરેખા હર્ણ.

૧૯૯૦

કડવું ૧ રાગ ધનાશ્રી.

પ્રથમ પેહેલો પાય પડુ છું, સંકર સુત ગણેશ; સરસ્વતિ રહો ર-
સનાયે, ખામી ન આવે લેશ. ॥૧॥ સુરેખા હર્ણનું વર્ણન કરું, કળ-
તણા છે ચરિત્ર; ભક્તના સુતને સાદ્યતા કીધી, કથાયે પર્મ પવિત્ર.
॥૨॥ પાન્ડવ ગયેલા છે વન વીશે, કુંવર વીકુર ઘેર; કુન્તાસુભદ્રા અ-
ભેમન્યું, રેહેછે આનંદભેર. ॥૩॥ બળદેવજીએ વીવા કરેલો, રાજસોઈ
યજ્ઞમાંય; પોતાની પાળક પુત્રી કેવાનું, નિસ્યે કરેલું ત્યાંય. ॥૪॥ પા-
ન્ડવ વનમાં જવાથી એમનું, મન થયું ઉદાસ; પુરણ લાગ્યા પસ્તા-
વાને, સુજે નહિ કોઈ પાસ. ॥૫॥ વીવા કર્યો મેં અભીમન્યુનો, દેવ દા-
હડો થયો હાવો; નિરધનનો સુત આવે વરવા, મુને ન વિતે લ્હાવો.
॥૬॥ કન્યા કાળ થયો કુંવરિનો, તેડાવું અભેમાન; એકલો આવે નમ્ર
શું સોભે, ન હોય જોડે જન. ॥૭॥ લીસ્મ કપાચાર દ્રોણ જેવાને, લા-
વે તાણી તોશી; સુંદરીમાં સુભદ્રા આવે, બીજી કુન્તા ડોશી. ॥૮॥
વેહેવારં કરવા વિદુર આવે, ભક્ત જનમના ભારે; ટીલું તણુ ગજનું
તાણીને, છેયા હસાવી મારે. ॥૯॥ તાલને કીડતાલ મ્હોટા મંજરાં, વ-
ગાડીને કરે ચાળા; છપન છાપા છાતીયે કર; ડોકમા દસ વિસ માળા.
॥૧૦॥ ગાય ગીતાં ગોર્વીદ વરનાં, ભગવત ભગવત ભણે; હોઠ બંબ-
ડાવે જીભ ફફડાવે, ભમરા પેરે ગણગણે. ॥૧૧॥ લ્હાવો નવિતે સંસાર
રીતે, હાસ્ય કરે સહુ લોક; ગરીબને ઘેર ન દેઉં કન્યા, વીવા આજ
થી ફેક. ॥૧૨॥ છત્રપતી દુરીયોધન છે તે, અસ્ત ધણે ભુપાળ; ભાણુ-
મતી છે ભામનીને, લખમણ જેનો બાળ. ॥૧૩॥ તેનો વીવા કરી દેઉં
કન્યા, અન્યા કહે નહીં કોય; જન જથો લેઈ ભુપત આવે, આનંદ મુ-
જને હોય. ॥૧૪॥ એમ વિચારી વિર મોરારી, બોલાવી પુછુ પ્રશ્ન; દ્વા-
રપાળને મોકલ્યો તે, તેડી લાવ્યો શ્રી કૃષ્ણ. ॥૧૫॥ વિકુલ પ્રત્યે વહે
વડા વિર, કલ્પના મેં એક કરી; હસ્તીનાપુરના છત્રપતીને, લખો કં
કોતરો. ॥૧૬॥ પ્રભુ કહે કંકોતરો શાની, સમજવો શુભ અર્થ; બળદે-
વ બોલ્યા અભેમન્યુનો, વીવા કીધો વ્યર્થ. ॥૧૭॥ નીરધન થયા સુત
સતીતા, વન પધાર્યો પ્રીતે; એકલા કુંવર વરવાને આવે, મુને ન લ્હા-
વો વિતે. ॥૧૮॥ મારે તે વીવા ફેક કરીને, કરું હું રૂડી પેર; સુત સ-

ભાગી છત્રપતીનો, દુરીયોધનને ઘેર. ॥૨૮॥ કુરૂ રાજના કુટુંબનો એ,
લક્ષ્મણો છે નામ; જનજ લાવે છત્રપતીતે, શોભી રહે ઘર ગામ. ॥
૨૦॥ માટે વીવા કરૂ લક્ષ્મણનો, કંઠાતરી લખો વિર; એવાં વાંકાં વા
યક સુણી, બોલ્યા શામ શરીર. ॥૨૧॥ વડીલ વીરા આ શું વિરૂધી વ
ચન એજ; સુભદ્રા ભગની પોતીકી, અભીમન્યુ ભાણેજ. ॥૨૨॥ બહા-
લાને માથે વિપત પડી, બહાલાના બહેરી શું થૈએ; ઉમરો મુકી કુંગરો
પુજવા, કદી કાળ નવ જૈએ. ॥૨૩॥ વિપતવેળા સમાનો સાથી, થાય
સગો તે સાચો; ઘર શોભે તેવો સુત એ છે, શું લખમણ પર રાચો.
॥૨૪॥ રાજ્ય ગયું ને દ્રવ્ય ગયું પણ, નથી ગયું એનું કર્મ; એક મુ-
કી ખીન્ને કરવો તે, નહીં જદુકુળ ધર્મ. ॥૨૫॥ લક્ષ્મી હોયને જતી ર
હે છે. ન હોય ને ત્યાં થાય; વીવા ભંગથા ભાણેજ ભગની, બેઉના દ
લ દુભાય, ॥ ૨૬ ॥ વળણુ. ॥ દક્ષ દુભાશે બેઉનાં, દેશે દારણુ દોશ;
વેણુ વહ્નમના નાથના, સુણી વ્યાપ્યો રોથ. ॥ ૨૭ ॥

—:~:—

કડવું ૨ રાગ ચૌપાદ.

બોલ્યા બળદેવજી મુખ વાણી, મેં વાત વિરા તારી જાણી; તમે
કીધાં ઘણું વેવૃશાળ, એકે ન મળ્યો એવો ભુપાળ. ॥૧॥ તેથી દલકુ
તમારૂં દુભાય, માટે મુને કહો છો નાય; લેઉં છત્રપતિનો હું લહાવો, તે
થી ઝાંખા પડી તમે જવો. ॥૨॥ કરે વિશ્વ બધુ વાત, સોધ્યો બળદેવે
ભુતાથ; કરી કળણ થકી સરસાઇ, માટે દાજે બળો છો ભાઇ. ॥૩॥ એ
મ સુણીને વદે શામ, વિરા સુખે કરો એ કામ; લાવો લખુ કંઠાતરી,
પત્ર લઇ બેઠાશ્રી હરી. ૪ બળીભદ્રજી તેમાં લખાવે, છત્રપતીશીરોમણી ક
હાવે; સુભ શોભીતા દુરીયોધન, રૂપે પુટડો તમારો તન. ॥૫॥ અમે તે વર
માગી લીધો, અભીમન્યુનો ફેકજ કીધો; માસ વૈશાખની દવા દશી,
પધારો નીરભયથી ધશી. ॥ ૬ ॥ જન લાવજો આવજો વહેલા. પધારો
દ્વાદશીએ પેહેલા; લગ્ન પુર્ણીમીને દન, પણ પ્રથમ આવો રાજન. ॥ ૭
॥ ચાર દન રહેજો મુજ ધામ, જન લાવો શોભે ઘર ગામ; એમ પુરણુ
લખી મોરારી, વદે વિર પ્રત્યે ગીરધારી. ॥૮॥ લાવો કુમકુ છાટણાં ક-
રીએ, માગી કંઠાવટી શ્રી હરીએ; ગયાં બળદેવ કંકુ લેવા, છાનું લ-
ખે દેવાધી દેવા. ॥૯॥ જોઈ વિચારી આવજો રાય, નવ્ય જાણીશ તુજ
કન્યાય; સીંહનું ભક્ષ ન લે શી આળ, સામોજે અરજનનો આળ. ॥૧૦॥ હંસ

ભક્ષ શું પામે કાગ, કુવાશી ભમરાને કયાં બાગ; એમ લખ્યું છાનું છ
બીલે, બળદેવ વીના એકીલે. ॥૧૧॥ આવ્યા હળધર કુમકુમ લાવ્યા,
પ્રભુએ છાંટણા છાંટાવ્યા; તેડયા સેવક દીનાનાથ, આપી કંકોતરી તેને
હાથ. ॥ ૧૨ ॥ જવો જદવ હસ્તીનાપુર, દુરિયોધનને ઘો જરૂર; લેઈ
આહ્યા અનુચર ચાર, આવ્યા પુર સભા મોઝાર. ॥ ૧૩ ॥ બેઉ ભુજથી
ભુહાર કરી, રાયને કર પત્રીકા ધરી; કુમકુમ જોઈ રાજન, વહે મામાની
પ્રત્યે વચન. ॥ ૧૪ ॥ વાંચી ભુજો શકુનિ મામા, ઉભા જદવના જોધ
સાગા; મામા વાચે સભાની માંય; બેઠા વિદુર ભીરમ પીતાય. ॥૧૫॥
કહે શકુની સાંભળ રાય, થયો તુજ સુતનો વીવાય; થયા વેહેવાઈ છપન
કોડ, થયા બળદેવને રણછોડ. ॥ ૧૬ ॥ તારા ભાગ્યનો દિવસ જાગ્યો,
અભેમાનનો વિવા ભાગ્યો; એવું સાંભળતાં રાય રિજ્યો, હવે ન મળે
મુજ તુલ્ય બીજો. ॥૧૭॥ જદુનાથે કારજ સુભ કરાયું, મારા કર્મનું પાં
દડુ ફરિયું; પ્રભુ પાંડવનું હેત તુટયું, હવે સગપણ એમનું છુટયું. ॥૧૮॥
આખી અવની કરૂં જેર, થયો દંદ્રિ થકી સમશેર; મુજ સામુ કોઈ નવ
થાય, થાયતો આવે જદવરાય. ॥૨૦॥ એમ સુણી શકુની કેહે છે, જો
હ્યા પત્ર. નીચે શું લખે છે; કહ્યું છે આવજે વીચારી, લખ્યું છે નથી
કંન્યા ત્હારી. ॥૨૧॥ એવું સાંભળી બોલ્યો ભુપાળ, લખીતંગ છે શ્રી
ગોપાળ; એમની લખી વાત હ્યો શીધિ, આતો મોહને મશકરી કીધી
॥૨૨॥ વેહેવાઈ જાણી દેવાધિ ટવ, હાંશી કર્યાની એમની ટેવ; હોય વેહે
વાઈ મશકરી કરે, દહાવો વીતે મ્હારૂ મન ઠરે. ॥૨૩॥ એમ કહીને ઉઠ્યો
રાજન; ગયો ભાણુમતીને ભોવન; રાણી પ્રત્યે કહે છે રાય, થયો પુત્ર ત
ણો વીવાય. ॥૨૪॥ થયા વેહેવાઈ પુન્ય રલોક, કયો સત્કનો વીવા ફો-
ક; અભીમન્યુની કંન્યા જોહ, થઈ આપણી સુરેખા તેહ. ॥૨૫॥ આ-
વ્યા દુત હરીના ચાર, તેડી ભાવે કરો કંસાર; તેવું સુણી રાણી હરખા
ણી, સજ્યા સણુગાર ઉલટ આણી. ॥૨૬॥ વસ્ત્ર વીધવીધ ધારણ કીધાં
છત દેખાડવા પ્હેરી લીધાં; પુલી પુલાશોમાં ફરતી, તેડયા લગનીયા આ-
દરથી. ॥ ૨૭ ॥ આપી આસન ભોજન દિધાં, સુત તણા ત્યાં વખાણ
કીધાં; મારે લક્ષમણો જોહ બાળ, ભણ્યો ગણ્યોને રૂપે રસાળ. ॥ ૨૮॥
બળીભદ્રનું ભાગ્ય ઉઘડીયું, છત્રપતીનું છાકરૂં જડીયું; એનાં આ-
વ્યાંતા માગાં અનેક, પણ મેં નવ માન્યું એક. ॥૨૯॥ વીસ્વમાં સહુ-
નાથી મ્હોટા, અમારે શા કંન્યાના ટોટા; એમ કરી બોલાવ્યો સુત, જો
યો જદવે કાળો ભુત. ॥૩૦॥ લાગ્યું શેવકને મન કૂખ, વર દેખીને મ

રડયું મુખ;કયાં હંસ અને કયાં કાગ,સોભશે નહીં કંન્યા સોહામ.॥૩૧॥
હળધરને ન ખોટું કહેવાય, ધણીનું સુખ્યું ઢાંકણિ માંય; આતો વેવણુ
ઝવંજ આણે, વરને વરની મા વખાણે.॥૩૨॥એણું સમજીને ઉભા થા
ય, માગી જદવ જોધે વીદાય; આપ્તા લેધને પરવરીયા, સહુ કહિરવ હ
રખે ભરીયા.॥૩૩॥ સભામાં બોલ્યો દુરીયોધન,કેવો રજાથો છે અબે
મન; હવે ઉતર્યું પાંડવ નુર, સુણિ દલ દુભાયા વીદુર. ॥૩૪॥ સભા
વીશે ઉભા થયા,અતી ઉઠ્ઠેગથી ઘેર ગયા; કહી કુન્તા સુભદ્રાને વાત,
સુણી અખળા કરે આંસુપાત. ॥૩૫॥ અભીમન્યુ પોતાનો બાળ, ગ-
યો ભણવાને નીશાળ;તેના ભણવામાં નથી પેર, થયો કલેશ વીદુરને
ગેર. ॥ ૩૬ ॥ બેઠા ચોક વિશે વીદુર, દુખે ઉભરાયું આપનું ઉર; રૂવે
પરસાળમાં કુન્તાય, મેડે રડયા કરે સુભદ્રાય. ॥૩૭॥ દૈવ દુખના હીવ
શ આવ્યા,પુર્વના દોશે દલહાં દુભાવ્યાં.॥૩૮॥વલણુ. ॥ દલ દુભાવ્યાં દો
શથી, નેત્ર વહે જળધાર;વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે,સુણો શ્રીતા સાર.

કડવું ૩ રાગ ભાવળીયાનો.

કુન્તાજી વલવલતરિ રે રે હો,દૈવ દહાડો રૂઠીઓરે;મહુ મહારા નવે
ગ્રહો થયા વાંકા, ગ્રહસ્ત મટીને થયા રજળતા રાંઝા, ધટી માઝા ઝાઝા
જગતમાં પડયા જાંખા, દુખ્યા ફનીયામાંરે રે રે હો; અન્યોદક ઉઠીયોરે.
॥૧॥ કીયાં પાપે સુખની ત્રતી ઉંચાપી,કીધો પાંચે પુત્રોથી પડપંચ પા
પી મતી ખગડી સુતે દુતમાં ગાદી આપી, કર્મ કઠોરું જગ્યુરે રે રે હો;
ધર્મ ધોરીંધર ભુલીયોરે. ॥૨॥ દુખોયા દીકરા ગયા છે વનકુળ પ્હેરી,
ત્યારે જપ્યો દુરીયોધન જનમનો ઝેરી, જદવ કુળ જે બહાણું તે બહા-
લા થયા બહેરિ, વીવા સુતનો ભાગ્યોરે રે રેહો; કંન્યા વિના ઝુલીયોરે.
॥૩॥આ દીકરે ન દિઠુ તાતજી તણુ સુખ,જનમી સમજ્યો સુખમાંત્યા
રે આવ્યું દુખ;ફરે કુંવર લેવાઈ ગયેલે મુખ,છે છેથો ઓશીઆળોરે રે રે
હો પરધેર ભરે પેટકુરે. ॥૪॥થયું નહી સગુકો એને મોસાળ,ભાણેજ ભ-
મતો મેલી ભાગ્યું વેવીશાળ,કેમ વિરોધી થયા હળધરને ખોપાળ,શત્રુ
કર્યા રાજીરે રેરેહો;મુકયું છોરે છેટકુરે. ॥૫॥ વલણુ. ॥ કુન્તાજી એમ
કળકળે, વિદુર સુભદ્રાય; નિશાળેથી આવીયો, અભેમાન જે રાય.

કડવું ૪ રાગ સવૈયો.

અલીમન્યુ નીશાળેથી આવ્યો, અરજુનનો કુમાર; દાદા દાદા ક-
હી બારણેથી, પાંચ કર્યા પોકાર. ॥ ૧ ॥ નિત્યાન વીહુર કુંવર માટે,
મીઠાઈ મેવો મંગાવે; નીશાળેથી આવે એટલે, હેતથી ધરી બોલાવે.
॥ ૨ ॥ આવો કહી ઉછંગ બેસાડે, રૂઢયા સરસો ચાંપે; મુસ્તક ઉપર
હાથ ફેરવી, મીઠાઈ મેવો આપે. ॥ ૩ ॥ રખે કુંવરને ઓછું આવે,
સાંભળે કાકા કે બાપ; એવું જણીને લાડ લડાવે, સંભાળ રાખે આપ.
॥ ૪ ॥ તે દિન કુંવરે બોલાવ્યા પણ, નવ બોલ્યા વીહુર; અલીમન્યુ
ને ખોટું લાગ્યું, ભરાઈ આવ્યું ઊર. ॥ ૫ ॥ અરેરે દાદા કેમ ન બો-
લ્યા, પાંચ કર્યા પોકાર; બાપ કાકા વણકોણ બોલાવે, ઓશીઆળો અ-
વતાર. ॥ ૬ ॥ આંસુડાં આવ્યાં આંખમાં ને, ધરી ધામમાં પેઠો; દાદા
ને રડના દિઠા, તેની પાસે પુછવા બેઠો. ॥ ૭ ॥ કેમ રડોછો કેમ રડો-
છો, શો કલેશ મનમાં વ્યાપ્યો, કરગરી પુછ્યું પણ દાદે; ઉત્તર ન
આપ્યો. ॥ ૮ ॥ એટલે મન ઉભરાઈ આવ્યું, કુંવરનું તે વાર; હું ન
બાપો તે કોણ બોલાવે, આંસુ વહ્યાં ચોધાર. ॥ ૯ ॥ આઠંદ કરતો
આંસુ ભરતો, કુન્તાજી કને જાય; શી સોચનાથી રડવા બેઠા ઓ મા-
લ્યરી પ્રજ્ઞ માય. ॥ ૧૦ ॥ બાપ કાકા મારા વન ગયા તે, તન શુ સાંભ-
રી આવ્યા; તે તણે દુખ દિલ દુભાયું, અતી આંસુડાં લાવ્યાં. ॥ ૧૧ ॥
એમ કહ્યું પણ પ્રથ ન વહ્યાં, છોકરું પડ્યું છોછું; રૂઢે ફાટે તેમ રડવા
લાગ્યો, ઊરમાં આવ્યું ઓછું. ॥ ૧૨ ॥ માતા કહી માનું મોટું હજા-
વે, આંસુ વારંભવાર લુછે; ઢાંકેલું મોહોડું માનું ઊગેડે, વાંકો વળીને
પુછે. ॥ ૧૩ ॥ તોપણ કુંતાએ કાંઈ ન કહ્યું, આઠંદ કરતો જાય; માળ
પર ચડતો રડતો રડતો, જ્યાં છે જનેતાય. ॥ ૧૪ ॥ મુલદ્રાને આવિને
પુછ્યું શું છે મારી માત; શા દુઃખમાં દુખ્યાંછો જનેતા, કરો છો આં-
સુપાત. ॥ ૧૫ ॥ ઓશીઆળાં થઈ આઠંદ મોંડ્યું, લેવાઈ ગયું છે મુ-
ખ; બાપ કાકા મારા વન ગયા છે, તે શું સાંભર્યું દુખ. ॥ ૧૬ ॥ તે દુ-
ખથી તમો રડતાં હોતો, મોહન કરશે મેહેર; દ્વાદશ વરસ જતાં રેહેશે
ને કાલે આવશે ઘેર. ॥ ૧૭ ॥ દ્રવ્ય ગયું મા, તેની સોચના હોય; તો
જનમ્યા જે જે પ્રાણી તે, સંગ લાવ્યા કાઠ. ॥ ૧૮ ॥ નથી લાવ્યા ન-
થ લેઈ જવાના, સત્ય ધારો મનમાં; ન હોયને થાય, થયેલાં જાય, વે

જા વેળાની છાંય. ॥ ૧૯ ॥ આ સઘળું સમજે છે પોતે, કેમ રડો છો માત; કાઠએ તમોને દુભ્યા હોય તો તે કહો મુજને વાત, ગાળ દિધિ હોય કોઈ પાપીએ, તો જીભ તેની કહાડુ; હાથ કોઈએ ઉપાડ્યો હોય તો, કાંડાં તે તણા વહાડું. ॥ ૨૦ ॥ તેમ છતાં તમે કેમ રડો છો, રડવે શું દુખ જશે; ભાગ્યશાળી છું સુત તમારો, આગળ આનંદ થાશે. ॥ ૨૧ ॥ સુતનું સાંભળી સુભદ્રાને, ચટકી ચિત્તમાં લાગી; આગળ તે શું સુખ થવાનું, તું જનમ્યો નીરભાગિ. ॥ ૨૨ ॥ સભાગિ સુતને દુખ ન પડે, ઓરે મારા તન; જનમ જ્યારે થયો તારે, પાંડવ પધાર્યા વન. ॥ ૨૩ ॥ તારે પગલેથી પિડા પડી, દુખ પડ્યું બહુ પેર; અલીમન્યુ કહે મારે અ રણે, યજ્ઞ થયો આપ ઘેર. ॥ ૨૪ ॥ વડીલ દાદા પાન્દુ રાજ, તે પામ્યા સુભ ગતી; પુત્રને પગલે સારૂ થયું, હું નીરભાગી નથી. ॥ ૨૫ ॥ શુ-ભી સુભદ્રા સુતને કહે છે, હૃશ્યા સત્ત્વ લોક; ભાગ્યશાળી હોયતો તારો, ન થાય વિવાહ કૌક. ॥ ૨૬ ॥ બળભદ્રનો જીવ ભમ્યો તે, વેવીશાળ ન રાખ્યું; સાચા રનેહિ સત્ત્વ થયાજે, સગપણ કહાડી નાંખ્યું. ॥ ૨૭ ॥ કુંવર કહે પેર મેં જણી, એ વાતમાં સો દ્વેશ; કાચા વિવાહની કન્યા ગઈ છે, તેમાં શો આવડો કલેશ. ॥ ૨૮ ॥ કન્યા ગઈ તો ભલે ગઈ મા, હજી હું મ્હોટો થાવું; બાપ કાકા મારા જીવે છે તો, લક્ષ કન્યા એવિ લાવું. ॥ ૨૯ ॥ તેને સારૂ કલપાન્ત ન કરો, માની લ્યો મન સુખ; સુ ભદ્રા કહે કન્યા ગઈ છે, તેનું નથી મને દુઃખ. ॥ ૩૦ ॥ સાચા સત્ત્વ હરખ પામ્યા, તે પ્રગટ્યું છે ઝેર; આપણી કન્યાનો થયો વિવાહ; દુરિ થોધનને ઘેર. ॥ ૩૧ ॥ લક્ષમણાનું લગ્ન લિધું, દગ્ધ થયું મમ ઉર; તે વેદનાથી કુન્તા રડે છે, રડે છે પ્રજ્ઞ વિદુર. ॥ ૩૨ ॥ કુંવર કહે ગિ-થ્યા રડો છો, છો ગઈ સત્ત્વને ઘેર; તેમાં શું ગયું આપણું મા, એ વાત-નું શું બહેર. ॥ ૩૩ ॥ એવાં વચન સુતનાં સુણી, ક્રોધે ભરાણાં માત; જ નંદન નિરભાગી કહીને, મારી રૂદેમાં લાત. ॥ ૩૪ ॥ લાત મારોને માત કહે છે, ઉઠ્યો તું દૈવની વેઠ. દીકરો આવ્યો પણ તું મારે, ક્રિકરી પડ્યો પેટ. ॥ ૩૫ ॥ ક્ષત્રી કન્યા ન જવાદે પોતાની, કરે મોટો સંગ્રામ; પણ તેં કુખ વગોવી મ્હારી, બાપનું બોળ્યું નામ. ॥ ૩૬ ॥ કાયર કુંવર ગાદી લખવી, સાને તું જનમ્યો જોધ; એવાં વાયક માતનાં સુ-ણી, કુંવરને થયો ક્રોધ. ॥ ૩૭ ॥ સાંભળો માતા, વાળો શાતા, નહિ લ-જવું માખાપ; એજ સુરેખા વરૂં નહીં તો, બ્રહ્મ હત્યાદીક પાપ. ॥ ૩૮ ॥

એમ કહિને નીચે આલ્યો, ઉઘેડ્યો ભંડાર; પોતાની પેટી માંહીથી લીધાં, વસ્ત્ર અને શણગાર. ॥ ૩૯ ॥ શુકનમાં મુખવાસ ખાધો, મુખડું કીધું લાલ; ઉપાન ચર્ણમાં ધારણ કીધા, પ્હેરિ લીધો સુરવાળ. ॥ ૪૦ ॥ કવચ બકતર કમ્ભર પટા, અંગ ઘણી ઉલટ; જરીનો જમો પ્રેમે પ્હેયો મુસ્તક પર મુગટ. ॥ ૪૧ ॥ કાનમાં કુંડળ લોલક લળકે, કોટમાં એકાવળ હાર; કટી કરી પટકથી ખાંધિ, તેમાં ખોસ્યાં હથીઆર. ॥ ૪૨ ॥ ખપવા ખંજર સાંચ્યને ત્રીસુળ, જમધયા કટાર; ગુમી ગેડી ને ગદા લીધી, તરકસ તીર તરવાર. ॥ ૪૩ ॥ કર્વત કુહા લાલો ફરસી, કમ્ભર સાથે ખાંધે; ખાણુનો ભાથો ખાણે ભરેલો ધનુષ્ય ભેરવ્યું ખાંધે. ॥ ૪૪ ॥ કારમી કીકીયે કુંવર આલ્યો, વીદુરને પડ્યો પાય; ઓરે દાદા દો આજ્ઞા હું, લાલું એ કંન્યાય. ॥ ૪૫ ॥ વીદુરજી બેઠને ગભરાયા, આ બેલ કોણે લડાવ્યો; ચાંડાળ બુધી કોણ મળ્યું તે, કુંવરને ચડાવ્યો. ॥ ૪૬ ॥ સુણી સતી કુંતાજી આવ્યાં, ત્યારે તે દિઠો તે ઠામ; કંન્યા લાવવા સુત ચડાવ્યો, સુભદ્રાનું કામ. ॥ ૪૭ ॥ બેટા તને તારિ માયે કહ્યું, શું તે કહે માડી વાત; અભેમન્યું કહે કંન્યાને માટે કરે છે આંસુ પાત. ॥ ૪૮ ॥ સુભદ્રાને દીધિ શીખામણ, રડીશમાં મુજ માત; કંન્યા ગઈતો છો ગઈ કહ્યું, ત્યારે મારિ મને લાત. ॥ ૪૯ ॥ દી કરો નથી દીકરિ છે તું, લખવ્યો અરજીન ખાપ; તે સાંભળી કંન્યા વરવાને, માથે લીધું છે પાપ. ॥ ૫૦ ॥ દ્વારીકામાં પરવરને કરું, સુરેખા કેરું હરણ; જીવશું તો આવશું જીતિને નહીં તો પામશું મરણ. ॥ ૫૧ ॥ વળણ ॥ એવાં વચન સાંભળિ, કોપ્યા કુંતા માત. ઉત્તર હેડી પાપણી, ક્યાં કર્યો ઉતપાત. ॥ વલણ બીજું ॥ સુણી સુભદ્રા ઉતરી, થર થર કંપી કાય; વદે વલ્લભ આતાજનો, શું કહે છે કુંતાય.

—:(*):—

કડવું પ રાગ સિંધું.

વીવેક વણ વહુજી, દિકરાને દુભાવ્યો શાથી, ઘેર ગોદો ધાલવા વૈડાપો શીખી લાવ્યા ક્યાંથીરે, વિવેક વણ વહુજી. ટેક. ॥ હરી ફરી મા રે એક છોકરું, તેણે વેળા વળસે, ગોળિ હશે તો ગોળિ ઢાંકણાં, બેઠસે તેટલાં મળશેરે; વિવેક વણ વહુજી. ॥ ૧ ॥ હડ ચડી અલીમન્યુને સા મથ કોણ રાખવા; બહેલી વહુ બેઠએ તમારે સાસુ પછું દાખવારે;

વિવેકણુ વહુલ. ॥ ૨ ॥ સાસુનીતો ખીક હોએ શાની, સ્વામી વન
સંચરીયો, ધણી વીના ધણીઆપું માંડી, આશો જુલમ કરીયોરે, વી
વેકણુ વહુલ. ॥૩॥ પુત્રને પુઠ પક્ષ મળે નહી, નહી પીતા નહીકાકા; પીલાર
નાં પુરાં નહીને, માંડયા ડોળ ડમાકારે. વિવેક વણુ વહુલ. ॥૪॥ છાકે છકી
ગધ છેક છાંછવી, છૈયાને છકાવ્યો, તેં જાણ્યું મને પુછનાર કોણુ છે,
ખાળકને ખકાવ્યોરે. વિવેક વહુલ. ॥ ૫ ॥ આવા ગુણથી પીલેરીઆં-
યે, તુજ સંભાળ ન લીધી; વળગણી શોધતાં વસ્યાં સાસરીયે, પરણાવા
નાંખી દીધીરે. વીવેક વણુ વહુલ; ॥ ૬ ॥ ભાઈતો શત્રુ થઈ પડ્યાને,
શા પર હું પદ આણ્યાં; કદિ નહીને આજ મેંતો, આવડાં ડાહ્યાં જાણ્યાં
રે. વિવેક વણુ વહુલ; ॥ ૭ ॥ કોઘે જનુંની પણું જણાવ્યું, લાત ર-
દયમાં દીધી; ઠીક કેડ કસી પાવડી ખાંધી, આખી મરદાઈ કીધીરે. વિ-
વેકવણુ વહુલ. ॥ ૮ ॥ કૈરવ જદવ જમડા જેવા, નદે કુંવરને મેલી,
એકલું અટવાય ઓથ વિનાનું, ત્યાં કોણુ એનું બેલીરે; વિવેકવણુ
વહુલ. ॥ ૯ ॥ શું કરું સંસારની સરમે હું, તુંજ પ્રત્યે નવ આણ્યું; આ
દિકરો દુશમનમાં આલ્યો, જીભડીએ ઘર ધાલ્યુરે; વિવેક વણુ. વહુલ
॥૧૦॥ આલ્ય તેણું કરિ રાખ્ય કુંવરને વીખીત વાત ફેલાણી; વલ્લભ વદે
શ્રેતાજન સુણો રૂધીર રેલ રેલાણીરે. વિવેકવણુ વહુલ. ॥ વળણુ. ॥
શબ્દ સતીના સાંભળી, પડી પેઠમાં ફાળ; કર આલ્યો કુંવર તણો,
નહી જવા દેઉં ખાર. ॥

કડવું ૬ રાજ માંડનો પરજ.

—: (૦):—

મારા જયારે, નહિ જવા દેઉં તુજને; જલુ હોયતોરે, નાશ કરી
નાંખો મુજને. ॥ ૧ ॥ પીંડ પાડુંરે, કાહાડું પાપી પ્રાણુ માલરો, જીલ
માહારીરે, વાંક નથી તન તાલરો. ॥ ૨ ॥ તાત વનમાંરે, મનમાં આ
કેવું લાવશે, રડયા કૈરવરે, કાળ રૂપ તુજપર આવશે. ॥ ૩ ॥ જમજે
વારે જદવ આજા જેરાવરો, તેના સામારે, યુદ્ધ તણી હઠ પરહરો. ॥૪॥
હોય પાપીરે, તેવા શું રાઠ ને કીજીયે, છો ખાળકરે. બળીયા શું બાથ
નહીજીએ. ॥ ૫ ॥ પક્ષ વીનારે, મુમત હાલો ન આલવો કાલા કુંવરરે,
કંથેરે કર નવ્ય ધાલવો. ॥ ૬ ॥ નહી પોહોયોરે, પુઠવીના લાંખી દોઢ
માં; શાને ધાલોરે, હાથ એ વાઘની બોડમાં. ॥ ૭ ॥ નથી જોઈતીરે, કં
ન્યાએ કાળા કલેશની, કેમ વરીયેરે, દારા છે દારૂણુ દેશની. ॥૮॥ હૈશ જી

વતોરે, લક્ષ નારી એવિ આવશે, બાપ કાકારે, સામ્રથ તે બધી લાવ-
શે, ॥૬૫॥ સહુ ક્ષત્રીયેરે, વિવા કર્યાં જ્યાં ભાળિયા, તવ આવશેરે, મન
મમતા વેવીશાળીયા. ॥ ૧૦ ॥ ખોટ શી છેરે, કન્યાનો કાળ પડયો ન-
થી, મુકો મમતરે, માતા હું તારી મરું મથી. ॥ ૧૧ ॥ વળણ. ॥ એ-
મ શુભદ્રા વલવલી, પ્રગટયો કુંવર તન તાપ, પેહેલું ન માન્યું માવ-
ડી, હવે શ્રદ્ધ હત્યા પાપ.

કડવું ૭ રાગ ચોપાદ.

અભિમન્યુ કહે માત મહારિ, નિશ્ચે વરવી સુરેખા નારી, લીધું છે
શ્રદ્ધહત્યાનું પાપ, બેશી રહુ તો લાજે બાપ. ॥૧૧॥ લાજે જનેતા તાલ-
રી કુખ, કેમ વ્યર્થ થાયે વદ્યુ મુખ; પાળો નહિ તેને શું કરવું, લલુ
તે જીવ્યા કરતાં મરવું. ॥ ૨ ॥ તવ વિદુર કિધો વીચાર, રોક્યો રાકા
શે નહી કુમાર; એમ જાણી વિદુરજી બોલે, ધન્ય સુત નહી કો તુ તો-
લે. ॥૩॥ ભલે જવાનું આદરો તન, એક માનીદ્યો મારું વચન; દિ-
વશે નિસરવું નહી બાળ, સુખે સંચરો સાયંકાળ. ॥૪॥ તેનું કારણ સાં
ભળ સુત, જતાં જણે કારવો કપુત; પડે પુઠળ પાપી પ્રાણિ, કરે વિ-
પ્ર અતી દ્વેશ આણી. ॥ ૫ ॥ મારે જાણે મોડા પડે રાત, સંજ લેજે તું
તાલારિ માત; તવ અભિમન્યુ કહે વાર, વેણ શીશ ચડાવું તમારું.
॥ ૬ ॥ નીશા પડે નીકળશું મામ, પણ સુભદ્રા આવે શું કામ; ત્યારે
વિદુર કહે મુજ તન, એને આવે થારો લગન. ॥૭॥ તુજ સાથે સુભ-
દ્રા આવે, એના બે બંધુને સમજવે; કલેશ કરીને કષ્ટ કપાવે, કરગરી
ને કન્યા અપાવે. ॥ ૮ ॥ સુણી સુત વદેખમુ એમ, વધ થઈ ભુલો છો
કેમ; આડા સંજ કરવો પડે અન્યા, નાવે કરગરે કરજને કન્યા. ॥૯॥
વદે વિદુરજી સુણ બાળ, થાયે ખુશીથી જો વેવિશાળ; તો તો હેત રહે
હંમેશ, નવ માને તો છે પછી કલેશ. ॥ ૧૦ ॥ સુણિ સુત ટાઢો થઈ
બેઠો, જવા ચીત ચીતરવટ પેઠો; એવે દીનમણિ બેઠો મેર, પહેર્યો વ
અ આભુશણ ફેર. ॥૧૧॥ લીધાં આયુધ કમર કશી, તવ સુભદ્રા શં-
ગ ધશી; લીધિ માંસડી વસતી માત; તૈયાર થયાં અભેમાન સાથ.
॥ ૧૨ ॥ રથ કહાડ્યો કુંવરે બાહાર, તેણે જોતર્યા ચાર તોખાર; તવ
ચઢી બેઠી સુભદ્રાય, રખે મુને મુકી સુત જાય. ॥૧૩॥ ભક્ત વિદુરે

આજ્ઞા આપી, દેછ શીખ કુન્તા રૂઢે ચાંપી; બેટા ટંટાનો લંત ધરીયે,
કળ થાય તો બળ નવ કરીયે. ॥૧૪॥ નથી પુઠ કે પક્ષ ઓ બાળ, લાં
બી ન ભરીયે ફાળ, ધાર્યું થાશે હરીનું ઓ તંન, પછી વિદુર વણ
વચન. ॥ ૧૫ ॥ સુણો સુભદ્રા સુંદરી, કેહેજે તુજ વીરને કરગરી; સ-
ગાં સાથ સહુ બેળાં કરજે, માને નહીં તો મરણું આદરજે. ॥ ૧૬ ॥ એ
મ કહિ દિધિ આગનાય, બેઠો કુંવર રથની માંય; એક ભુજે ગ્રહ્યા અ-
છોડા, લીધી ચાબુક હાથમાં ઘોડા. ॥ ૧૭ ॥ ડગ ભરવાને વાજી બય,
તેવિ સનમુખ આવી ગાય; જોઈ માન્યું વિદુરનું મન, જાઓ કૃતેહ થ-
યો શુકન. ॥ ૨૮ ॥ હાંકી અશ્વને પંથ પળીયો, નગના દ્વાર બહાર ની-
કળીયો; તવ શબ્દ શીઆળના થાય, માઠા શુકન ત્યાં દેખાય. ॥ ૧૯ ॥
પણ ગણુમાર્યું નહીં કુમાર, પુરપાટ હંકાર્યા તોખાર; પમ પડવીને રથ
ધધડાટ, જતાં જતાં આવી બે વાટ. ॥૨૦॥ અભેમન્યુ ઉભો ખમચા-
ઇ, રાખ્યા ઘોડાના અછોડા સાહી; કહો માતા કઇ દિશે વળીયે, ડાભે
કે જમણે પંથ પળીયે. ॥૨૧॥ તમે ભોમીયાં નીત્ય જનાર; કીયે રરતે
દ્વારામતી સાર; તવ બણ્યું અસરણા સરણ, આવે ભાણેજ કરવાને હ
રણે. ॥૨૨॥ પણ પડે એકલો આવે, એનું બળ કહિ નહીં ફાવે;
મહારા ભકતનો પુત્ર એ સાચો, એને પડવા ન દેવો પાછો ॥ ૨૩ ॥ પે-
હેલું ગળદેવને મેં કહ્યું, મહારું કહ્યું મ્હોટાએ ન લહ્યું; સમજવ્યા
હતા બહુ પેર, તોયે ગયા કૌરવને ઘેર. ॥ ૨૪ ॥ એમનું ધાર્યું થવા ન
દેવું, વરે ભાણેજ હું જસ લેઉં; પણ એકલો શું ધાર્યું કરશે, નહીં મ
નસુબો પાર ઉતરશે. ॥ ૨૫ ॥ એમ બણ્યું શ્રી રણુછોડ, મેળવું એ-
ની જોડે જોડ; કેમ જાયે પ્રભુ વર ચુકી, ભગનીને ભુલવણિ મુકી. ॥૨૬॥
સુતે પુછ્યું સુભદ્રાને જ્યારે, કરિ વીચાર બોલ્યાં તે ત્યારે; બેટા માર-
મ ડાભે ચાલો, એહ પંથ મોસાળનો ઝાલો. ॥ ૨૭ ॥ વળણ. ॥ એવાં
વાચક સાંભળ્યાં માતાનાં જેવાર, કહે વક્ત્રલ રથ ફેરવ્યો, હાંક્યા
તવ તોખાર.

કડવું ૮ રાગ સાળી.

અશ્વ હંકાર્યા ડાભે પંથે, વણી લાંબી વહી વાટ; અટલે મારગ
આવી રહ્યો, આબ્યું વન સપાટ. ॥૧॥ દાશા ભુલ થયો તવ કુંવર, અ
રણ્ય આલ્યો જાય; જેમ વળે તેમ અરણ્ય આવે, શુંઆયો મહવર માં-

ય. ॥ ૨ ॥ પછા વળ્યાની સુજ ન પડે, રાત અધારી ધોર; સણસણ
રૂજની સુસવે છે, તમરાં કરે બકાર. ॥ ૩ ॥ કુંવર રખડે વિકરાળ
વગડે, બહુ બાવળના ઝાડ; ટેકરા ખાડા કોતર કુંગર, પરવત પહાડ
ને તાડ. ॥ ૪ ॥ નહિનાં નાળાં ઝાડનાં બળાં, ઝાડી બડી પડેલી; કાંટા
કંથેર કાચકીનાં, લાંબી પ્રક્ષિપિ વેલી. ॥ ૫ ॥ ખેર ખાખરને ખાજલી
છે, ખરસાણી ખારેકી; પત્ર વડે પવનથી ખખડે, ભયકાર ભાસે નખે-
કી. ॥ ૬ ॥ રાફડામાં સાપ શબ્દ કરે છે, ચીતળા પડીયા આરા; નાગ
ફણા માંડીને ફરે છે. નોળીયા વણીયર વાડાં. ॥ ૭ ॥ સહુડી શીયાળ
સુવર સસલા હરણુ મગને હસતી; ભુંડ શેઝાંને રિછડાં રખડે, સીંહ
ચીત્તા વાઘ વસ્તી. ॥ ૮ ॥ તનછ ચંદનધો પાટલાધો, કરચલાં કા-
ચંડા; ધ્રુવદ ચીબડી ધોર કરે છે, ઉંટ અને ઉડગડા ॥ ૯ ॥ એવા વ
નમાં વાટે વહે છે, ગુફામાં ગુચવાય; ઝાડનાં જડીયાં ડાળાં પડીયાં,
પીંન્ડાં તેમાં ભરાય. ॥ ૧૦ ॥ રથ ન હાલે ઘોડા ન ચાલે, ઘણાક પાદ
પછાડે; અંધારે સુત હેઠો ઉતરી, બળે કળે રથ કાઢાડે, ॥ ૧૧ ॥ મુખ
પોકારે ચાખક મારે; ધરે વાજ પર શેશ, એ દુઃખ દેખી સુભદ્રાજી, થ
છ ગયાં અપશોશ ॥ ૧૨ ॥ અરેરે દીકરા ભુલ્યાંને દુલ્યાં, સંતાપ અ
વ્યો આવો અભીમન્યુ કહે માતા મુને, પરણાવવા લ્યો લ્હાવો. ॥ ૧૩
॥ મોહોડ ધાલી લ્હાવ લેવો તે, આ કર્યા વીના ન ફાવે; દુખ વેડયા વ
ણ માતા મ્હારી; કયાંથી ાહેલી વહુ આવે. ॥ ૧૪ ॥ એવાં મર્મનાં વચન
સુણી, માતાએ નીચું ઘાલ્યું; પછી કુંવરે વીચાર કરિ, ધનુશ હાથમાં
ઝાલ્યું. ॥ ૧૫ ॥ શાને સારું કષ્ટી વેઠું વીઘા છે સુજ પાસ; અગનાસ્ત્ર-
થી અમ્મી મુકો, પંથ ઠરું પ્રકાશ. ॥ ૧૬ ॥ તીમ્મર નાસે મારગ ભા
સે, થાશે અસ્વને સુખ; છતી વીઘાએ સાને સાર, વેઠું વેડાવું દુઃખ.
॥ ૧૭ ॥ એવું જણી એક બાણ લીધું, મંત્ર ભણી તે વાર; અમ્માસ્ત્રનું
મુકીયું તે, પાવક પ્રમટયો સાર. ॥ ૧૮ ॥ બીડ સળગવા લાગ્યાં, તી-
મ્મર પામ્યું નાસ; વધ્યો ાંની વનન વીશે; ઘણો થયો પ્રકાશ. ॥ ૧૯ ॥
તે અજવાળે અશ્વો ચાલે, કુંવર મ્હાસુખ ધારે; પ્રખળ પ્રકાશ પાછ-
ળ રેહે કે, આગળ બીજું મારે. ॥ ૨૦ ॥ એવી રીતે સળગાવતો ચા-
લ્યો, સુભદ્રાનો તન; સુખ રૂપે જતાં જતાં ત્યાં, આવ્યું હેંખા વન.
॥ ૨૧ ॥ તે વન વીશે રાક્ષસ રેહે છે, માયાવી વીકરાળ; ત્રણ ત્રણ તા-
ડના ઉંચા દેતો, બાગ તણા રખવાળ. ॥ ૨૨ ॥ તેનું રાજ્ય કરે છે રા-

ક્ષણી, રાણી હૈડખા નામ; તે પ્રેમદા પરણેલી લીમને, વસી વાસી વ
 ન ધામ. ॥ ૨૩ ॥ પુત્ર તેનો ગટોરગછ નામે, માયાવી બળવાન; તે
 વન સળગાવ્યું સુસવાટે, અરબુનને સંતાન. ॥ ૨૪ ॥ પવન ઝપાટે સુ-
 ર સપાટે, આગ અતિ ઘણી લાગી; લખક લખકા વહની ના જોઈ,
 અસુર ઉઠ્યા જાગી. ॥ ૨૫ ॥ અરેરે આકત કોણે કીધું રોશમાં વાળી
 રિસ; ધાજેરે ભાઈ ધાજે કહીને, પાપીએ પાડી ચીસ. ॥ ૨૬ ॥ તે શ-
 બ્દ સુણીને સહુ જગ્યા, તોફાની થયા ટોળે; આયુધ લીધાં હાથમાંને,
 ઉપડ્યા ફાટે ટોળે. ॥ ૨૭ ॥ આપણી રાણીના ભય થકી, કો પ્રાણીથી ન
 વ અવાય; અંત્રીક્ષના ઉડનારાં પક્ષી, આ મારગે નવ જાય. ॥ ૨૮ ॥
 દેવ દ્રષ્ટી નવ નાંખી સકેતો, બીજનો શો ભાર; અતળોત બળીયો ન
 જાય કળીયો રાણી તણો કુમાર. ॥ ૨૯ ॥ તેવાના બાગમાં આગ મુકી,
 કોણે જણાવ્યું જોર; આલો ઝાલો ભાલા ભુજે, પકડી લાવીએ ચોર.
 ॥ ૩૦ ॥ એમ કહિને સહસ્ર સુરા, તૈયાર થયા ચડી ચોટે; ફલંગ ભર-
 તા દેહીત ન ડરતા, દોડ્યા દડબડ દોટે. ॥ ૩૧ ॥ ત્રીતાડ ઉંચા નાકે
 બુચ્યા, હાથ હાથ લાંબા દંત; કાન સહુના સુપડાં સરખા, બીહામણા
 બળવંત. ॥ ૩૨ ॥ આલ્યા ચોટે દારૂણ દોટે, ભુમી ભાર ભરપુર; રથ-
 માં બેઠા સુભદ્રાએ, આવતા દિઠા અસુર. ॥ ૩૩ ॥ અરેરે દૈવ દૈત આવ્યા,
 કાહાડસે પુત્રના પ્રાણ; હું નીરભાગણી આશું કીધું, જન ફીટી થશે
 કાણ. ॥ ૩૪ ॥ ભયંકર ભય ભાસવાથી, મતંક મુરછા ચડી; સુભદ્રા
 ની જતી રહી સુદ્ધી, રથમાં લથડી પડી. ॥ ૩૫ ॥ વક્ષણ. ॥ પ્રાણ બ્ર-
 હાંડ ચડી ગયો, ન રહી સુધ બુધ સાન; કહે વક્ષમ તે જોઈને, મન
 ધાર્યું અભેમાન. ॥ ૩૬ ॥

કુડવું ૧૦ રાગ લલીતની છાંયા.

અરર શું થયું માત માલરી; પુરણ ના પડી, હોંશ તાલરી. ॥ ૧ ॥
 ધરણ તું ઢળી; રાંક માવડી; મરણ તુલ્ય શું, રથમાં પડી. ॥ ૨ ॥ લ-
 ગન ધારીયું દીકરા તણું; મન ન વારીયું, વાર તેં ક્ષણું. ॥ ૩ ॥ હઠ
 કરી અતી નાર લાવવા; રથ ચડી ગયાં, સંગ આવવા. ॥ ૪ ॥ રતન
 માતરે, હાથ હું ધસું; જીભલડી લઈ, દંતમાં ડસું. ॥ ૫ ॥ અરણ્યમાં
 વશ્યો, તાત જે હતો; રઝળતો ક્યો, માત તેં છતો. ॥ ૬ ॥ ઉછંગ લે-

ધને, કાણુ પાગશે; નજર મીઝથી, કાણુ ભાળશે. ॥ ૭ ॥ અવર માત કો, માલરે નથી; -હૃદય ચાંપિને, તુ હશી જતી. ॥૮ ॥ રમીશ બેશી-ને, કેઈ મા કને; અગન કંઠીરે, માત મુજને. ॥૯ ॥ જીવત ધીક છે, માલરું હવે; મગીશ માવડી તુ કયે ભવે. ॥ ૧૦ ॥ નયન આંસુડાં જય છે અતો; વક્ષલ ઓચરે, આવી આ ગતી. ॥ ૧૧ ॥ વળણુ. ॥ રડતો રૂદે કાટતું, આંસુ આલ્યાં જય; દહીતો દેખો કુંવરે, વીચાર્યું મનમાંય.

કડવું ૧૧ રાગ સૈવૈયા.

વૈશમ પાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારિ તુ-જને સભળાવું સુરેખા હરણુ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ મન વિચાર્યું અલીમ-ન્યુએ ધાર્યું, રડયામાં રોળાઈ અશું; કડણુ કાળજી રાખુ મ્હારું, લુછી નાંખ્યાં આંસુ. ॥ ૨ ॥ જણ્યું કે અસુર ઉત્પાત કરશે, મરશે મ્હારી માડી; પ્રાણુ બ્રહ્માંડ છે જનેતાનો, એકાંત દેડું સુવાડી. ॥ ૩ ॥ બે ધ ટીકાએ આવશે શુદ્ધી, રહેવા દેડું રથ માંદ; પણ પાપીનો પ્રહાર પ્ર-ડે તે, માતાનો પ્રાણ પળાય. ॥ ૪ ॥ એમ જાણી રથમાંથી ઉતરીયો, કટી કશીને ખાંધે; જનુની પડી શુધ્ધ બુધ વીના, કુંવરે લીધિ ખાંધે. ॥ ૫ ॥ લેધને પગીયો કુંવર બળીયો, એકાંત જંગલ ઝાડી; વ્રક્ષ શુ-કમાં વચ્ચ હોરાડી, ભુમી માડી સુવાડી. ॥ ૬ ॥ અસુર સાથે સંગ્રામ કરવો, ધારીને આવ્યો કુમાર; ઘોડાના અછોડા ગ્રહીને રથે, લઈ બેઠો હથીઆર. ॥ ૭ ॥ એવામાં -અસુર આવી પ્હોચ્યા, દુષ્ટજનો દેઈ દોટ; કુંવરનો રથ ગેરી લેધને, ઊભા વળીને કોટ. ॥ ૮ ॥ લોચન રાતાં કો-ધે ન માતાં, વધા અસુરો વાણી; કાણુ તું છે ને ક્યાંથી આવ્યો, બા-ળક મનુશ પ્રાણી. ॥ ૯ ॥ કેઈ નાતને જાતજ તારી, કીયું ઘરને ગામ; કાણુ માખાપનું છોકરું છે, કાણુ તારું નામ. ॥ ૧૦ ॥ અલીમન્યુ કહે શું સહુ પુછો, નાતને જાત અનુપ; લાંબુ કહ્યા કરતાં કહું થોડું, સક-ળ ભુમીનો ભુપ. ॥ ૧૧ ॥ દાંતવ માનવ સર્વનો રાજ; રૈયત છે તમે મ્હારી; તે સાંભળીને ક્રોધ વ્યાપ્યો, દુષ્ટ જનોને ભારી. ॥ ૧૨ ॥ ન્હાને મ્હોટે ન બોલ મ્હોટું, જોડું વગર વીચાર્યું; બાગમાં આગ લગાડી માટે, મરણુ તારું ધાર્યું. ॥ ૧૩ ॥ જેમ ફાવે તેમ બકયા કરે છે, આયુશ દ્રોકો કાઢાવ્યો; જો જો અલ્યા જીવતો નથી જવાનો, કાળ તારે સીર

આવ્યો. ॥૧૪॥ અલીમન્યું કહે કાળ કરો શું, કાણુ હણે મમ કાય;
 જે તમે જીવ્યાનો ખપ કરો તો, નાશી જાઓ પડી પાય. ॥ ૧૫ ॥ તે
 સાંભળીને કુમતી કોપ્યા, કહાડી નાંખે પ્રાણ; ભાલા લીધા ભુજમાંને
 કરી રહ્યા બુમરાણ. ॥૧૬॥ ઉછળીયા બળીયા મળીયા છે, માયાવી
 મહા વીકરાણ; ધશો ધશીને ધાય કરડવા, ફટક દેતા ફાળ. ॥૧૭॥ ઉ-
 યા નીચા અવળા આડા, ધણી ગરજના ગાજે; લાગ આવે તેમ લાતો
 ફેંકે, રથ તોખારને ખાજે. ॥૧૮॥ લડત લડે લાંબા પંજે, મારો મારો
 મુખ ભાંખે; વાંસડાના ફાંસડા ઉખેડી, કુંવર ઉપર નાંખે. ॥ ૧૯ ॥
 જોર જીલમ જોઈ જંગલીનો, કોપ કર્યો અભેમાન; ધનુશ ચડાવી ટું-
 કાર કીધો, ઉપર લીધાં બાણ. ॥ ૨૦ ॥ મહા દ્વેશ ધારે બાણજ મારે,
 મુમત દેવો મુકાવી; અસુર આડાને અવળા ખશી, આયુધ દે ચુકાવી.
 ॥૨૧॥ તાકી તાકી તન તોડીને મારે, પણ પાપીને નવ વાગે; વાગે ક-
 દાચીત કોઈ કને તો, ખોડ ખાંભી નવ લાગે. ॥ ૨૨ ॥ પ્રાણ ન જાય
 ધાત ન થાયે, અસુર એવાને એવા; કુંવર લાગ્યો વિભાસવાને, આ
 જીવ જતી કેવા. ॥૨૩॥ માતાને ઉદર રહ્યો હતો હું, ગર્ભે અષ્ટોદસ
 માસ; તવ કોઠા વીધા વાંચીતી, મમ મામા અવિનાશ ॥ ૨૪ ॥ તેમાં
 એવો હેતુ આવ્યો હતો કે, માયાવી હોય જેહ; ખડગ ન વાગે વાગે
 ન લાગે, પતન ન થાય દેહ. ॥૨૫॥ તેમાંના અસુર ભાસે છે આ, જે
 મ ફાવે તેમ ફાલે; તેવી જતીના ઉપર એકલું, શીવજીનું બાણ ચાલે.
 ॥ ૨૬ ॥ એવું જાણી ઉલટ આણી, કામ કુંવરે કીધું; મહાદેવજીનો
 મંત્ર ભણીને, એક બાણ તવ લીધું. ॥૨૭॥ ફેરની પુંદડી ફરીને ફેંક્યું
 થયો કારમો કોપ; જે જે જોઈને બાણ અડ્યું તે, રાક્ષસ થયા લોપ.
 ॥૨૮॥ નવસેને નવાણું હણાયા, કુંવર મળીયો માઠો; એક બચી ગ-
 યો રાક્ષસ સહુમાં, તે જીવ લેધને નાઠો ॥ ૨૯ ॥ જતાં જોયો અલીમ-
 ન્યુએ, સખજો લીધો સાર; છોને એ જય જીવતો જૈ, કેહેશે સમાચા-
 ર. ॥ ૩૦ ॥ વળણ. ॥ રાક્ષસ નાશી આવોયો, હેડંબા ભોવન; જગો
 જગો માવડી, શું કરો શયન.

—:(૦):—

કડવું ૧૨ રાગ સોલણીની ચોપાઇ.

આવી અસુરે ગરજના કીધી, સાંભળી બળવંતી બીધી; ઉઠી આ

વી વાગત મન જાણી, શું છે શું છે પુછે છે રાણી. ॥ ૧ ॥ જોયું વન
સળગતું જ્યારે, ખની ખાવરી ખાળા તે વારે; કોણે કરમ કરયું આ-
જ આવું, વધ્યો વન્હિ શી રીતે સમાવું. ॥ ૨ ॥ સુણી દહીત કહે
ઓ માડી, ખાળી નાંખી બધિ વન વાડી; જગી ઉઠયા અમે સહુ દા-
સ. વીઠ કરતાનો કીધો તપાસ. ॥ ૩ ॥ કોઈ મનુશ જતીનું છે ખાળ,
આવ્યું રૂજની વન વિકાળ; પડે એકલો નથી કોઈ સંગ, બોલે ની-
રભય હીમત અંગ. ॥ ૪ ॥ અમે માંડી તે સાથે લડાઈ, કરી પ્રાણ લે-
વાની ચડાઈ; પણ પડી નહી કુવરને વેઠ. એક ખાણે પોંદોઆ સહુ
ઠેઠ. ॥ ૫ ॥ આવ્યો એકલો જીવતો માડી, નવ આદ્યું તે તુંને ઉઠાડી,
સુણિ દીલમાં દુભાણિ દારા, રહેજે ઉભો અનુચર મહારા, ॥ ૬ ॥ ક-
હિ ગઈ તે સાતમે માળ, આવી સુતો જ્યાં પોતાનો ખાળ; કોધે ભરિ
લોચન રક્ત માત; મારી તનની રૂઢમાં લાત. ॥ ૭ ॥ ઉઠય સુત થયો
સંતાપ, આવ્યો ખળીયો કોઈ તારો ખાપ; જોને આગ લાગી અતી વ-
ન, તોએ દળીદ્રી તું કરે શયન. ॥ ૮ ॥ માર્યા સહસ્ર શેવક એક પલ-
માં, ધાણ કહાડ્યો ધુટંયા ખરા ખળમાં; હજી હામ રાખી રહ્યો ઉભો,
એનો શો હશે મનસુખો. ॥ ૯ ॥ એવાં વચન માતનાં સુણી, ઉઠ્યો ગ-
ટાડગછં માહા ખુની; કરી ગરજના કોપે ચડીયો, સાતમે માળથી ભોં-
ય પડીયો. ॥ ૧૦ ॥ દીકો વિકરાળ વન્હિ વનમાં, લાગી તપત ધણિ તે-
ના તનમાં; ઉડે અગની તણા અંગારા, થાય ભડકા ભારે ભખારા.
॥ ૧૧ ॥ સળગે વનરૂપતી સુસોટ, વળે ધુમ્રના ગોટા ગોટ; દેખિ દેખીને
મહા રિસ વ્યાપી, કોણ આવ્યો એ હરન્ય પાપી. ॥ ૧૨ ॥ પુછ્યો શેવડને
સમાચાર; તેણે કહ્યો વાત વિસ્તાર; જાણી ખખર ખુનસે ભરાયો, જુધે
જવા હેડખાનો જયો. ॥ ૧૩ ॥ વળણ. ॥ ખુનસે ભરાયો ખારીલો જુધે
જવા મન; વહે વહ્ન પછી શું થયું; સુણો શ્રોતાજન.

—:~:—

કડવું ૧૩ રાગ ધનાશ્રી.

વાયુના નંદનનો એ નંદન, નિકંદન મન ધાર્યું; ઊંઘેર વધ્યું વિ-
રા તુલ્ય વપુએ, મહા વિપ્રત વીચર્યું. ॥ ૧ ॥ થયો ઊતાવળો અતી
આઠળો; દારણ દીલમાં દેશ, માયાવીએ માયા રચવાને, મુસ્તક છો-
ડ્યા કેશ. ॥ ૨ ॥ રિસ કરીને શીશ ધુણાવી, પછાડ્યું પાશાણ માય,

જુજુ જેવડા શહજ જંતુ, ખરી પડ્યા તવ ત્યાંય. ॥ ૩ ॥ પવન પ્રથવી
સ્પર્શ થયો કે, હરન્ય થયા અસુર; સરીર. પોહોળા પુષ્ઠ ધણેરા, લાંબા
ત્રીતાડપુર. ॥ ૪ ॥ ધ્રુમવે ધરણ મુકતા ચરણ, આવી કરે ચક્રચુર; એ
વા ચોક્કા ઉત્પન કીધા, કોધ ભરેલા કૂર. ॥ ૫ ॥ દેખીને આનંદ પામી
હેડાંબા, હુ પણ રૂપે થાવું; બેટા ગટોડગછ તારિ સાથે પુરણ પક્ષે આ-
વું. ॥ ૬ ॥ છે ધણે સુરો પ્રરાકમે પુરો વિધનો કરનાર; તે વણ રાત્રી
યે રણ ન નીકળે, એ માલ્યરા કુમાર. ॥ ૭ ॥ તું બાઝજે પણ અળ-
ગી ઉભી, કરિશ તારી રક્ષ; જે તે જેરાવર ધણે હશેતો, ગળે ધાલીક
ર ભક્ષ. ॥ ૮ ॥ સાંભળી સતીનો સુત બોલ્યો, જાણી જનેતાનિ વા-
ત; પુરેશે પુરૂષ પરાક્રમ કરીયે, કામ નહી તારૂં માત. ॥ ૯ ॥ યુધ ક
રતાં હાર હું પામુ, તો તું આવજે ધાઈ; એકલાને હથિવો છે તેમાં, શી
કરવી સરસાઈ. ॥ ૧૦ ॥ એવું કહ્યું તવ બોલી હેડાંબા, પધારો મહારા
બાળ; બે ઘડી રહિને આવીશ જેવા, છે મુને પેટમાં ફાલ. ॥ ૧૧ ॥
॥ વળણ ॥ માયે દીધિ આજ્ઞા, ગટોડગછ બળવાન, વ્યાસ વલ્લભ મુખ
ઓચરે, શેન્ય કર્યું સાવધાન. ॥

— ૩૩૩ —

કડવું. ૧૪ રાગનાટકમાં ચાલો ભૈયો ચાલો. એંરાગ

ચાલો દૈતો ચાલો ઝાલો, હાથે હથીઆર; છાકમાં છકેલો કોઈ,
બાગ બાળનાર. ॥ ૧ ॥ જર જુલમ વાપરે, શું સવનો સરદાર; ફોટે-
લો તે કોણ છે એ દૈત્ય મારનાર. ॥ ૨ ॥ બાંધો કેહેડ કશી કશી, ધ-
શી ધશાને, પીટ પીટ-મારો રીંટા, ધશિ ધશિને. ॥ ૩ ॥ ઉઠો રૂઠો કુ-
ટો લુટો લાજ નેતણી; શિશ બે ધરાવી આવ્યો, આપણા બણી. ॥ ૪ ॥
એવું સુણી સર્વ ઉઠયા, હારવી ન હોડ; હાથમાં આયુધ લેઈ, જય જો-
ડાજોડ. ॥ ૫ ॥ ધમક ધમક ધરણ ધ્રુજે, ચમક ચમક ચાલ, પરડ પરડ
પગલાં પાડે, શત્રુને છે સાલ. ॥ ૬ ॥ ધબડ ધબડ કરે ધમાકા, ફાટયાં
રહ્યાં લોચન; પડત્રી પગની સાંભળી કાને, કીરીટધરને તન. ॥ ૭ ॥
ચેતન બનીને ચાતુર ઉભો. આપ અતી હેશિઆર; એસુર આવ્યા
દોડતા દોડતા, સાથે છે સરદાર. ॥ ૮ ॥ રથજ દીડો અમિમન્યુનો, પ-
ડી ગયા સુસોટ; વચમાં ઘેરીને આગળ પાછળ, કોલા કળાને કોટ. ॥ ૯ ॥
વળણ ॥ કોટ કરી ઊભા રહ્યા, દેવા દારણ દુખ; કહે વલ્લભ સુત લી-
મનો, રહ્યો કુંવર સનમુખ,

કડવું ૧૫ રાગ સાખી.

કુંવર સામે માયાવી ઉભો, ગટોરગછ બળવાન; સઘળી દીશા દ્ર
ષ્ટી કરીને, જોઈ લીધું અભિમાન. ॥ ૧ ॥ ત્રીતાડ ઉંચા સરવ દીઠા,
એક મનુશ આકાર; કુંવરે જણ્યું સર્વ તણો છે, સનમુખ તે સરદાર.
॥ ૨ ॥ એવું જણી અભિમાન બોલ્યો, કોણ છે શા મનસુખા; ભુપ-
તી જણી મુજ સામી શી, અરજ કરવા ઉભા. ॥ ૩ ॥ સાંભળી સુત
હેડંબાનો બોલ્યો, બકે શું વણ વિચાર્યું; મ્હોત ભમે છે તારે માંથે; મ
ત્યુ થશે અણધાર્યું. ॥ ૪ ॥ કોની નાતને કોણ જાન તું, કેઈ દિશા
ધર ગામ; કોના કુળનો કુંવર છે તું, તાત તણું શું નામ. ॥ ૫ ॥
અભિમન્યુ કહે શું પુછે છે, માંડીને મુજ વાત; તાલ્હરી જાતી ને જાતી
શી છે, કોણ છે તારો તાત. ॥ ૬ ॥ મુમત લેતાં નામ ન દેતા, વિખા-
ણે આપ વડાઈ; જો તાતજી તણાં નામ કહેતો. થાય નહીં લડાઈ. ॥ ૭ ॥
પણ જીવાનિયા છે બાળ ચેષ્ટા, હું પદ બહુ મન આણે; શીઆળ સીમ
માં કુતરૂં ગામમાં, તેવી રીતે મત તાણે. ॥ ૮ ॥ ગટોરગછ કહે સુણ છે
રા, વાંકા વઢે છે વચન; શાથી તું આવ્યો આ ભુમીમાં, લગાડ્યું મ્હા
રૂં વન. ॥ ૯ ॥ અભિમન્યુ કહે ભુપતી હું છું, સકળ છે ભુમિ મ્હા-
રી, કેટલા વર્ષથી અહીં વસ્યો તું, વાત ખરી કહે તારી. ॥ ૧૦ ॥ સા-
ચે સાચું કહેજે નહીં તો, ઉપજશે દુઃખ આડું; વણ રજાએ વસ્યો છે
વનમાં, લાવ્ય ભુમીનું ભાડું. ॥ ૧૧ ॥ ભાડા વિના રહેવા નવ દિને;
લીજે ધન માલ લુટી; પાય ન પડેને બાકરિ બાંધે, આયુશ દોરી ખુ-
ટી. ॥ ૧૨ ॥ વચન સુણી ખડ ખડ હસ્યો, હેડંબાનો તન; જીઓ દે-
તો ભાડું આ માગે, ભાડે હું વસ્યો વન. ॥ ૧૩ ॥ શું છાકમાં છક્યું
છે છોકરૂં, જેમ ફાવે તેમ બોલે; દેવ ધરા ધરી ડરે મ્હારાથી, નમણું
તર તોલે. ॥ ૧૪ ॥ સાંભળરે રથના બેસનારા, નથી તું મુજ સમાન;
શેશનિ સામું અજાણીયું જેમ, સીંગની સામુ સ્વાન. ॥ ૧૫ ॥ સાગર
આગળ ખાબડું જેવું, કનક કને કથીર, તે પરમાણે તું મુંજ સામે,
શું રહ્યો રાખી ધિર. ॥ ૧૬ ॥ તેવું સાંભળી કુંવર બોલ્યો, પારથનો
સંતાન, કીંમત નથી તુજને મ્હારી, ન થૈશ કીંમતવાન. ॥ ૧૭ ॥ અ-
નેક તમે એકલો હું છું, પણ જોજો હાથ મારા; માલ્હરી આગળ ઢવા
તમે છે, એક ચંદ્ર બહુ તારા. ॥ ૧૮ ॥ સુર્યના સામા દિપક કોટીંગ,
જ ધારા કને છાંટા, તેવા તમે છે કેવા જેવા ભાલાની આમળ કાંટા.

॥ ૧૯ ॥ વળણુ. ॥ એમ વચન અલીમન્યુનો સાંભળી કાપ્યો અપાર;
કહે વક્ત્રલ તવ બોલીયો, લીમ તણો કુમાર. ॥ ૨૦ ॥

કડવું ૧૬ રાગ ચૌપાદ.

બોલ્યો ગટારગછ મુખ એમ, સહુ જોઈ રહ્યા છો કેમ; મારો ઠેર કે-
ર કરો ઝાઝો; બહુ બોલીને શું જય સાજો. ॥૧॥ બાગમાં આગ મુઠ્ઠી
અપાર, મારો મહા મન મેલીને માર; ચુથો ચામડીને હાડ ભંગ, એ-
નું આખું રહે નહી અંગ. ॥૨॥ કોઈ બાજે ન આપ સંગ, વાળો રોસ-
ણ રીસને રંગ; એવું કહેતામાં કોપ્યા અસુર, રાતા તાતા થયા ભર-
પુર. ॥૩॥ ફેંકે ફાંસડા વાંસડા કહાડી, મારે પાશાણુ જંગલી ઝાડી; ગ્ર-
હ્યાં અલીમન્યુએ હથીઆર, લેધ બાણુ દેવા માંડ્યો માર. ॥૪॥ તવ
પ્રકોદરનો તન, કરિ ગરજના ગયો ગગન; જઈ વનમાં પાછો આવે,
ઝાહાડ પહાડને તાડજ આવે. ॥૫॥ નાંખે અંત્રીક્ષથી ધરી સુર, ચેતી
કુંવર કરે અકચુર; કરે કડકા આવી અંગ વાગે, પાણુ બાણુથી પર-
વત ભાગે ॥૬॥ ઝાડ તાડ કરે છે છેદન, પાછો પડતો નથી અમેમન;
એમ લડતાં બે વડતા શું કિધું; મંત્ર ભણી શણુ બાણુ લીધું. ॥૭॥
ફરી પુદ્ગી ફેંક્યું જ્યારે, સહસ્ર દૈહીત થયા લોપ ત્યારે; દેખી વનવાશી
ક્રોધ ભરીયો; માયાવી નર નીચે ઉતરીયો. ॥૮॥ એણે પછાડ્યું શીશ
વીસ વાર, કર્યા અસુર વિસ હજાર; ટાળે ટાળાં ને ફાટેલા ડોળા, ફેંકે
ફરશીને ગોફળ ગોળા. ॥૯॥ ઢેપાં ઢેખાળા ધારીને મારે, પાપી પ્રયં
ડ પોક પોકારે; દૈતને સોંપી ગયો મગન, રહ્યો અંત્રિક્ષ હેડંબા ત-
ન. ॥૧૦॥ કરે ઉંચે રહી અતી જોર, ભલો હાથ આબ્યો છે ચોર,
એમ કર્યા કરે બકોર, આગ મુઠ્ઠી એ હરામખોર. ॥૧૧॥ કરે કુંવર-
ને ફર કષ્ટી, પડે પાશાણુની મ્હા પ્રષ્ટી, ખશે ખેલાડુ જાળવે અંગ, નો
થે ગાત્ર ઘણું થાય ભંગ. ॥૧૨॥ ધુજ્યા થર થર કુંવરના ચરણ, જા
ણ્યું નિસ્યે આબ્યું આજ મરણ; નહી જીવીયે જીવડો જશે, મ્હાર ચા
મ્મ રણમાં ચુંથારો. ॥૧૩॥ નીસ્યે મરણું તો રડણું શા માટે,
બહુ બાણુ છોડ્યાં સુસવાટે; એક લીધું મોહાંસ્તર ભણી, નાંખ્યું ગ-
ગન જાણીને ધણી. ॥૧૪॥ બોઠાયું લીમ સુતને જઈ, પેદું પુરણુરહી-
યા મહી; તવ પ્રાણુ બ્રહ્માંડે ચઢીયો; નવ જોજન જૈ ફર પહીયો.
॥૧૫॥ રહી નહી એને શુદ્ધ સાન, પડ્યો ભુમીમાં ચે બે ભાન; દ-

ભાન; પછી કુંવરે શુ કામ કીધું, શીવ મંત્ર ભૂણી બાણ કીધું. ॥૧૬॥
નાંખ્યું બહુ ખળથી કરી કોપ, થયા અસુર સંધાના લોપ; ઉભો એવે
થઈ ધઢી ચાર, વળી મુરછા લીમ કુમાર. ॥૧૭॥ ઉઠ્યો રૂઠ્યો ભરા-
યો ટક, કીધો અસુર હજાર એક; ચાલો શેવક સુરપણું કરિયે, પ્રાણ
શત્રુ તણો પરહરીયે. ॥૧૮॥ લેઈ ટોળુને આઠ્યો બળીયો, દેખી દુશ-
મન બહુ કળકળીયો; કરો બળ હોનારું હોય, ઝાહાડ પાહાડ ન માર
શો કોય. ॥૧૯॥ મારો ઝપાટા જણાવો ભરે, કરો ધુળે અંધારું ધોર; નાંખો
રેણું થશે અંધકાર. તેણે ગભરાવી દેવો કુમાર. ॥૨૦॥ વળણા ગભ-
રાવોએ છોકરું, ઉછાળી ભુ ભાગ; નેત્ર ન સુજે એટલે, ફાવે મ્હારો લાગ.

કડવું ૧૭ મુંરાગ જીકારી ધુમાસ.

આજ્ઞા આપી અસુર જીવને, ખુંખાર્યા રાક્ષસ લોકજ; ધણાક મા-
ન્યા વડવા બાળ્યા, પાડતા પોકા પોકજ. ॥૧॥ ઉડળે ઉછળે કળક-
ળે કારમા, મારોમારો મુખ ભાખેજ; ખોળે ખોળે ધુળ લેઈને, કુંવર ઉ-
પર નાખેજ. ॥૨॥ લોચન મીચી નજર નીચી, રાખીને રેણું ઝછાળે
જ; વાંકો વળીને દાટજ વાળે, આડું અવળું નવ ભાળેજ. ॥૩॥ થે-
કડા ભરતા હોકારા કરતા, જખરું જણવે ભેરજ; કાંકરા કુંકરી ઝી-
ણી રળેટી, ઉડી થયું ધમધોરજ. ॥૪॥ કરી ગરજના ગગન ચડીયો,
હેડબાનો બાળજ; અંત્રીક્ષ રહીને ચરચા ભેતો, બ્યાકુળ થઈ વિકરા
ળજ. ॥૫॥ અભીમન્યુ અકળયો રૂંધાયો, ચરણ થરથર ધ્રુજેજ; રળે
ટી ભરાઈ નાશીકામાં, નેત્ર વડે નવ સુજેજ. ॥૬॥ સ્વાસ લેવાય નહી
સ્વાસ મુકાય નહી. રાક્ષસરેણુ રોળેજ; રજતજ કાંકરી ઉડતી આવે, ઉભો
ઉભો ચક્ષ યોળેજ. ॥૭॥ વસ્ર વપુ સહુ ધુળે ભરાણું, મુખ ઘ્રતીકા પુરા
ણીજ; વઢવાનું મેદયું વેગળું ને, પટકુળ ઓઢયું તાણીજ. ॥૮॥ તવ
ખખર પડી ગટોરગછને, પુરણ ઉંચો ચડીયોજ, સમળી શમ ત્યાં જ
હપ મારી, આવીને રથમાં પડીયોજ, ॥૯॥ કુંવર ઉપર ક્રોધ કરીને,
કીધો મુઠ્ઠી મારજ; ગાભરો કીધો ગટોરગછે, છીનવી લીધાં હથીઆર
જ. ॥૧૦॥ અભીમન્યુને ફાળ પડીને. પટકુળ અંગથી ઠાહાડયુંજ; મ-
રવું આદર્યું મન થકીને, હસ્ત થકી યુદ્ધ માંડયુંજ. ॥૧૧॥ બે બળિયા
ત્યાં ગાળ્યા બહાળ્યા, બળથી બાથો બાથજ; કુસ્તાઈ લાગી સુસ્તાઈ
લાગી, જુએ અસુરનો સાથજ. ॥૧૨॥ લડતા કનડતા રથથી

પડીયા, પૃથ્વીપર પ્રચંડજી, માયાવી દાવ જોઈ ધાવ કરે છે, રાક્ષસે
 ક્રીધું કુભંડજી. ॥૧૩॥ ગટોરગછની પક્ષ કરીને, મારે કુંવરને મારજી.
 બીજાએ રથ બધો ભાગી નાંખ્યો, માર્યા ઘોડા ચારજી. ॥૧૪॥ બળી
 એ બળિયા બાઝ્યા કરે છે, એકએકને દેઢીકજી; છાતીના બંધનો સ
 મંધ તુટે, કળચડી આવે હીકજી. ॥૧૫॥ કરણ પકડી નાશીકા ભાગે,
 દે છે ઢિંચણની ઠેસજી; ઘોલ થપડને ગડદા પાટુ, મારે ને ઝાલે કેસજી.
 ॥૧૬॥ ઢાણિએ કાણિ દે કુખ ચોંટી, લડાવે શીશે શીરાજી; પડતા હેઠા
 થાય છે બેઠા, નાંખે ચીશેચીસજી. ॥૧૭॥ એવામાં માયાવી દાવ જોઈ-
 ને, બેસી ગયો છે ધરણજી; મહા ક્રોધ ભરીયો અભિમન્યુનો, ચપશી
 ઝાલ્યો ચરણજી. ॥૧૮॥ ઉચકી ઉભો થયો છે સુબો, હિલોળો નાંખ્યો
 હેઠોજી; પડ્યો ચતાપાટ તેના રૂદેપર, ગટોરગછ ચડી બેઠોજી. ॥ ૧૯ ॥
 કુંવર નીચે તરફડે છે, દ્વેશ માયાવો ધારેજી; અહીમન્યુના મુખમાં રે-
 ણું, ભરીને રડદા મારેજી. ॥૨૦॥ દંત પીરીને બહુ ચપશીને, ગળામાં
 દીધો નખજી, નસો નાડી ત્યાં તણાઈ સુતની, ઉંચાં ચડીયાં ચક્ષજી.
 ॥૨૧॥ મોડેથી નિકળ્યા ફીણ ફીસોટા, કારમુ થયું કુભાન્ડજી; શુભ ગ-
 ધને સ્વાસ થયો બંધ, પ્રાણ ચડ્યો બ્રહ્માંડજી. ॥૨૨॥ અંતરંયામી વિ-
 શ્વના સમામી, જણી હરિએ વાતજી; જણ્યું ભાણેજો ભોમી પડિયો,
 થરા એની દેઢ ધાતજી. ॥૨૩॥ જો એ મરશે તો ધાર્યું ફરશે, કરશે, હ-
 રણ નહિ કોયજી; મારું બોલ્યુ રહેશે મહારા મુખમાં, હળધારીનું કંથું
 હાયજી. ॥૨૪॥ એવુંજ જાંણી પુરૂશ પુરાણી, આતુર કેમ જય ચુકી-
 જી; ગટોરગછના ઘટમાં ગોવિંદે, દયાને દીનતા મુકીજી. ॥૨૫॥ તવ ઠો
 મળ રૂદે ગટોરગછનું, થઈ ગયું શુભ સારંજી; અરેરે જીવ નીકળી ગયો,
 હવે એને શીદ મારંજી. ॥ ૨૬ ॥ વળણ ॥ એમ કહિ ઉભો થયો, આ
 લો દૈતો બાગ; વદે વલ્લભ સહુ સંચયો, હોલવવાને આગ.

કડવું ૧૮ રાગ ચૈાપાદ.

આલ્યા આગ હોલવવા અસુર, દોડ્યા દડબડ દોટેપુર; પણ વઢતાં
 થઈ જે વાર, ઘેર હેડંબા કિધો વિચાર. ॥ ૧ ॥ પુત્ર પરવર્યો દુશમન
 પાસ. થઈ વાર પડ્યો મન ત્રાસ; હજી આવ્યો નહિ સુત બળિયો, સામો
 શતરૂ માથાનો મળીયો. ॥ ૨ ॥ રખે કુંવરને કાંઈ થાય; મહારૂ જીવતર
 છુટી જય; મારે ધાત્રું લડાઈમાં લક્ષ, પરવરૂં હું પુત્રની પક્ષ. ॥ ૩ ॥

એણું ધારીને નાકળી નાર, આવી સોમયુધામતી બહાર; હતી સુદમ
શામા અનુપ, એણે ધર્યું માયરિ રૂ. ૥૬૫૫ વઠવા જવાની રૂચી
સાત તાડવા બની ઉંચી; તણ તાડ લાંબા બેડે ચરણ ચાર તાડ લાંબુ
દેહ વરણ ૥૬૫૬ શીશ કુંભર સમ કેશ કેવા, લાંબા બડા મ્હોટા વાંસ
જેવા; નવમજ નાશીકા દ્વીમાળા, સ્વાસ શાર મ્હોટાં ધડનાળાં ૥૬૫૭
નમ્રદાર સરીખું વદન, મ્હોટાં સરોવર સરખાં લોચન, બહામ દંતુવજ
તોડે તેવા; બેડે કરણ સાગર નાભ જેવા. ૥૬૫૮ એવો કામમો વેશધ-
રીને, ચાલી પુત્રની પક્ષકરીને; દોડી પુત્રની પક્ષે આવે, બનાં લોહ ત-
ણા ચણા આવે ૥૬૫૯ દૈત દોળું છતી આવ્યું જેવે, દિડી માતા ગ-
ટોરમછ તેવે; કીધો જનુની જાણી જુહાર, શીઠ સધારો માત આવાર
૥૬૬૦ તવ હેડંબા કહે એ બાળ, લાગીવાર મને પડી ફાળ; અણ્યું કરી
આણું શત્રુનું ભક્ષ, આવતીતી હું તારી પક્ષ. ૥૬૬૧ બાલકે સાંમે મળ્યો
તું કુમાર, બેટા કહે યુધના સમાચાર; હતો શત્ર કેવડો કેવો, સુત કહે
માતા મ્હારા જેવો. ૥૬૬૨ પણ ઘણો હતો બળવાન, કોઈ મોટા ત-
ણો સંતાન; બળવંત એ બાણાવળી, માર્યો મુઓ છેતર્યો છળી. ૥૬૬૩
કહે હેડંબા હરાવ્યો હોડે બેટાકોણ તે કુંવરની જોડે; બોલ્યો ગટોરમછ
માત મ્હારી, નથી જોડે કોઈ નરનારી. ૥૬૬૪ આવ્યો એકલો રથમાં
બેસી, પડ્યો રૂઝની રણમાં પેશી, આણ્યા બાળ મં કારજ દીધું એ-
નું સમ રણમાં રેહેવા દીધું. ૥૬૬૫ સુણી બોલી હેડંબા મેમ છેતેંજાકરું
જેવાનો પ્રેમ; તેને જેવાને બડું છું તન, તમે હોલવો આપણું વન
૥૬૬૬ આવી આજ્ઞા સુતને જ્યારે, ચાલ્યા સરવ સુરા બાગ ત્યારે;
કરે વહંની સમાવા ઉપાય, પણે એડંબા ચાલી જાય. ૥૬૬૭ પડી સુભ
દ્રા મુરછામાં, થઈ બેઠી વળી મુરછાય; આવી સુદ્ધીને આવ્યું ભાન, ગ-
યો રથ સૈત કયાં સંતાન ૥૬૬૮ વળણા ૥ કયા ગયો સંતાન માલરો,
એમ કરે પોકાર; વ્યાસ વક્ષમ વાણી વહે, ભાસે વન ભયંકાર.

કડવું ૧૮ મું રાગ કાફી

બોલ્યા વૈશમ પાયે વચન, સુણ પરીક્ષતકેરા તન; એતો પુત્રને
પોકાર કરતી, વન વીરો આંસુડાં ભરતી ૥૬૬૯ પુત્ર પુત્ર કહીને પોકારે,
કોઈન બોલ્યું ગભરાઈ ત્યારે; અરેરે કેમ થયું એ બાળ, લાગી શોધવા
વન વીકરાળ. ૥૬૭૦ મારે ફાંફાં અંવારે ફરતો, ત્રાલ ત્રાલ તે મુખ એ

અરતી,દીઠો રથરણમાં ભાગેલો. જડથો સોધતાં પુત્ર પડેલો ॥૩૥ જ્યે
 સખ સુતનું જેવારે, એઠી ગગળો ભુમીમાં ત્યારે;હોશ કોશ ગયા એ
 ના ઉડી, દારા દુઃખ દરીયામાં બુડી. ॥૪૥ અરેરે દૈધડા આ શું થયું.
 મારું નીર્ધનનું ધન ગયું, પુટયું કરમ મહારૂં, કઠોરૂં, ખોધ બેઠી એ-
 કતું એક છોરૂં. ॥૫૥ દૈવ દાહડો થયો મ્હારો વાંકો, પડયું દુઃખ
 રહ્યો નહીં આંકોં, પુત્ર પુત્ર પોષારજ કાધો; સુત સુતેલો ઉછંગ લી-
 ઘો ॥૬૥ બોલો બોલો કહાને બોલાવે; મુખજાલીને માત હલાવે,ઉચો
 કરી કરીને જોતી, ફોટે રૂદિયા તેવું રોતી ॥ ૭ ॥ આલે લોચન આંસુ
 ચોધાર, કુટે શીશને છાતી અપાર; નવેગ્રહો વાંકા રથ પડીયા, કેમ
 કઠોરાં કર્મનિવડીયાં ॥૮૥ ગયું ધરખાર ધનમાલ રાજ, ગયો ટેક તોરોને
 લાજ; પડી પરધેર પેટડું ભરતાં, તોલે રૂળ મળ્યાં અતી નરતાં. ॥૯૥
 સ્વામી મુઠીને વન પડ્યો હુતો; લાવી રણમાં મુકી સુતસુતો; એમ
 વલવલે મૃત્યું આદરે, રડે રણમાં રામા ઝીણે સ્વરે. ॥૧૦૥ આવી હેડંબા
 જોવા સતાન, તેણે રૂદન સાંભળ્યું કાન; અહો કોમ્મ કામા કરે રૂદન,
 મને કહ્યું તું મ્હારે તન. ॥૧૧૥ નથી સુત સગકો નરનાર, ત્યારે આઠોણ
 કરે પોષાર; કોમ્મ છે અખળાની જર્તા, રડે જેમ છળી જય છાતી. ॥૧૨૥
 સુત સાથે શી સગાધ એની, થાય સ્ત્રી માત, કે થાય બે ની; હાંલ જોવાને
 જાગું હું પાસ, નહીં બોલે પછી પામાં ત્રાસ. ॥૧૩૥ માટેહાલ અહીં ઊભી
 રહેવું, એવું સગપણ સાંભળી લેવું; એવું જાણી સુક્ષ્મ દેહ ધરી, બેઠી
 ત્રણ ગુફા સુંદરી. ॥૧૪૥ દીધું ધ્યાન ત્યાં કાનજ માડયા, સુણે છખીલી
 ઊતપાત છાંડયા; રડે સુભદ્રા શીશ કર ધરી, ગડું પીંડ મ્હારો ઠાંક કરી.
 ॥૧૫૥ ॥ વલણ ॥ એમ અતિ આકદ કરે, સુત ગ્રહિ બે હાથ; કહે વ-
 હ્લભ સંભારતી, સાસરીયાનો સાથ ॥

કડવું ૨૦ મું ઓખાહરણમાં ગણપત બોલો

હો ખાળા. એ રાગ.

મારા લાઠકવાયા તન, અભેમાન બોલોનેરે. તારી માતા હું કરૂં
 રૂદન અભેમાન બોલોનેરે. ॥૧૥ જરા જુઓને આંખ ઊઘાડી, અભે;
 તેનો રખળાવી રણમાં માંડો અભે ॥૨૥ કાયા શા એ કાધો આ કેર.
 અભે, હોય સંજ સગુનો લે વહેર, અભે ॥૩૥ બેટા જનમને તુરોશી.

અમે. નથી વડીઆઈ કુન્તા ડોશી. અમે, ॥ ૪ ॥ સુણી હેડ'બાને
આવ્યાં આંસુ. અમે. કુન્તા નામે છે મહારા સાસુ. અમે. ॥ ૫ ॥ બેટા
તુજને નડયું મહારં કર્મ; અભિ, નથી વડીલ કાકો તારો ધર્મ અભિ.
॥ ૬ ॥ હેડ'બાને સગ પછુ લાસ્યું ઠેઠ. અભિ. રાજ ધર્મતો મહારોઠેઠ.
અભિ. ॥ ૭ ॥ બેટા ન રહ્યો કુશળ ખેમ. અભિ નથી કાકો લીડભંજન
ખેમ. અભિ. ॥ ૮ ॥ સુણી ત્રાસ હેડ'બા પામી. અભિ. કહ્યા લીમ તેતો
મહારા સ્વામી. અભિ. ॥ ૯ ॥ બેટો બેટો બેટા અભિમુન; અભિ. નથી
તાત કરો અરજીન. અભિ ॥ ૧૦ ॥ આવ્યો ઉમંગે આયુધ ખોશી. અભિ.
નથી કાકો તો શેદેવ જોશી. અભિ. ॥ ૧૧ ॥ હોય તો તે ફકાલું ધુળ.
અભિ. નથી નાનો કાકો નીકુળ. અભી. ॥ ૧૨ ॥ હેડ'બાએ સગાઈ સત્ય
જાણી. અભી. આતો દેરાણી ને હું જોડાણી. અભી. ॥ ૧૩ ॥ વળણુ
એમ સગપણુ સત્ય જાણીયું, તવ મન પ્રગટ્યો શોક; કહે વલ્લભ
તે માનુની મુકી મોટી પોક. ॥

કડવું ૨૧ મું રાગ સાખી

પોકજ મુકી કારમીને, આવી કુંવરની પાસ, તે દેખી સુભદ્રા ધુણ, પ-
ડીયો મનમાં ત્રાસ. ॥ ૧ ॥ અરેરે આ અઘોર વનમાં, અબળા જાતે કેવી;
ભુન પીસાય કે ડાકેણુ સાકેણુ, વંતરી કે વનદેવી. ॥ ૨ ॥ ચુડેલ ઝાંપડી
ક મેલડી છે, શીકાતરી કે પ્રાણી; એમ અતિ મન તરંગે ઉડ્યા, ગોરિ
ધણી ગભરાણી ॥ ૩ ॥ એટલે આવી બોલી હેડ'બા બાઈ તમે દેરાણી;
હું ભીમશેનની લામની છું, તમ તણી જોડાણી ॥ ૪ ॥ જરા ન બીશો
જરાન ડરશો, ધારણુ રાખજો મન; આ સુત સાથે ભુખ કર્યું છે, ગટારમછ
મુજતંન ॥ ૫ ॥ ભાઈએ ભાઈલડ્યા અજણે, નથી લડયુ અન્ય કોય;
એવું સાંભળી સુભદ્રાના, મનમાં ધારણુ હોય. ॥ ૬ ॥ પછી હેડ'બાએ પુત્ર
લીધો, પોતાને ઉછંગ; હવે જીવિને શું કરું હું, પાડું માર અંગ ॥ ૭ ॥
પેહેલી ન જાણી મેંતો દેરાણી, કાણી કીધી કુખ; અરજીન દીયર ડા-
હ્યા મહારો, શું દેખાડીશ મુખ. ॥ ૮ ॥ કાળાટીલી મહારે કપાળ ચોટી,
બેઠું લાંછન મ્હોટું; કેહેશે કે પીતરાઈપણું જણાવ્યું, ખરેખર થયું
ખોટું. ॥ ૯ ॥ એમ કરીને રડવા લાગી, પોક મુકે બે ભાન; ગટારમછ
બાગ હોલવે છે, તેણે સાંભળ્યું કાન. ॥ ૧૦ ॥ સાંભળો દેતો સાંભળો
દેતો. માત મહારી પોકારે; સો વશા પેટો જીવતો થયો, મહારી જનુ

નિને મારે. ॥ ૧૧ ॥ શું જુઓછો જૈએ ઝપાટે, સપાટે સુસોટ; એમ
કહ્યું કે અસુર સરવે, દરખડ મુકી દોટ. ॥૧૨॥ લગભગ આવ્યા દોડતા
છે, લડતના મનસુખા; જનેતા જ્યાં રૂદન કરે ત્યાં, ઘેરા ધાલોને ઉભા
॥૧૩॥ શું છે શું છે પુત્રજ પુત્રે, કેમ આ છોકરે આદ્યું; હેડંબા કહે
અણસમજણના, ઉધમાતમાં ધર ધાદ્યું. ॥ ૧૪ ॥ એકાએક શું વગર
બોલે, આરંભ્યો, સંગરામ; સામાસાંમીશું પુછ્યું નહિ હોય, ધરગામ
બાપનું નામ. ॥૧૫॥ ગટોરગછ કહે મુજ માતા, તે રાત ક્યાંતું પુછે
હળીમળી સુત ઉછંગ લીધો, તે તણું કારણ શું છે ॥ ૧૬ ॥ સુતના
વાયક સાંભળીને વદીયાં મા વચન; મરણ પામ્યો બંધવતારો, અર-
જુનજનો તન ॥૧૭॥ એવું સાંભળી પડ્યો ચરાડો, અરેરે શ્રી રણછો
ડ; ત્રીલોકમાં આવો ભાઈ ન મળે, ભાગી ગઈ મહારી જોડ. ॥૧૮॥ અ-
રેરે ભાઈ બેહક બેસાડ્યો, કળી ઢળી પડ્યો ધરણ; હવે જીવિને શું ક-
રું હું, આણું માર મરણ ॥ ૧૯ ॥ વલણ. ॥ મરણ આણું માહર, જી-
વ્યામાં શો સાર; કહે વલ્લભ રૂવે ઘણો, ભીમ તણો કુમાર.

કડવું ૨૨. રાગ લલીતના ઇયા.

અરર બંધવા, આમ શું કર્યું ધરણ પોડતાં, દીલ ના ડ્યું; વિરંરી
સાળવા. રીસ શું ચડી, પ્રથમ આવીરે, વાત ના જડી. ॥૨૦॥ મરણ શું
પડ્યો, પુણું પીડનો, સુરખણે ઘણો, ભાઈ ભીડનો ॥૨૧॥ ખમર હોતતો
આમ ના બને; એકલોડો કર્યો બંધવા મને. ॥૨૨॥ રજળતો થયો, વિર
તાહરો, અમુદ્ય ભાગિયો, ભુજ માહરો ॥૨૩॥ નજરથી તને, જોઈ ન
શકું; વગર ઓથનો, ક્યાં જઈ ટકું ॥૨૪॥ હથળ થઈ ગયો, તુજ દુખડે,
ફરીશ તું વિના રંક મુખડે. ॥૨૫॥ બળ ન દાખુરે, સંગ કોઈને; દિવ
સ માહરા કાઢું રોઈને. ॥૨૬॥ મુખ દેખુરે, ક્યાંથી તું તણું; જન્મમાં
નતું, દુખ આ ક્ષણું. ॥૨૭॥ વળણના એમ ગટોરગછ વલવલે, વાગ્યો
પેહેલો ધાવ; કહે વલ્લભ દુખે ડુલીયો, કીધો મરવા ભાવ.

કડવું ૨૩ મું રાગ સૈવૈયા.

ગટોરગછે આદ્યું મરણું, હેડંબા વદી વચન; શો માલ છે સુત એ-
મ કર્યામાં, એરે મહારા તન ॥ ૧ ॥ જાત તારો નથી મરણ પામ્યો, છે
હજી બ્રહ્મડે પ્રાણ; મધોને પુન્યે જીવતો થાયે, નીરયે છે નિરમાણ
॥ ૨ ॥ કલેશ મુકીને કુંવર મહારા, આપણા ધામમાં જાઓ; ચરણામૃતિ

અમર કુપો છે, સાતમે માળથી લાવો. ॥૩૥॥ સુણિ ગટારગછ સંચર્યો
તે, આઠ્યો પોતાને ધામ;કુપો લાઠ્યો બેલો આઠ્યો,પ્રભુ કરે વિરા-
મ. ॥૪૥॥ તેમાંથી અમર હાથમાં લીધું,હેડ'બાહેત આણી;ખીનું લી
ધું ગટારગછે, ત્રીનું સુભદ્રા રાણી. ॥૫॥ સુભદ્રા કહે આવજો આડે,
ધરમ જોડનું પુન્ય; મરણ પામેલો બેઠો થાજે, કુંવર અભેમુન્ય. ॥૫॥
ગટારગછ કહે પમેરશ્વર,દુખડું મહારૂ સમાજે; આડે આવજો સત્ય કું-
ન્તાનું, બંધવ બેઠો થાજે ॥૬॥ હેડ'બા કહે ચરણમાં હું, નહાનેથી
મોટી થઈ; લીમ વીના અવરના સામું, જો મેં જોયું હોય નહિ. ॥૮॥
પતીવ્રતા વ્રત પાળ્યું હોયતો, તે પુન્ય આવજો આડે;સુત પડેલો બેઠો
થાજે, કહિ મુખમાં જળ પાડે. ॥૯॥ ત્રણ મળી મુખમાં જળ મેલ્યું,
પુન્ય તણું જે વાર;પ્રાણ બ્રહ્માંડે ચડિ ગયેલો,ઉતરિયો તે વાર. ॥૧૦॥
નસેનસોમાં પ્રાણ પ્રસરીઓ,શુદ્ધીઆવી તવ રૂઠ્યો;મારમાર કરતોઠોધ
ભરેલો, અભિમન્યુ ત્યાં ઉઠ્યો. ॥૧૧॥ ક્યાં ગયો શત્રુ ક્યાં ગયો શત્રુ,
હળહળ બ્યાપી રીસ; ગટારગછે અભિમન્યુના, ચરણમાં ધર્મું શીશ.
॥૧૨॥ સુભદ્રા કહે કુંવર મહારા, કેને શત્રુ કહે છે;શો સગો થાય તા-
હારો જો, ચરણ કોણ નમે છે. ॥૧૩॥ ધરમાંને ધરમાં વહી મુઆ, ન-
થી દુસમનદાઈ;લીમ કાકાનો સુત ગટારગછ,વડિલ તારો ભાઈ. ॥૧૪॥
તે સુણતામાં અતિ હેત આઠ્યું, મુમત મોઝા વળિયા; ઉઠાડ્યો ભાઈ
ભુજ ધરી, અન્યો અન્ય મળિયા. ॥૧૫॥ આંગળી ઝાલી નિકળ્યા આ
લી, ધામ ભણીં સુખ જણિ, તે બેઉ પુઠે હાથ ગ્રહીને, જય જોઠાણી દે
રાણી. ॥૧૬॥ મહેલમાં આઠ્યાં સ્નાન કરાઠ્યાં ભોજન ભેળાં કીધાં; દે-
રાણી જોઠાણીને બે બંધુ, પાન શોપારી લીધાં, ॥૧૭॥ સામાસામી બે-
હિંદોળા ખાટયો; તેમાં કર્યા આસન;એક બાજુ સુભદ્રા વિરાજ; સાથે
અભેમાન તન. ॥૧૮॥ એક હિંદોળે બેઠી હેડ'બા, સુત પોતાનો સાથ;
તે બેઉ લાગ્યાં પુછવા, સુભદ્રાને સરવ વાત. ॥૧૯॥ હેડ'બા કહે ઓરે
દેરાણી શું કરેછે સહુ ઘેર;પાંડવ અંહીથી પરવર્યા તે,પછી થઈ શીપેર
॥૨૦॥ સુભદ્રા કહે સુણો જોઠાણી, કહું કહેલી વાત;તમારુંધામેથી રૂ
રતા ફરતા,ગયા જે પાંચે બ્રાત. ॥૨૧॥ પંચાળ દેશમાં પંચાળી નારી,
પરણ્યા પાંચે વિર; ઘેર જઈને રાજ્ય કીધું, ધર્મ ધોરીધર ધીર. ॥૨૨॥
પછી નર દીયર તમારા, આઠ્યા એ દ્વારામતી;હરણ કીધું માલ્યકે,લ
ગન થયું ત્યાં ફરતી, ॥૨૩॥ જન્મ થયો અભિમન્યુનો, કહેવાઈ લીલા-

હેર; પાંડુ રાજને સગતી દેવા, યજ્ઞ કર્યો આપ ઘેર. ॥૨૪॥ એકારો
 કર્યો કૌરવ સાથે, કહેવાયા વિસ્વમાં દીવો; તે યજ્ઞમાં અભિમન્યુનો જ-
 ણદેવે કીધો વિવા. ॥૨૫॥ તે પછી વાંઘ દહાડા આવ્યા કૌરવે કપટ
 કીધું; દુત રમાડી પાંડવ કેરું, રાજ્યાસન લે લીધું. ॥૨૬॥ ધૃપતી સ-
 તી દુતમાં હાર્યા, કૌરવ કુમતિ કાહાવ્યા; નગ્ન નચાવવા મારદેતા, પં-
 ચાળી સભામાં લાવ્યા. ॥૨૭॥ સો વિર મળીને ચીરતાણ્યાં, સતી સાથે
 બળ દાખી; અનેક ચીર પ્રભુએ પુર્યા, ધૃપદીની લાજ રાખી. ॥૨૮॥
 તે થયા પછી વ્રતી ફરી તે, પાછી સોંપી નાર; પાંચે ભાઇને પ્રેમદા ને,
 વન વહ્યાં વર્ષ બાર. ॥૨૯॥ હું અભિમન્યુને કુંતાજી, રહ્યાં વિદુરને ઘેર;
 ગરીબ એવસ્થા આપણી આવી, તે જાણી સરવે પેર. ॥ ૩૦ ॥ ની-
 રધન થયાંને રાજ્ય ગયાં, તે સમજ્યા સહુ લોક; બળદેવે જાણ્યું ન વી
 તે લહાવો, માટે વિવાહ કર્યો ફેક ॥ ૩૧ ॥ ફેક કર્યાની ફીકર નહોતિ,
 નહોતું તેવાતે બેર; પણ તેવિવાહભાગીને કર્યો, દુરયોધનને ઘેરા ૩૨
 ॥ તેથી મને મહા કલેશ થયો, તે કુંવરે પુછી વાત; મેં દિકરી દિકરી
 કહિ દુહ્યો, મારી છાતીમાં લાત ॥૩૩॥ તેથી અભિમન્યુને રીસ આવી,
 કળકળી બોલ્યો આપ; એણે કહ્યું એ કન્યા ન વર તો, બ્રહ્મહત્યાનું
 પાપ. ॥૩૪॥ એમ કહીને તૈયાર થયો એ, વાર્યું ન કિધું લગાર; કૌરવના
 ભયથી રાત્રિએ, નીકળ્યાં ધામની બહાર. ॥૩૫॥ મેં જાણ્યું જે કુંવર
 સાથે પીહેરીયે હું જાઉં; મહારા બે બંધુને કરગરીને, એકન્યા પરણાવુ
 ॥૩૬॥ એમ જાણિ હું જોડે આવિ, દારણ દુખમા દુહ્યા; પંથ તણિ
 ફેમ રહી નહીને, દારિકાં મારગ ભુલ્યાં ॥૩૭॥ વનને વિશે વિપત વે-
 ઠી, આવિ પોહોઝ્યાં હાંઈ; અજાણે અજાણ લઢામ લઢયા, નિશા સમે
 બે ભાઈ ॥૩૮॥ એરે મટારગછ દીકરા દાતા, ભાઈને બહુ સમજવો
 હઠ મુકી દે એ કન્યાની, ઘેર પાછો મોકલાવો ॥ ૩૯ ॥ કલેશની કન્યા
 ન જોઈએ આપણે; શણિક મળસે તન; કાકીનાં તેવા વેણ સુણિ વદે,
 મટારગછ વચન. ॥૪૦॥ એ કાકી ભાઈને પાછા મોકલું, લાજે મહારા
 બાપ; એ કન્યા એને ના પરણાવુ, તો બ્રહ્મહત્યા પાપ. ॥ ૪૧ ॥
 મુભદ્રા કહે જુઓ હેડંબા, આશો તમારો ધારો; તમ મુત ટંટાનો તંત
 લે છે તમે, પાસેછો કેમ ન વારો. ॥૪૨॥ હેડંબા કહેટેક ગ્રહે છે, તેમાં
 તે હું શું વારું. મરવું ન ડરવું પાછાં ન ફરવું કામ એ ક્ષત્રીનું સા-
 જા ॥૪૩॥ ધારે તે કરે કુંવર મહારો, હું પણ પક્ષે ધાવું; દ્વારકાં ધિરા-

જે પુત્રને મારે. તો દ્વારિકાં ગળિ જઈ. ॥૪૪॥ સુભદ્રા સુષ્ણિ વિસ્મય પામી, સુરતણિ છે સવાઈ; માતનું જોર તેનો દીકરો કરે, ધાર્યું તેમાં શી નવાઈ, ॥૪૫॥ પછી હેડંબાનો પુત્ર પુછેછે, કાઠી ક્યારે લગ્ન થાશે; જ ન લેઈને કૌરવ જોધા, દ્વારિકાં ક્યારે જશે. ॥૪૬॥ સુભદ્રા કહેકાલે સવારે, નીકળશે એની જન; ગટોરગછ કહેપરમ દાહાડે, હમે થશું સાવધાન. ॥૪૭॥ વળણું એમ કહીન એ રહ્યા, આગળ કહું મહિમાય; કહે વલ્લભ કૌરવ ઘટે, વીવાહ સામગ્રી થાય. ॥

કડવું ૨૪ મું. ચોરાગી ચોપાઈ.

વધા વૈશમ પાયે વચન, તુતો સાંભળજે રાજન; હવે હસ્તીના પુર શું થાય, કરે ત્યારી કુર્યોધન રાય. ॥૧॥ લીધી સેન્યા ક્ષોણી અગીયાર, કીધા વર રાજને ત્યાર; સાથે સર્વ કુટુંબ પરીવાર, લીધાલીશમ ધ્રોણને કપાચાર. ॥ ૨ ॥ ચોથા અશ્વસ્થામાં પણ સંગ. બલો કીધો ત્યાં જનનો રંગ; કર્યા સામેલા સોભીતા સારા, પેહેરી પટકુળ નીકળી દારા. ॥૩॥ વાગે કુંડલીડંકા અપાર, થાય ભેર ભુંગળ ટેંહકાર; વાગ મોરલી મૌવર સરણાઈ, તાસાં ઢાલ પરધમ વાગે માંહી. ॥૪॥ વાગે છત્રીસ વાજાં તે સાથે, કાહાડયો વરઘોડો ભુનાથે; વરને સજવીયા સણગાર, જમા પટકા ચીરા હીરા હાર. ॥૫॥ કાને કુંડળ લીલમ લળ કે, બાંધ્યા બાબુબંધ રત્ન ચળકે; કેડે કામનીયો માંભુગાય, ભાણુમતી દીપક કરમાંય. ॥૬॥ ચાલ્યાં સુભ સોભાયે સોહામ; થયા શુકન આઠા વહાનામ; પુછે પાપી આ શુકન કેવા, કહે મામો ક્તે થાય હેવા. ॥૭॥ પછી ચાલ્યાસરવ સુખભેર, નરનારી બાળક ભલીપેર; એણેચણીસોભાવી છે જન, મનમાં મ્હોટાઈ અલીમાન. ॥ ૮ ॥ થયાલગભગ દ્વારકાંમતી ત્યારે બોલ્યોછે છત્રપતી; મામા સેન્યતા જોહ્યા છે જેહ, આપો આભુશણ સોભે તેહ. ॥ ૯ ॥ જોઈ જોઈ જાલવ વિશમે થાય, જોઈ બળદેવ બહુ હરખાય; જોઈ જાણે હેવું વિશ્વપતી, હાવો વેહેવે મને મળ્યો નથી. ॥૧૦॥ જાળ્યોગોરીયો ગીતાં ભાતભાત, જ્યે તેવાયેયે પ્રખ્યાત; હેવી આગના દીધી ભુપાળ, કહ્યા પ્રમાણે કર્યું ત્રતકાળ. ॥૧૧॥ આબ્યાદ્વારિકાને ઝાંપે જ્યારે, દીધા કુંડલી ડંકા ત્યારે; જેના ઉંટ ઉપર ધાંસાવાગે, રસ્તે આવા માગણુ લોક માગે. ॥૧૨॥ ઘણા બંધીજનો આવી જાયે, ચાલતે રથ અવધરા નાયે; રસ્તે જતાં થાયે થેઈકાર, ખુલે ઉંટ હાથીને

તોખાર. ॥૧૩૥ ધણા રથ સુખપાલ ને મેના, બોલે છડીદાર જસધણા
એના; લેછે પુરણ વીવાનો દહાવ, રસ્તે થયા અંતર છંટકાવ. ॥૧૪૥
આવી દ્વારીકાંને ઝાંપે જન, સામા આવ્યા બળદેવ ભગવાન; આવ્યા
જદવ છપન કોટી, અહો જન આવી ધણી મહોટી. ॥૧૫૥ એવાવીખા
ણુ થાય અપાર, દેખી ગાય કૈરવોની નાર; ॥ વળણુ. ॥ ગીતાં ગાતી
કામની, નહી મનમાં કાંઈ શોક; વરરાજને નીરખે, આવી ગામનું લોક.

—:~:—

કડવું ૨૫ મું ઝરમરીયા ઝાલા એ રાગ

ખંકા રાજના ડંકા વાગીયા, જદવરાય જગો; આવી કૈરવ કેરી જન-
નરે. જદવરાય જગો. છત્રપતી હૈ પધારીયા. જદવરાય જગો. જગો બળ-
દેવ ભગવાનરે. જ. ॥૧ ॥ ભવીશ ભલેર તમાલર. જ. કયાંથી જનયા
તમ ઘેરરે. જ. કે આવ્યાને કંઈ પાછાગયા. જ. પણ તમપર થઈ મહેરરે
જ. ॥ ૨ ॥ ભુપતી નરપતી નામના. જ. મલપતા દુરીયોધનરે. જ.
સેન્યા સકળ સૌદામણી જ. કરશે આ નમરી પાવનરે. જ. ॥૩૥ આ
વ્યા હલમલતા હાથીયો. જ. રથ મેનાને સુખપાલરે. જ. આવ્યા છેધો
ડલા ખુખારતા. જ. વાગે મરદંગ દોલ તાલરે. જ. ॥ ૪ ॥ ગોકુળ ગા-
મના રેહેવાશીયો. જ. ધણા દાહાડા ચારી ગાયરે. જ. હમે વેવીશાળ મા-
નીયું. જ. હવે આવ્યા ગ્નાતી માંયરે. જ. ॥૫૥ નહીં તો કે ક્ષત્રી કેહેતું
નતું. જ. સહુ કેહેતું હતું ભરવાડરે. જ. હમે મળ્યા તો દાહાડા વળ્યા.
જ. વેવેનો માની લેજો પાડરે. જ. ॥૬૥ ગાય જદવ કેરી કામની. પુ-
લાશે મેલો. નથી અજણ્યુ તમ કુળરે. પુલાશે મેલો થોડાં પુલીને થા-
વો ફાળકો. પુ. વીચારો વેવાણી મુળરે. પુ. ॥૭૥ બોલો વીચારી ઢીં-
મર જતનાં, પુ. સંતનુનાં મછગંધા નારર. પુ. ને જાઈ માંછીની દીકરી.
પુ. તેણે હતું ઘર નાતખારરે. પુ. ॥ ૮ ॥ ગાંધારી વેવણ વડીલ છે. પુ.
તેને, જૈ પુછી જુઓ વાંતરે, પુ. માહાદેવજીનો જે નંદીયો. પુ. તે પરણી
ગયો તેની સાથરે. પુ. ॥ ૯ ॥ આજકાલ વધી પડ્યા વીશ્વમાં. પુ. પેહે-
લાનો કયાં કહીએ અન્યાય પુ. તમને લેવ ક્ષત્રીની નાતમાં. પુ. હમે
આ દીજીયે કન્યાયરે. પુ. ॥૧૦૥ અંદ્ર સરીખી અમ છોકરી પુ. વર-
રાજ ભુતડાંનો ભાઈરે. પુ. ડાહી ડમરી દીકરિ દીજીયે. પુ. બુધી નથી વ-
રમાં કાંઈરે. પુ. ॥૧૧૥ વાયશ-સંગ હંશ બાંધીયે. પુ. જેવો મરકટને

મોતી હારરે. પુ. ભોળવાયા ખળદેવ દેડે દીકરી. પુ. કહેવરાવશે ન-
હીં બહુ વારરે. પુ ॥ ૧૨ ॥ વક્ષણ ॥ એવી રીતે વેતણો, આનંદના
ગીત ગાય; કહે વક્ષણ સહુ લોક ત્યાં, વરને જોવા જાય.

કડવું ૨૬ મુ. રા મ સાખીની ચાલ.

વરસાજને જોઈ જોઈ લોકો, મરડે પોતાનાં મુખ; બળદેવે ખીહા-
મણો વર સોધ્યો, જોઈ પૈસાનું મુખ. ॥૧॥ ચંદ્ર સરીખો સુત પારથ-
નો, અલીમન્યુ જેનું નામ; કન્યા લાયક એ વર હતો, રૂપે રૂપનો ધા-
મ. ॥૨॥ બળદેવજીએ આ વર લેવા, શું જોઈ કીધું પ્રયત્ન; કાગડાની
કોટમાં બાંધે છે, સુરેખા સરખું રતન. ॥૩॥ એમ છાના વાતો કરે છે,
ટાળેટાળાં વળી ત્યાં; બળદેવજી જન તેડીને લાવ્યા, દ્વારીકાં કેરી માં
ય. ॥૪॥ સામસામી બે મુકામ આ, યા, જુજવાં નરને નારી; આસના
વાસના ઘણી કરીને, હળધર અયા ઉતારો. ॥૫॥ એવે આણદે દીવશ
ગયો, તેવે પડી છે રાત; રૂઝની વીતી ગટોડગચ જાગ્યો. થતે મ્હોટે પ
રભાત. ॥૬॥ અલેમન્યુને આપે ઉડાડ્યો, વીર હું દ્વારીકાં જાવું; અર-
જુન સુત કહે મમ વીના, હું પાણ સાથે આવું ॥૭॥ ગટોડગચ કહે મ
મ બંધુ, બેઠા ભજો શીવશીવ, હું એકલો જાવું સુભદ્રા કાકીનો ધ-
ણો છે અધીરો જીવ. ॥૮॥ સુખી સુભદ્રા એમ બોલી, બેટાએ બોલે તુ
ઠાલો; જવો મ્હારો મોઘો મન તેવો, તારી માને તું બહાલો. ॥૯॥ ભત્રી
જ તેં એકલે શાં, રણ લાવ્યાં તે બતાવો; દીકરા હું આગના આપુ
છું, હળીમળી બેડે જવો ॥૧૦॥ ગટોડગચ કહે ખુશી તમારી, ઉઠો
વીરા થાવો ત્યાર; અલીમન્યુએ વક્ષ પેદર્યા, હાથ લોધાં હથીયાર. ॥
૧૧॥ ત્યાર થઈને કુંવર બોલ્યો, ચોરે ગટોડગચ ભાઈ; તમારે ઘેર છે
સાહેબી જાજી, તેવી નથી જોઈ કાંઈ. ॥૧૨॥ નીંદ્રીસીંદ્રી નવનીધ તમા-
રે, ધવ્યેહારે સુરપતી; પણ મને એક ખામી જાગે છે, વાહન કેમ કાંઈ
નથી. ॥૧૩॥ ન મળે ડિંટ કે ન મળે દાથી, ન મળે એક તોખાર; અર
જો ચાલીને દ્વાનીકામાં, જશ કેવે પ્રકાર. ॥૧૪॥ ગટોડગચ કહે વીરા
મ્હારા, જે કહો તે છે ત્યાર; એમ કદીને દહીત મયાવી. બોલાવ્યા તે-
ણીવાર. ॥૧૫॥ ચાર દહીતનો રથ બનાવ્યો, ચારને કીધા ઘોડા; ચાર
દહીતનાં પીંડાં બનાવ્યાં, ચારના ચાર હથોડા. ॥૧૬॥ અલીમન્યુ જો
ઈ આણંદ પામ્યો, આ ગ્રાણ કેમ કળાય; વીરના વખાણ કરતો આ-
વી, ખીરાજ્યો રથમાં. ॥૧૭॥ આપુક ઝાલા હાંકવા બેઠો, લીમ ત-

શિ કુંવાર; બંને માતાની આગના લીધી, હંકારીયા તોખાર. ॥૧૮॥ રથ
 ચલાવ્યો પવન વેગે, દ્વારીકાં લગલગ થાય; એક જોજન ગામ આધુ
 રહ્યું કે, બોલ્યો અભેમાન ત્યાંય. ॥૧૯॥ ઓ ભાઈ રથ રાખો હાંધ ઉ-
 ભો, આ રહ્યો અશોક બાગ; તેમાં છે ભોંયડું ઉતરવાનું, જાણે નહીં કે
 ઇ કામ. ॥૨૦॥ ગામમાં ગયાનું કામ નહીં, લેવી છે પરાઈ ઊરી; નથા
 આવ્યા કરવા શાહુકારી, છે કરવાની ચોરી. ॥૨૧॥ એવું સાંભળીને ર
 થ રાખ્યો, ઉતરીયા બે વિર; માયાવીયે રથ લોપ કીધો, બાગે ગયા ર
 હુધીર. ॥૨૨॥ સોહામણી શોભા બાગ તણી છે, લીલાશ ભરી અપા-
 ર; શીતળ વાયુ વાય ધણેરો, ત્યાં પ્રક્ષ અઢારે ભાર. ॥૨૩॥ વચમાં સ
 રોવર સુંદીર શોભે, હંસ રહે તે કીનાર; કમળ પોયણા ખુબ ખીલેલાં
 ભમર ભમે વારોવાર. ॥૨૪॥ બપૈયા બાગમાં બોલ્યા કરે છે, કોયલ કરે
 બકોર; પોપટ ઝીણિ ડાળીયે હીંચે, ટોકા કરે છે મોર. ॥ ૨૫ ॥ શબ્દ
 પાડી પાડી મેંના બોલે, લોલા છે લાલ રંગ; ચર્કલી ચકચક અઢાર
 બોલે, કોઆ છે સ્વેત અંગ. ॥ ૨૬ ॥ તેતરના ટોકા થાય મીઠા, દાદુર
 પક્ષી અનેક; અનંત પક્ષી બાગમાં બોલે, કેહેતાં ન આવે છેક. ॥૨૭॥
 લટરો લીલી તરૂવર કેરી, ધણીક લાંબી વધેલી; ગુલબાસ ગુલછડી ગુ-
 લસબ્બો, ચંપોને ચંબેલી. ॥૨૮॥ મોઘરો મલીઆગરીને મરેડી, સુર્ય
 વંશી પુલ મોહોટા; કરેણા કરેણીને ગુલબાસો, ગુલદાવડી બલગોટા.
 ॥૨૯॥ ખડચંપો ચંપાવતી ચમરી, અમ્મર પુલ સુવાસી; રેવતિ કેત
 કીને જમ્ જમ્, બોરસલી બારમાસી. ॥૩૦॥ હારસંગોને અગથીયો છે,
 ફનસવંસી પુલ; જયફળ જવંત્રી તમાલ પત્ર, તજ ધણિ અમુલ. ॥
 ૩૧॥ સફરજનને શીફળ ફેફળ, શીકોરાં સેતુર; શેકટો શીમળો સીતા-
 ફળી છે, લીલાં મરો મ્હો મધુર. ॥૩૨॥ રામફળ જાંમળ ઝાડ જાંબુનાં,
 બપૈયાને બદામ; કનસ ફનસ પપનસ લીંબુ, દાદમડીને જમ. ॥ ૩૩ ॥
 અખોઠ અંજીર અનનસ કાળુ, કમરખ કેળને ડમરા; કલમી આંબા
 બોરડી નારંગી, તે પર ભમે ભમરા. ॥૩૪॥ દ્રાખ ચોરૂ ચારોળીને પ-
 સ્તા, ફાલસાં ખારેક મ્હોટિ; પીપર લવીંગ અક્કલગરો, એળચીની લં
 બ સોટી ॥૩૫॥ અમરચંદન સુખટજસુદ, લજ્યાળું સંકોચેલી; આ
 શાળ વળયારી પડો પાંદડી, હેરામણી શામ વેલી. ॥૩૬॥ સમુદ્ર સોસ
 ને નામર વેલ્યો, પંકજ ધરણુ ઢળીયો; પોપટ વેલી ચાંદવેલી તે, પ્રક્ષ
 માં વાંદી વળીયો. ॥ ૩૭ ॥ વળણુ ॥ એવા બાગમાં આવીયા, હરખ
 જોઈ નરેશ; પછી દીકું ભોંયડું, તેમાં કર્યો પ્રવેશ.

કડવું ૨૭ મું. ॥ રાગ સામેરી. ॥

ઉતરીયાબેભાઈ ભોંયરામાં, ભોયરૂખારેવીશાળ; મટોરગછેતેમાંકરી
 માયા, દહીત કીધા તત કાળ ॥ ૧ ॥ બે દૈતની બે ખુરશી કીધી, બેઠા
 ભાઈ શ્વાસ વાળ્યો; હેડંબા સુતે ચાર દહીતનો, ઢાલોયો કરીને ઢાળ્યો.
 ॥ ૨ ॥ ચાર દહીતનાં પાત્ર બનાવ્યાં, લોટા લોટીને થાળા; ચાર દહીત
 મનુશ બનાવ્યા, ચાકરી કરવા બાળા. ॥૩॥ અભીમન્યુ જોઈ વીખ્ય
 પામ્યો, ભાઈ પ્રત્યે ઓચરીયો; સામાન ઘર ખટલો જોઈએ તે, ભલો
 માંથામાં ભરીયો. ॥ ૪ ॥ એમ અતી મન આનંદપામા, બેઠા છે બેઉ
 બ્રાત; દ્વારિકાં દાસનું નથી અજણ્યું. આવ્યાની જાણી વાત. ॥ ૫ ॥
 અંતરધ્યાન થઈ હરી આવ્યા, ભાણેજ શું ભાવ ભરીયા; આવ્યો છું
 મળવા કેહેતા કેહેતા, ભોંયરામાં ઉતરીયા. ॥૬॥ ગટોરગછ કહે કોણુ છે
 એ, તવ બોલ્યો અભેમાન; આવવા ઘા મારા નાહનાં મામા, નામ એ
 નું ભગવાન. ॥૭॥ વીહીવા ફેકમાં એ નથી રાહ, વાત જાણું છું તમામ;
 કન્યા દેવી ધારી દુશમનને, મોહોટા મામાનું કામ. ॥ ૮ ॥ એમ કહીને
 બેશી વહા બે, ભાણેજને દલ દુખ; મામા આવ્યા કે અભીમન્યુ, મરડી
 બેઠો મુખ. ॥૯॥ પ્રભુ કહે કેમ આડુ જીએ છે, શો મુજથી થયો શોક;
 કમુર છે બધી હજધરની, તેણે વીવા ક્યો ફેક. ॥૧૦॥ સુર્યની સાખ્યે
 સત્ય વડુછું, ચોખ્ખે અંતસકરણ; મુખ રૂપે બે ભાઈ મળીને, કરો ક-
 ન્યાત્તું હરણ. ॥૧૧॥ જેવું ધુમાય તેવું ધુમો, સલમાં છું ગોપાળ; છે-
 વટ સુધી સાહ્યતા મ્હારી, વાંકો ન થાયે વાળ. ॥ ૧૨ ॥ અભેમન્યુ કહે
 વારૂ મામા, તમે ધારી રૂડી પેર; દાણુ દુખનો દહાડો આવ્યો, રહ્યાં પ-
 રાયે ઘેર. ॥૧૩॥ મુજ બાપ કાકા વન સધાર્યા, નાંખી દેધને નેટ; વીહ-
 રને ઘેર પુત્રને માતા, પોશીયે પાપી પેટ. ॥૧૪॥ બેહેન તમારી સુભ-
 દ્રાણ, હું તમારો ભાણેજ; પરઘેર વેડ કરી પેટ ભરીયે, લાન્છન તમને
 તેજ. ॥૧૫॥ ભાણેજ ભગની નવ્ય તેડાવ્યાં, સગાઈ શું પડી છુટી; જ-
 ગતની લાજ તમોને ન આવી, શું ગયું ખાવા ખુટી. ॥ ૧૬ ॥ કબ્બુ કહે
 તું સુણ ભાણેજ, કહું વિશ્વનો મહીમાય; દીવશ વાંકા આવે ત્યારે, કો
 ઇ સગુ નવ થાય. ॥ ૧૭ ॥ અઢતો દીવશ હોય તે વારે, રહે વશ મરદ
 મેહેરી; આયકત આવે અટલે ભાઈ, થાય વહાલું પણ વેહેરી. ॥ ૧૮ ॥
 સમજીને શું મારે છે મેહેણાં, વળી આ વેળા વળશે; ધાર્યું કરો હાંધ કામ
 તમારું, જરૂર કન્યા મળશે. ॥ ૧૯ ॥ ગટોડગછ સાંભળી થયો ખુશી,

બોલ્યા પ્રાણુજીવન; આ ભીમ સુત તમારી પાસે, હું. માગુછું વચન.
 ॥૨૦॥ માયાવી કહે માગે માહારાજ, બોલ્યા અસરણા સરણ; સેળ
 સહજ મહેલ માહારામાં, તમે ન મુકે ચરણ. ॥૨૧॥ અભીમન્યુને મા-
 હા કુખ લાગ્યું. મામા એવું કહો કેમ; મહારા ભાધને કેવો જાણ્યો, શું
 પડ્યો મનમાં વેમ. ॥૨૨॥ પ્રભુ કહે કાંઈ વેમ નથી ભૈ, ભલે બધે સ્થ
 જ રે; પણ તોરો વિર છે મસ્કરો, જ્યાં જય ત્યાં હાંસી કરે. ॥૨૩॥
 ગટોરગછ કહે વીર માહારા, હરી કરી ખરી વાત; તેમાં તું કુખજાવ્ય
 ન મનમાં સમજાવ્યો એમ બ્રાત. ॥ ૨૪ ॥ ગટોરગછે ગોર્વીદજીને, વેણુ
 દીધું ત્રત કાળ; જવો તમારે ધામ ન આણું, પછી ગયાગોપાળ. ॥૨૫॥
 ગટોરગચ કહે મમ વિરા, હવે હું દ્વારીકાં જાણું; કૌરવ કુળનો હું છું
 અજાણ્યો, ત્યાં જઈ ઓળખી આવું. ॥ ૨૬ ॥ એમ કહીને ભોયરામાં
 થી, નીકળી ચાલ્યો બહાર; નગ્રને દ્વારે આવીને ઉભો, ભીમતણા કુમા
 ર. ॥ ૨૭ ॥ હવે દીઠો એક જાદવ જતો, ગટોડગચે બોલાવ્યો; કહોભા
 ઇ કોણુ લોક તમે છો, પુછવાનો પ્રેમ આવ્યો. ॥૨૮॥ જાદવ કહે જદુ-
 પાતના, હમો જાદવ જાતે; ગટોડગચ કહે પધારો, કાંમનથીલાંખીજાતે.
 ॥૨૯॥ એમ કહીને વીદાય કીધો, માયાવિ જે ભુપ; આકતી જોઈ જન
 દવનીને, તેવું ધરીયું રૂપ. ॥ ૩૦ ॥ જાદવ જેવો જોઈખનીને, નગ્રનેવી
 શે પળીયો; બજારમાં બીજેજાદવ દીઠો, તેને જઈને મળીયો. ॥ ૩૧॥
 ગટોડગચ કહે કેમ ભાઈ, વેવાઈ આવ્યા ક્યારે; હું નથી જાણતો વાત
 આવ્યાની, જાદવ બોલ્યો ત્યારે. ॥ ૩૨ ॥ ગે કાલની જનઆવેલી છ,
 જની વાસે જોવા જવો; ગટોડગચ કહે ચાલો સાથે, મને સઉ ઓળખા
 વો. ॥ ૩૩ ॥ જાદવ કહે શું નવ ઓળખે, દુરીયાવન ભુપતી; હેડંબા
 સુત કહે ઓળખાવો, ઓળખતો હું નથી. ॥ ૩૪ ॥ એમ કહી જોડે
 જાદવ લીધો, આવ્યા જની વાસે; જદુ કહે જો ગાદીયે રાજ, શકુની મા-
 મા પાસે. ॥ ૩૫ ॥ જોદ્રથ ભગદત ભુરીશ્યેવા, કરણ સુસર માય; આ
 દ્રોણ આ ગોરને આ અમ્મર, આ વ્રધ ભીરમ પીતાય. ॥ ૩૬॥ એમ
 સહુ જોદ્રા ઓળખાવ્યા, ઓળખી નીકળ્યો બહાર; ભીમ સુતે જાણ્યું,
 ઓળખી ભૈ, કૌરવ કેરી નાર. ॥૩૭॥ એવામાં એક જાદવ કેરી, કામ
 ની દીઠી ભુપ; માયાવીએ માયા કરીને, તેવું લીધું સ્વરૂપ. ॥૩૮॥ જા-
 દવની બીજી જીવતીને, મળ્યો હેડંબા તંન; સાંભળ સુજનીજાનઆ-
 વીછે, છે તે જોવાનું મના ॥૩૯॥ ચાલ તું સાથે સૈયર મહારી, સમજા-

વી લેઈ જય, નારીયોને જનીવાસે આવ્યો, જોવા લાગ્યો શોભાય.
 ॥૪૦॥ જદવની નારીએ ઓળખાવી, ભાણુમતી જે રાણી; તેની સાથે
 ઓળખાવી દીધી, રાણી તણી દેરાણી. ॥ ૪૧ ॥ ઓળખાવા શકુનીની
 નારી, ધુસ્સે ભરાયો મનમાં, વેહેરે વેહેર લેઉં તોજ ખરા, એમજ તા-
 ક્યું તનમાં. ॥ ૪૨ ॥ ત્યાંથી નીકળ્યો ભાણુમતીની, મુખ્ય દાસી દીઠી
 ભુપ; જહુની નારીથી જુદી પડીને. ઘરું દાશીનું રૂપ. ॥ ૪૩ ॥ પછી
 ગયો બળદેવને ધામે, જોવાને સર્વે તપાસી; તવ રેવંતીએ એમ જ-
 હ્યું, આવી રાણીની દાસી. ॥ ૪૪ ॥ એવું સમજી આઠકાર દીધો,
 આવ્યા શું સંદેહ ખાવા; ગટારગછ કહે રાણીયે મોકલી, સુરેખા કન્યા
 જોવા. ॥ ૪૫ ॥ કન્યા દેખાડી રેવંતીયે, રૂપે શશી હોય તેવી; ગટારમ-
 છ મન વિચાર્યું, ભાલી તો ભાઈ જેવી. ॥ ૪૬ ॥ બીજા સહુને ઓળ-
 ખી આદ્યો, હેડખાનો તન; મીઠાઈ મેવા લાવ્યો ને આવ્યો, ભોંયરા-
 માં રાજન. ॥ ૪૭ ॥ બે ભાગ્યે ભેળા ભોજન કીધું, કહી સહુ માંડી
 ને વાત; એવે સમે દીવશ વીત્યો, પછી ગઈ પોહોર રાત. ॥ ૪૮ ॥ તે
 સમે ભીમનો નંદન બોલ્યો, વીરા અભિમાન જાણું; કૌરવ કાકાને ખં
 ખેરિને, કાલે રાત્રીએ આવું. ॥ ૪૯ ॥ આપણું ધન એણે હર્યું તો, એનું
 હું હરી લેવું; ખાગની પાસે મેદાનમાંછું, સમીપ રહ્યા જેવું. ॥ ૫૦ ॥ એ
 મ કહીને ખહાર નીકળીયો; બળીયો માયાવી તન; મોહોટા મેદાનમાં
 ઉભો રહીને, માયા રચે રાજન. ॥ ૫૧ ॥ વળણ. મેદાનમાં ઉભો રહી,
 માયા રચે બળવાન; વજ્રભ વટે કામ કારમું. કરે ભીમ સંતાન.

કડવુ ૨૮ મું ॥ રાગ સાખી. ॥

વૈશમ પાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણજન મેજેગય; વિસ્તારી તુજને
 સંભળાવું; સુરેખા હરણ મહીમાય, ॥૨॥ કેશ છોડીને શીશપછાડ્યું,
 માયાવિયે તે વાર; જુજુ જેવડા જીવ ખરી પડા, દહીતથયા નીરધાર.
 ॥૨॥ તેર શહસ્ર અસુર ઉપન્યા, લાંબા પોહોળા સુરા સાથી; તેમાંથી
 હજાર દહીતને, કીધા મહોટા હાથી. ॥ ૩ ॥ એક હજારને ઉંટ બના-
 વ્યા. ન મળે જેના જોડા; એક શહસ્રને અળગા રાખી, તેના બનાવ્યા
 ઘોડા. ॥ ૪ ॥ હાથી ઘોડાને ઉંટ સુદ્ધાં, કીધા ત્રણ હજાર; ત્રણશહસ્ર અ-
 સુર કેરી, સાંકળા કીધી સાર, ॥ ૫ ॥ અઠકીસાંકળે અકેક પશુ, બાંધી

દીધું તેવાર; જુજવી જાતની જુજવીઓજ્યો, ઉભી રાખી નીરધાર. ॥૬॥
 પછી ત્રણ શસ્ત્રને કીધા, મનુશ જાતી દાસ; એક એક શેવક બેસી મથો,
 એક એક જનવર પાસ. ॥૭॥ જેથી જનવર વશમાં રહે, માંને માવ-
 તનો ત્રાસ; ત્રણ શહસ્રને ખાવા કીધી, ત્રણ શહસ્રને ધાસ. ॥ ૮ ॥ એ
 રીતેખાર હજર દહીતો, વાવરીયા વીવેક; રહાત્રેણુ હજરમાંથી, અસુર
 હજરએક. ॥૯॥ ત્રણસેનો તંબુ ખનાવ્યો, જરીયાનનો નહીં ભુલ; સોનાનું
 શાખર હીરા લળકે, ફરતી મોતીની ખુલ. ॥૧૦॥ લીલમા લળકે રત્નજ
 ચળકે, જોતાં પાંમે મોહ મન; એકસો દહીતનું તંબુ વિશે, ખનાવ્યું સીં-
 હાસન. ॥ ૧૧ ॥ સોના ચોપડા સો કર્યા મેહેતા, ખળપણુ કરી ન રાકે,
 ખડીયા કલમો લેઈ લેઈને. બેઠા બેઠા લખે. ॥૧૨॥ ત્રણસેને પેરાદાર
 ખનાવ્યા, તે ખાહાર પેરા ભરે; ઉઘડાં આયુદ્ધકરમાંગ્રહીને, ચોકસ ચો-
 કી કરે. ॥ ૧૩ ॥ એકસોને અનુચર ખનાવ્યા, ખંખાખંખા મુખ ભાં-
 ખે; ગટાડગછની સેવામાં રહી, પંખાથી પવન નાંખે. ॥ ૧૪ ॥ કે પાન
 આપે સોપારી આપે, કે જન ચમ્મર ઢાળે; કે પમચાંપે માગે તે આપે
 શોભ્યો કળા જેમ સોળે. ॥ ૧૫ ॥ લીલી ટોપી લીલી કફની, લીલા મુ
 રવાળે પેડો; આંખ કપરી આકૃતી જખરી, સોદાગર થઈને બેઠો. ॥૧૬॥
 સીંહાસનપર શોભે માયાવી, થઈ બેઠો વેહેપારી; રૂજની વીતી વહાણું
 વાણું, દેખાઈ શોભા સારી. ॥૧૭॥ ઉઘડયા દરવાજા દ્વારીકાંનાં, ચાલી
 ગામમાં વાત; વેહેપારી આવ્યો જનવર લાવ્યો, જાણી રાય પ્રખ્યાત.
 ॥૧૮॥ છત્રપતી છે ગ્રહસ્થ ધણેરો, તેથી આવ્યો વેહેપારી; એવી વા
 રતા થઈ સભામાં, બળદેવ હરખ્યા ભારી. ॥૧૯॥ કૃષ્ણની પ્રત્યેહરી-
 ને બાંધ્યા, સાંભળો શ્રી ગોપાળ; તમોને મુજ સરખું નમળીયું, એકઠે
 વેવીશાળ. ॥૨૦॥ ગ્રહસ્થ વેવાઈનું નામ જાણીને, મોહોટો વેહેપારી આ-
 વ્યો; હાથી ઘોડાને ઉંટ સારા, વેચવા માટે લાવ્યો. ॥૨૧॥ પ્રભુએ જ-
 હ્યું ખરો વેહેપારી, લાવ્ય હું ખેલ લડાવું; જનવર લેવરાવવાને માટે
 બળદેવને ચડાવું. ॥ ૨૨ ॥ એમ વીચારી કહે ગીરધારી, કરમ હિણો
 કોઈ આવ્યો, ફેરો એનો ફેગટ પડશે, શું વેચવાને લાવ્યો. ॥ ૨૩ ॥
 જનવર એનું નથી ખપવાનું, બળભદ્ર કરો વિચાર; હું તમ વેહેવાઈ
 ને ઓળખું છું, નાદારનો નાદાર. ॥૨૪॥ અમડી તોડે પણુ દમડી નછોડે
 પુરણ મખી ચુસ; મરે દોડી ખરચે નકોડી, છવનો છે કંભુસ. ॥૨૫॥
 તવ બળદેવને માહું લાગ્યું, શું મુજ વેહેવાઈ આવો; મુમતપર જનવર
 લેવરાવું, પછી તું કહીશ કેવો. ॥ ૨૬ ॥ કૃષ્ણ કહે તમે મમત મુકો,

પન્ડે કહેવા નવ જશે, તમારું બોલ્યું રહેશે તમ પાસે, પાછા વળી
પસ્તાશે. ॥ ૨૭ ॥ બળદેવ કહે જરે અદેખા, લેવરાવું તારી હોડે;
પ્રભુ કહે આખરમાં બેસો, આવસો ઢીલે મોહોડે ॥ ૨૮ ॥ એમ અ-
તીસે વળ ચઢાવ્યો, બળદેવ ઉભા થાય; મુમતે ભરીયાને સંચરીયા.
જની વાસે જાય. ॥ ૨૯ ॥ દુર્યોધને માન્ય દીધું, પુણે બતાવ્યો પ્રેમ;
આસન આપી બેસાડી પુછ્યું, કહો પધાર્યા કેમ. ॥ ૩૦ ॥ બળદેવ
કહે નામ તમારું, સાંભળી ઠહેપારી આવ્યો; હાથી ઘોડાને ઉંટ સારાં
વેચવા માટે લાવ્યો. ॥ ૩૧ ॥ તેથી વખાણ થયાં તમારાં, મારી સ-
ભાની માંય; તે સાંભળીને કૃષ્ણ માહારો, ઝાંખો પડી ગયો ત્યાંય.
॥ ૩૨ ॥ અદેખાઈથી એવું બોલ્યો, મુરખ કોઈ આવનાર; દુર્યોધન
શું જનવર લેશે, છે જીવનો નાદાર. ॥ ૩૩ ॥ એમ તમારી કરી ચેષ્ટા-
ળી, માટે ઉઠો તમે જવો; મારા તનારા ટેકને માટે, જૈ જનવર લે
આવો. ॥ ૩૪ ॥ રાખીને હીંમત માગે જે કીંમત, તે આપીને લાવો;
દુર્યોધન કહે લાવું ઝપાટે, હવે તમો ઘર જાઓ. ॥ ૩૫ ॥ મુજ ઘે-
ર ઘણો પૈસો બળ્યો છે, ડરસો નહીં લગાર; એમ કહીને વીદાય કી-
ધા; પોતે થયો તૈયાર. ॥ ૩૬ ॥ ઉઠો મામા પહેરો જમા, ઉઠો દુસ્યાસ-
ન; કર્ણવીરા તમે પણ ઉઠો, માને વેવાઈતું મન. ॥ ૩૭ ॥ એમ કહીને
ચારે ઉઠ્યા, રથમાં બેસી તે વાર; છકેલા ધનને અહંકારે. નીકળ્યા
નગની બાહાર. ॥ ૩૮ ॥ બાગના મેદાનમાં જવા લાગ્યા, ટેક ધર્યો છે
સ્પષ્ટ; હાથી ઘોડાને ઉંટ બાંધ્યા, તે તો પડીયાં દ્રષ્ટ. ॥ ૩૯ ॥ દુર્યોધ-
ન કહે જુઓ મામા, મોહન લાગે શાથી; આપણે ઘેર સોધ્યો નવ
મળે, આવો ઘોડો કે હાથી. ॥ ૪૦ ॥ આપણા લાયક છે જનવરો,
મોહ ઘણેરો ચડીયો; એવે લગ ભમ જતાં જતાં, તંબુ નજરે પડીયો.
॥ ૪૧ ॥ દુર્યોધન કહે જુઓ મામા, હું છું છત્રપતી; પણ જરીઆ-
નનો આવો તંબુ, આપણા ઘરમાં નથી. ॥ ૪૨ ॥ એવી એની સાહ્યબી
દીઠી, તંબુ કને પરવરીયા; ચારે જણા રથ વીશેથી, મળવાને ઉ-
તરીયા. ॥ ૪૩ ॥ ડેરા તંબુમાં જવા લાગ્યા, આગળ છત્રપતી; મટાર-
ગછના શેવકે રોક્યા, તંબુમાં જવાનું નથી. ॥ ૪૪ ॥ શેઠની આ-
ગના મળ્યા વીના, ચાલ્યા જવો ભર્યા છરના; મામો કહે આતો
છત્રપતી છે, શેવકે કહ્યું તેના ઘરના. ॥ ૪૫ ॥ એમ કહી
ત્યાં ઉભા રાખી એક શેવક મહી જાય; શેઠને કહ્યું મળવા

આવ્યા છે, રાજ્યકુંવર દેખાય. ॥૪૬॥ ગટોરગછ કહે આવવા દો, કહી બેઠો આડું જોઈ; છડીદારે કહ્યું છત્રપતિને, હવે જાઓ સહુ કોઈ. ॥૪૭॥ એટલે ચાલ્યા ચારે જણા, ડેહેરા તંબુમાં પેડા, ભલકો જોઈને ભય ભરેલા, આવકાર વિના બેઠા. ॥૪૮॥ પછી ગટોરગછે સામું જોયું, હ-શી દીધો આવકાર; કહ્યું કે હશે પાંડવમાંના, બોલ્યો અંધ કુંવાર. ॥૪૯॥ ચોરે મામા આતો જુઓ, પાંડવ ગામે ગામ; જોને તે એમને સંભારે, મહારૂં ન લે કોઈ નામ. ॥૫૦॥ એટલે વેહેપારી પ્રત્યે બોલ્યો, મામો મુખ વચન; પાંડવ તો ભીખારી થઈને, ચાલ્યા મયાછે વન. ॥૫૧॥ અન્નવન્નના છે ઉધારા, એવી થઈ છે ગતિ; સહુના શિરોમણી છે આતો, દુર્યોધન ભુપતી. ॥૫૨॥ વળણ ॥ નરપતિ છત્રપતિ, આ દુર્યોધનરાય; વક્ષલ વદે વખાણીયો, મામાયે મહીમાય. ॥

—:—:—

કડવું ૨૯ મું રાગ ઝપડની સામેરી.

ગટોરગછ કહે મેહેતા મહારા, પડે વહેપારમાં વાંધો; શુકન આપણને મળ્યા માઠા, ઝટપટ ચોપડા બાંધો. ॥ ૧ ॥ આપણે હોંશ ભરેલા આવ્યા, જણી કુન્તા તન; રાંડીરાંડ મળેલી સામી, નીકળ્યો દુર્યોધન ॥૨॥ ફેગટ ફેરો પડ્યો આપણે, ચાલો થાઓ તૈયાર; એ આપણે માલ શું લેતો તો, નાદારનો નાદાર. ॥ ૩ ॥ ચમડી તોડે દમડી ને છોડે, જણું એની કરણી; છે આંધળાનો છોકરો એની, મા આખલાને પરણી. ॥૪॥ મારા હાથીની કિંમત જણે, ત્રોકોદર વાયુ તન; અશ્વની કીમત અરજીન જણે, વળી નિકુળ રાજન. ॥૫॥ ઉંટની કીંમત રાયકા જણે, વળી જણે સહદેવ; પરિક્ષા વિના પારખશે શું, કંભુસ જીવના એવ. ॥૬॥ વળણ ॥ મારે બાંધી ચોપડા, જઈએ આપણે ઘેર; દુર્યોધન દબઈ મયો, ભારે ભલકા ભેર.

—:—:—

કડવું ૩૦ મું રાગ સાખી

વૈશમપાયન એણિપેર બોલ્યા, મુણ જનમેજેગાય; વિસ્તારો તુજને સાંભળાવું; સુરેખા હરણ મહીમાય. ॥૧॥ શકુની મામો એમ બોલ્યો, સાંભળો વાત વહેપારી, એક વેળા કામ પાડી જુઓ, ખબર પડશે અમારી. ॥ ૨ ॥ જનવરમાં કાંઈ નથી જોવાનું, બધી પરીક્ષા અમને; કિંમત કહો વ્યાજખી રીતે, માગ્યું દેઈશું તમને. ॥ ૩ ॥ ગટોરગ-

છ કહે મારા હાથા, ગજથી ઉંચા ભરાય; તેની કિંમત એક એક ગ-
જે, પાંચ પાંચ હજાર થાય. ॥૪૮॥ ઉચ્ચક કીમત અશ્વ ઉંટોની, અક્કે
કે એક અયુત; માગણી તાગણી નહી કરવાની, સમજે ક્ષત્રી સુત.
॥૫૦॥ દુર્યોધન કહે કબુલ છીએ, ગજ ભરવાનો લાવો; અસત્ય ધર્મ
કાંઈ ન મળે, સાથે જોવાને આવો. ॥૫૧॥ તવ ગટોરગછે ગજ દીધો, લીધો
કરણે હાથ; પાવડી ચડી ચાલ્યો માયાવી, મેહેતા મુસદ્દી સાથ. ॥૫૨॥
ચાલ્યા સેવકને છડીદારો, શેઠની શેવાં માટ દુર્યોધન કહે મારા ક-
રતાં, રાજના રાજનો ઠાઠ. ॥૫૩॥ ચોપડા લે લે ઉભા ગુમાસ્તા, કરણ
હાથીને ભરે; ચોપડામાં આંકડાં મુકે, ભરતર એકસ કરે. ॥૫૪॥ જણી
જોઈને કરણ રાજ, ઓછું ભરવા જાય; પણ માયાવી સોળ ગજનો,
હોય તે વીસ ગજ થાય. ॥૫૫॥ એ રીતે એક હજાર હાથી, ભરી ર-
હ્યા સિરદાર, ઉચ્ચક કીમત અશ્વ ઉંટોની, ગણતી કરી તેવાર. ॥૫૬॥
દ્વાદશ કોટી થયા રૂપૈયા, હીસાબ મેળવી દીધો; ગટોરગછ કહે લાવો
નાણાં, આંકડો નિસ્સે કીધો. ॥ ૧૨ ॥ દુર્યોધન કહે ઓરે વહેપારી,
કોણુ તમારું ગામ; કીયો દેશને કયાંના રહેનારા, લખાવો તમારું નામ
॥ ૧૩ ॥ હું કરીને મોકલો દેશું, અમે તમારે ઘેર; ગટોરગછ રકત
લોચન કરી, બોલ્યો બહુ ક્રોધભેર. ॥૧૪॥ ઉધારાનો નથી ધધો, હા-
લ નાણાં ગણી આપો, દુષ્ટ કહે પરદેશમાં છીયે, વિવેકથી માપ માપો.
॥૧૫॥ જને આવ્યા કયાં નાણાં લાવ્યા, તે કરતાં લખી દૈયે; ગટોરગછ
કહે અમે શું કરીએ, રોકડ ગણી લેએ. ॥૧૬॥ દુર્યોધન કહે રોકડા નથી,
રાખો ભરોસો અમારો; અધીર રહેતી હોય તો રે'વા દો, આ રહ્યો માલ
તમારો. ॥૧૭॥ ગટોરગછ કહે નાણાં નતાં તો, શીદ કયો વેહેપાર; ચો-
પડા અમારા બગડાવ્યા, દીધી તસ્દી અપાર. ॥૧૮॥ શું જુઓ છો શે-
વક મહારા, કરો કારમો કેર; અવળા બાંધી ઉંચા ટાંગી, ભારી નાંખો
ઠેર. ॥૧૯॥ એટલે એના સેવક કોપ્યા, અવળા બાંધી દીધા; ઉધાડી
તરવારે પેરા મુક્યા; નજર કેદી કીધી. ॥૨૦॥ દુર્યોધન કહે ઓરે મામા,
દ્વારિકાં વિશે જાઓ; ગ્રહસ્થાને ઘેર ખત ખાતા, લખીને નાણાં લાવો
॥૨૧॥ તવ મામાએ અરજ કીધી, એકને છોડો સાર; નાણાં તમારાં
લાવી દૈયે, નહિ લાગે કંઈ વાર. ॥ ૨૨ ॥ ગટોરગછ કહે એકને
છોડો, તવ આવ્યા છડીદાર; ચારમાંથી છુટવું છે કેને, એમ કયો ઉ-
ચ્ચાર. ॥૨૩॥ મામો કહે મુજને છુટવા દો, નાણાં લેઈ ઝટ આવું; ત

વ છોડાવ્યો શકુનીને, મામો કહે હું જઉં. ॥૨૪॥ જો કોઈ નાણું ધી
રે છે તો, પાછો આવું છું આ ઠામ; ધીરનાર કોઈ નહીં મળે તો, મારે તારે
રામરામાર પાઞ્ચેમ કહીને મામો નાઠો, ગયો દ્વારીકાગામ; મોઢો માગ્યાં
વ્યાજ કબુલ કરી; ખત લખી લીધાદામ. ॥૨૬॥ રથ ભરાવી લાવ્યો
ને આવ્યો; કહ્યું શોદાગર લ્યોને; રાજ ધીરાજને કેદ કર્યા છે, હવે તો
છોડીદેને. ॥ ૨૭ ॥ ગટોરગછે ગણી લીધાં, નાણું તેણીવાર; બાંધેલાને
છોડી મુક્યા, કહ્યું ખરો વેહેવાર. ॥ ૨૮ ॥ હવે ઉધારે માલ ધીરીશુ,
માલ સુખે લેઈ જાઓ; ત્રણે હજાર માવત તમે, ગામમાં માલ મુકી
આવો. ॥ ૨૯ ॥ દુર્યોધન દુર્યાસન શકુની, ચોથો કરણરાય; રથમાં
બેશી આગળ ચાલ્યા, પુઠે જનવર જાય. ॥ ૩૦ ॥ ગામમાં આવ્યા
વાહન લાવ્યા, બાંધાવ્યાં જનીવાસે, માયાવી સવડો પશુ સોંપીને,
ગયા ગટોરગછ પાસે. ॥૩૧॥ બળદેવજીને ખખર પોઢોંચી, પાશે બેઠા
દીનાનાથ; બળદેવજીએ પ્રભુના સામો, મુછે નાંખ્યો હાથ. ॥ ૩૨ ॥
જો ભાઈ વેહેવાઈ નાદાર મહારો. અદેખાઈથી તું બોલે; પણ જો બધા
જનવર લાવ્યા, કોણ છે એની તોલે. ॥ ૩૦ ॥ પ્રભુ કહે ભાઈ મોટો તે
મોટો, વાત એની નવ થાય; દીવસ કરતાં રાતે શોભા, મર્મે વધા
જદુરાય. ॥૩૪॥ એવામાં તો રાત પડીને, વીતી ગઈ ધડી ચાર; લોકો
યે કરી તૈયારી સુવાની, દેવાયાં નગ્નનાં દ્વાર. ॥ ૩૫ ॥ ગટોરગછે માયા
સકેલી, પાંચસેં દૈત્ય બનાવ્યા; પાંચસેંના ટોપલા કરીને, નાણું ભરી
ઉપડાવ્યાં. ॥૩૬॥ અસુર તેડી ભોંયરે આવ્યો, ભાઈએ આવકાર દીધો;
એક ખુણે ટોપલા ઠાલવીને, નાણુંનો ઢગ કીધો. ॥ ૩૭ ॥ અભિમન્યુ
કહે કયાંથી આ લાવ્યા, ખુટાડે ન જાય ખુટ્યો, ગટોરગછ કહે વીરા
મહારા, દુષ્ટ કાકાને લુટ્યો. ॥ ૩૮ ॥ એમ કહી બેઠો બંધુ બેઠો, બેળું
કર્યું ભોજન; એવે સમે મધ્ય રાત્રી ગઈને, બોલ્યો ભીમનો તન. ॥૩૯॥
ઓ વિર હવે જઉં છું હું તો, દુઃખ દેવા મુજ જાતે; તમે તમારે નિર્ભય
રહેજો, આવીશ હું કાલ રાતે. ॥૪૦॥ અભિમન્યુ કહે નિત્યાન જાઓ.
તેતો નહીં ઠીક ધારો; ગટોરગછ કહે આજનો દહાડો, છે કાકીયોનો
વારો. ॥૪૧॥ એમ કહીને નીકળીયો એ, ગયો બાગની બહાર; કેસ
છોડીને ધુણવા બેઠો, હેડંબા કુમાર. ॥૪૨॥ એટલે એની માયા હાલી,
બહુજ ચડી ચોટ; ગામમાં હાથી ઘોડા ઉંટ બાંધ્યાં, તે ભોંય પડી આ-
જોડે. ॥ ૪૨ ॥ ઉંટ ખરાડે હાથી ત્રાડે, અશ્વ પછાડે કૌચરણ;

સરવે જગ્યા જેવા લાગ્યા, જણ્યુ કે પામશે મરણ. ॥૪૩॥ અરેરે કોઈ ઉપાય કરો, પાડે છે પોકે પોક;થયો હતપાત ને હોકારા,જગ્યું ગામનું લોક. ॥૪૪॥ ગોવીંદજી તવ હસવા લાગ્યા, ચાલો તતપર થયે; શું છે બળદેવના વેહેવાધને, તમારો જેવા જૈએ. ॥૪૫॥ એમ કહીને જેવા આવ્યા, માયાવીએ ખેલ કીધા; ગટારગછે બનવરોના જીવજ ખેંચી લીધા. ॥૪૬॥ શરીર સહિત માયાવીને, લોપ એણે નવ કીધા; બરો-બર ચોખાં કરીને, ખોખાં રહેવાં દીધાં. ॥૪૭॥ ત્રણશહસ્ર બનવર મુ-આં, પાપીને પ્રગટયો શોક; અરેરે મારું ધર બેઠું, કહીને મુકી પોક. ॥ ૪૮ ॥ મામાયે તવ ગોદો માર્યો, કીમ્મત આપણી થાશે; કહેસે કે આટલામાં રડે છે, નિર નહી હોય પાસે. ॥ ૪૯ ॥ એમ કહીને છાનો રાખ્યો, બળદેવજીયે દિહું;દુરીયોધન કહે વેવાઝ લાવો, પશુને દાટવા મીઠું, ॥૫૦॥ પ્રભુ કહે જોઈએ તે આપો,ઓરે બળદેવ ભ્રાત; હજધારિ કહે તુ જ અહીંથી,મુક્ય મશ્કરીની વાત. ॥૫૧॥ એમ કહીને મીઠું દી-ધું, ખાડા ગોડાવ્યા ઘણા; મીઠું નાંખીને નાંખવા માંડ્યા, ખોખાં પશુ તણાં ॥૫૨॥ ખાડામાં નાંખેને લોપ થાયે. એ કામ માયાનું કહાવ્યું;હર પ્રકારે નુકશાન કીધું,મીઠું પણ બગડાવ્યું ॥૫૩॥પછી સહુસહુનેસ્થળ ગયા, કૌરવ જનીવાસે; દુર્ગોધન બહુ રડવા લાગ્યો, રાણીજી આવ્યાં પાસે. ॥૫૪॥ આવા ઉંધા વહેપાર કરજો, કપડો દીધો અપાર; પછી સૌ મનવાળી સુતાં.શું કર્યું ભીમ કુમાર. ॥૫૫॥ જણ્યું કે લુટવી કા કીયોને, જો એક કરું વહેપાર; તો વહેમ ખાઈ કોઈ નહીં આવે, રચું જુદો પ્રકાર. ॥ ૫૬ ॥ વળ્યું ॥ જુદો પ્રકાર રચના કરું. એમ સમજ્યો બળવાન; કહે વલ્લભ રચના કરિ, ઓળખંધ બહુ દુકાન. ॥

—(૪:)—

કડવુ ર૩ મું રાગ સૈયાનો.

વૈશમપાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણજનમેજેરાય,વિસ્તારી તુજને સંભળાવું સુરેખા હરણ મહિમાય ॥ ૧ ॥ દરવાજથી બેબાજુએ, લાં-બી બે ઓળો કીધી;જુજવી જતના તંબુ તાણી,દુકાનો બનાવી દીધી. ॥૨॥ જુજવી જતના કર્યા વહેપારિ, જુદા જુદા વહેપાર; મનુશ જુદી જુદી જતી, મેહેનતુને માગનાર. ॥ ૩ ॥ કોઈ વેહેપારી કોઈ ભીખા-રી,બનાવ્યા ભીમને તંન;પુરણ કહેતાં પાર ન આવે,થોડું કરું વરણન

॥ ૪ ॥ વૈદ પુરાણી બ્રાહ્મણ ભૈડા, ભાઠેલાને બેશી; વીવારથી સારથી-
 યા મેહેતા, ફરતા લેખણુ ખોશી. ॥ ૫ ॥ કાયત મુસદ્દીને ઝવેરી, સોની
 ચોકશી જડીઆ; ચીતણીયાને શેઠ પટેલીયા, સલાટ સુથાર કડીઆ.
 ॥ ૬ ॥ ગાંધી નેસ્તીને તંબોળી, પાટીદારને વાણિયા; સરેલાને સાળવી
 પટવા; અપડીયાને તાણીયા. ॥ ૭ ॥ ખમાર ખાતરી શાવક શણુવી, સુ-
 ખડીયા મેવાવાળા; દક્ષણી દુખળાને મરેડા, કાબુલી સીઢ્દી કાળા. ॥ ૮ ॥
 કુંભાર લહારને કંસારા; રજપુત ગરાસીયા ડોળી; ધાંચી મોચી માળી
 દરણ, કદોધને પંચોળી. ॥ ૯ ॥ કાઠી લોકને ગોલા ધોળી, છીંપાને ગ-
 ળીઆરા; કણુખી કાછીયાને મારવાડી, ચુડધરને બંધારા. ॥ ૧૦ ॥ મા-
 દુ મલને મરકરા છે, ડોશી વાણીયા વાટીયા; પસ્તાગીયાને દલાલધાં-
 યજ, વિંટનાર ને ભાટીયા ॥ ૧૧ ॥ ખાલ પાખરવાનને ખરાદી, કાસદને
 વણઝારા; રાવળીયાને ભોધ ભીલડા, ડભગરને હલકારા. ॥ ૧૨ ॥ દુધા-
 રા તલંગી વાડીયા, ગાડીવાન વેહેલવાન; દરવાન સરવાનને ભરનારા,
 મસ્તાનને પેહેલવાન. ॥ ૧૩ ॥ રંગારા ચીતારા વિંધારા, પખાલીતુનના
 રા; ચોધરીને દાતણીઆ વાધરી, સાદડીયા ચુનારા. ॥ ૧૪ ॥ આશેદાર
 ચરવેદાર બહેરા, પીડારને તારકશો; પીંજરા ધંચેજ ફીરંગી, મુગલને
 પારશી. ॥ ૧૫ ॥ ચોરચડીયાને ભુગારી, મુસલમાન ભઠીઆરા; આરબ
 હબશી બાહાર વાશીયા, ઠીંમરને ચમારા. ॥ ૧૬ ॥ બાણગરને બળ-
 ણીયા છે, ભાંડ ભાટ ભવૈયા; નટવા નાચણીયાને વાદી, ગાંધર્વને ગવૈયા.
 ॥ ૧૭ ॥ કાતડા હિજડા ગુણુકા દૈયણુ, સેવડાને ઝલાલી; ઝંડાફકીર જોગી
 મેવંડા, જતીને હલાલી. ॥ ૧૮ ॥ ભાવસાર ભરવાડને ભાડભુંજ, બુકસેલર
 લેખડીયા; હકીમ દાકતર મેમણુ મુમના, તાઈ ઘડવી ચોવડીયા. ॥ ૧૯ ॥
 વાંસફેડા સારસ્વત ખોજ, કાપડીને ખલાસી; ક્ષત્રી બ્રહ્મક્ષત્રીને નાગડા
 બહુરૂપીમધવાશી. ॥ ૨૦ ॥ વકીલ કાપડીને છાપતીયા, કડીઆરાકુંઢીગરા,
 વળતણીયાને વળાવીયાછે, નાણાવટી તો નરા. ॥ ૨૧ ॥ પર્મ હંશ અને
 ઉદાસી, સંન્યાસીને ત્યાગી; બ્રહ્મચારી ભગવતને ગોંસાંધ, તપેસ્વરીને
 વૈરાગી. ॥ ૨૨ ॥ મુની કાનફટાને પવાઈ, તેલીને બહુ ખાખી; વીશેષ
 વીસ્તાર જો કરીયે તો, વખત વિતે આખી. ॥ ૨૩ ॥ વળણુ; ॥ બહુ
 કોના વેપેપારીયો, સરવે ભુજવિ જાત; વદે વલ્લભ રચના રચી, પછી
 થયો પરવાત.

કડવુ ૨૮ મું રાગ ધન્યાસરી.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણજનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજન
સંભળાવું; સુરેખા હરણ મહીમાય ॥ ૧ ॥ વાહાણું વાહ્યું દરવાજ
ઉઘડીયા, હોકારો ગામમાં પેઠો. ગટોરગછ એક દુકાનમાંડો, સણગારવે
ચવા બેઠો, ॥ ૨ ॥ સોળ સોળ સણગાર ચીણ્યા ચોળી, ચીર અતી એ
મુલ્ય; એક એક નારીનાં ખીંટીયે ખીંટીયે, ભેરવીયાં નહીં ભુલ્ય. ॥૩॥
મોટો વેપારી પોતે બનીયો; વેચે વસ્ત્ર શણગાર; દ્વારીકાં વીરીવાત ચા-
લી, ઉપમા અપરમ પાર. ॥૪॥ છત્રપતીનું નામ સુણી, પરદેશી લોક
આવ્યા, દરવાજ બહાર બજાર કીધું, માલ ધણેરો લાવ્યા. ॥૫॥ અં-
તરયામીનું નથી અજણ્યું, ભાણેજ પરછે દયા. કૌરવની નારીનોઘાટ
ઘડવા, પોતાના મેહેલમાં ગયાં ॥૬॥ એકસોને આઠ પટરાણીને, બોલા-
વિ પોતાની પાસે; કહ્યું કે તમે પેહેરી ઓઢીને, જાઓ જનીવાસો ॥૭॥
કૌરવ કેરી કામનિયોને, ફેગટની ફુલાવો; બહારનું બજાર જેવા માટે,
તેઓને તેડી જાઓ. ॥૮॥ હોરાવજો કાંઈ એમની પાસે, તમારે કાંઈ ન
લેવું; બહારની ચીજ જે લાવશે તેને, હું પેસાવા નહીં દેઉં ॥૯॥ એ
વિ પ્રભુએ આજ્ઞા આપી, પહેર્યું ઓઢ્યું સહુ નાર; આવી સ્ત્રીઓને જ
નીવાસે, સહુએ દીધો આવકાર. ॥ ૧૦ ॥ દુરયોધનની ભાનુમતીએ,
બોલાવ્યાં હેત આણી; રક્ષમણીને જોડે બેસાડ્યાં, પછી વદીમુખ વાણી
॥ ૧૧ ॥ કેમ આવ્યાં પ્રભુની પ્રટરાણી, રક્ષમણી તવ બોલે; જગતમાં
ભામની ભાગ્યશાળી, નથી કોઈ તમ તોલે. ॥૧૨॥ છેવનવંતા ધણી ત
મતણા, નામ સુણી લોક આવ્યા; દેશ દેશાન્તરના વેહેપારી, વેચવાને
માલ લાવ્યા. ॥૧૩॥ નગ્રની બારણે બજાર થયું, મંડાઈ બહુ દુકાન; તે
જેવાને જવા સારું, આવ્યા થઈ સાવધાન. ॥ ૧૪ ॥ સાંભળીને ભાનુ-
મતી ફુલી, આજ તમે વાત જાણી; મારા ધણીના નામ પ્રમાણે, નથી
બરોબર મંડાણી. ॥ ૧૫ ॥ એમની પુઠે મનુશ મેદની, ખરે ખરી ખં-
ડાય; ક્ષણીમાં મહારા ધણીને નામે, જ્યાં જાય ત્યાં મંડાય. ॥ ૧૬ ॥
અમ તોલે કોણ ગ્રહસ્થ છે જગમાં, પૈસાનો નાવે પાર; અટવાય લક્ષમી
ચરણ તળે, ગણીયે નહીં લગાર. ॥ ૧૭ ॥ છત્રપતી નથી ભાગ્યશાળી,
હું આવી એમને ઘેર, મારે પગલે હસ્તીના પુરમાં, ચૈ છે લીલા
લહેર. ॥ ૧૮ ॥ સૌ સુદરીને સતભામાજી, સાંભળી સમજ્યાં એ-

મ; કરમજદી કેહેવરાવવાનો, પુરણ એમનો પ્રેમ. ॥ ૧૯ ॥ પછી રક્ષ-
મણી એમ બોલ્યાં; ઉઠો તતપર થઇયે; તમારા કંથની આજ્ઞા માગો,
બજર જેવા જઇયે. ॥ ૨૦ ॥ ભાણુમતી કહે ચાલો વેવાણ્યો, શું આજ્ઞા
દે પતી; ધણીને પુછવાનો ધારો, અમારા ધરમાં નથી. ॥ ૨૧ ॥ શું કાંઈ
દાબેલ છીએ ધણીનાં, શું ધણીની ઓશીઆળ; અમોને એ આવિને પુ
છે, બહાર જતાં ભુપાળ. ॥ ૨૨ ॥ રામને પુછ્યાવણ પાણી ના પીયે, વશમાં
રહે રાત દહાડી; પુછ્યા વીના કાંઈ કામ કરેતો, હું નાંખુ ધુળ કાહાડી
॥ ૨૩ ॥ રક્ષમણી કહે વારૂ બાઈ, છત્રપતી ભલા સાંખે; અમારા પ્રભુને
પુછીયે નહીતો, આમડી કહાડી નાંખે. ॥ ૨૪ ॥ ભાનુમતિ કહે
તમે ડરેલાં, શું કરી નાંખે ગોપાળ; મુજ પતી ટુંકારો કરેતો, દેઉં બેમ
ણીગાળ. ॥ ૨૫ ॥ પ્રભુની નારીયોએ ગાંઠવાળી, શું બોલે મ્હોટાની ગોરિ; પ
તીને તુછ્ય જેવો કરી કાહાડે, એજ કપુતની છોરિ. ॥ ૨૬ ॥ રક્ષમણી કહે
ભાગ્યશાળીછો, ધરમાં ચલણ ચાલે; રાણી કહે પુછો મામીજીને, પતિ
થી પત્ર ન હાલે. ॥ ૨૭ ॥ એમ કહીને વસ્ત્ર પેહેયી, કૌરવની સહુ નાર; સ
ણમાર સજી એકસોને છ નીકળી મુકામ બહાર. ॥ ૨૮ ॥ છ કારભારી
ની છ નારી; સોભાઈની સો સાથે; પ્રભુની પટરાણી રક્ષમણી, બાળ્યાં
રાણીને હાથે. ॥ ૨૯ ॥ વાતો કરતી સરવે ચાલી, નીકળી નગ્રની બા-
હાર; ત્યાં તો ઝળહળ શોભી રહ્યું છે, નવું થએલું બજર. ॥ ૩૦ ॥ ભા-
નુમતિ પુલીને બોલી, જુઓ પ્રભુની રાણી; દુકાનો મારા નાથના, ના
મની, જુઓ કવો મંડાણી. ॥ ૩૧ ॥ રક્ષમણી કહે તમારા ધણીના, ના
મની મંડાઈ સારિ, શંખણી રાણી સમજે ન કાંઈ, પુલણીયણ અહ-
કારી. ॥ ૩૨ ॥ બજર બધું જેતાં ચાલ્યાં, ગયાં ગટોરગછ પાસે; વસ્ત્રને
સુંદીર સણગાર દીઠા, માયાવીને અવાસે. ॥ ૩૩ ॥ રક્ષમણી કહે ભાનુમ-
તીજી, તમ લાયક સણગારો; તેવાંજ વસ્ત્ર લાંબ્યા વેહેપારિ, મોહ્યો જીવ
અમારો. ॥ ૩૪ ॥ એટલે આગળ થૈ ભાનુમતિ, ગટોરગછને પુછે; એક એ-
કનારીનાં સણગાર વસ્ત્ર, તેની કીમ્મત શું છે. ॥ ૩૫ ॥ જુદી ભાશા ગ-
ટોરગછ બોલ્યો, દુર હમારો દેશ; ત્યાંની નારિયો બહુ ઇછેછે, આ દેશ
નો પેહેરવેશ. ॥ ૩૬ ॥ માટે મુલ કરવાનું નથી, લેવું હાયતો આવો; તમા-
રાં ઉતારિ અહિં મુકા, અમારાં પેરિ જઓ. ॥ ૩૭ ॥ ભાનુમતી કહે રક્ષ
મણીજી, વેહેપારિ આંધળા જેવો; આપણા કરતાં ઉંચા સોનાનો, ભારે
દાગોનો કેવો. ॥ ૩૮ ॥ મોતીનો માલ છે બહુ ભારે; હાવો ક્યાંથી મળે જોગ;

સતભામા કહે ઉઘાડો નફે, લુલે તેના ભોગ, ॥ ૩૯ ॥ ભાનુમતી
 કહે તમોને અમો, સરવે બદલી લેયે; પ્રભુની પ્રેમદા એવું બોલી, બદ
 લીને ક્યાં જાયે. ॥ ૪૦ ॥ અમારા ઘરમાં ધણી છે નબળો, અણ સમજી
 ભગવાન: મુમત આલે જરા ન સમજે, નફે કે તુદશાન. ॥ ૪૧ ॥ ભાનુ
 મતી કહે ભોગ ભવીશના, કહી કૈરવની પેઠી; વસ્ત્રાભુશણ બદલવાને,
 દુકાનમાં જઈ બેઠી. ॥ ૪૨ ॥ ગટારગછ કહે બધું બદલજે, મુજ મનમાં
 રે છે વેમ; ભાનુમતી કહે નથી ગાંડાં, અમે ભુલીશું કેમ. ॥ ૪૩ ॥ એમ
 કહીને બદલી લીધાં, પટકુળને સણગાર; વાલની વીંટો ધરાધરી બદલી,
 નીકળી સરવે નાર. ॥ ૪૪ ॥ ભાનુમતી કહે જાંબુવંતીજી, હવે દખાઉં-
 છું કેવી; સતભામા કહે શું પુછોછો, યે છબી લક્ષ્મી જેવી. ॥ ૪૫ ॥
 આલ્યાં એવી વાતો કરતાં, ગામમાં આનંદ ભેર; કૃષ્ણ પ્રભુની કામની
 થોતે, મધ પોતાને ઘેર. ॥ ૪૬ ॥ પુછ્યા પ્રભુએ સૌ પ્રેમદાને, બબરના
 સમાચાર; સતભામા કહે બદલો કીધો, વસ્ત્ર અને સણગાર. ॥ ૪૭ ॥ એ
 મ કહિને એતો રહ્યાં, પેલી સહુ જની વાસે; સ્વામીયોને લાભ બતાવ-
 વાને, આવી દુર્યોધન પાસે. ॥ ૪૮ ॥ છત્રપતી કહે ભાનુમતીજી, મને
 પડ્યો એક વેમ; ઇંદ્રાણી સરખું રૂપ તમારું, આજ થયું છે કેમ. ॥ ૪૯ ॥
 ભાનુમતિ કહે તપાશી જુઓ, અમારા શણગાર; તમારા જેવા અમે ન
 કરિયે, ઉંધા ઉંધા વેહેપાર. ॥ ૫૦ ॥ હાથી ઘોડા જૈ હોરી આવ્યા, શો
 લાભ લીધો લાવી; જુઓ અમે એક વેહેપારીને, કેવી છેતરી આવી.
 ॥ ૫૧ ॥ દુર્યોધન કહે જુઓ મામા, બહુ પાકી ભાનુમતી; મામો કહે
 તારી મામી, તે પણ કાચી નથી. ॥ ૫૨ ॥ નારીયોનાં એમ વખાણ કી-
 ધાં, સ્થળે ગઈ સ્ત્રી જન; એવે સમે પોહોર રાત્રી વિતિ, સરવે કર્યું શ-
 યન. ॥ ૫૩ ॥ નગના દરવાજ બંધ થયા, માયાવીએ માયા મેલી; બબર
 બધું લોપ કીધું, લીધું બધું સંકેલી. ॥ ૫૪ ॥ પછી બસે દૈત્ય બનાવિ,
 શોના ટોપલા કરીયા; નારીયોના ધુતો લીધેલા, દાગીના તેમાં ભરીયા.
 ॥ ૫૫ ॥ સૌ દૈત્યને માંથે ઉંચકાવી, ભોંયરામાં સીધાર્યો; નાણાંના ખુણા
 સામે ખુણો, તેમાં ઢગલો માર્યો. ॥ ૫૬ ॥ અલીમન્યુ હસવા લાગ્યો,
 આ પુંજ ન જાય ખુટી, ગટારગછ કહે વીરા મહારા, સૌ ઠાકીયોને લુટી.
 ॥ ૫૭ ॥ એમ કહીને ભોજન ભેળાં, કીધાં બન્ને બ્રાત; હશીહશીને
 વાતો કીધી, એવે મધ મધરાત. ॥ ૫૮ ॥ ગટારગછ કહે વિરા મહારા,
 બેઝડી બારણે બંડ; આજે રાત્રી નથી રહેવાનો, ઠાકીયો કુદાવિ આ-

કું. ॥ ૫૯ ॥ એમ કહિને બહાર નીકળીયો, માયાવી જીવમી જાગ્યો;
સુસ્તકના કેશ છુટા મુકી, પોતે ધુણવા લાગ્યો. ॥ વળણ ॥ લાગ્યો
મેદાનમાં ધુણના, કયો માયાવી કોપ; કહે વહલ અબળા તણાં, વસ્ત્રો
કીધાં લોપ.

કડવું ૩૩ મું ॥ રાગ સાળી. ॥

વૈશમપાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને
સંભળાવું, સુરેખા હરણ મહીમાય. ॥૨ ॥ ચીર ચણીયા ચોળી લોપ
કરી, શણમાર રેહેવા દીધા; માયાવી રચના રચીને, ભયંકર જંતુ કીધા
॥૩ ॥ ચીતાકોની ચાકરણો બનાવી, પુરણ મેળવ્યાં પાપ, કલ્લાનાં કાળા
નામ બનાવ્યા, સાંકળાના કર્યા સાપ. ॥૪ ॥ દામણીના થયા કાનખજુરા
શરિર ઉપર ફરતા; મોતીના મકોપ થઈને, ચટ ચટ ચટકા ભરતા. ॥
૫ ॥ વાળીના વીંછુ પાંદડીના વંદા, ઝીણાં મોતીની કીડી, ચુડીયોની
થઈ ચંદન ઘોચો, સૌ પ્રેમદાને પીડી. ॥૬ ॥ કાળીગાંડીની કાળીનાગેણો
તુસીની તનસો કાળી; સળવળાટ સરીરે થયો, જન જગી ભય ભાળી.
॥ ૭ ॥ વસ્ત્ર શરીરે ન મળે કોને, પુરણ પડીઓ શોક; ભયંકર જંતુ દે-
ખીને, પાડે પોકા પોકા. ॥૮ ॥ નયતણું લોક જગી ઉઠયું, ઉઠ્યા ત્રા અવીના
સ; ચાલોરે લોકો જૈયે જોવા, કરીયે કાંઈ તપાસ. ॥૯ ॥ તવ સરવેલોક જોવા
આવ્યું, આવ્યા અંધના સુત, શું થયું છે બાહારથી પુછે, શું મહી ભ-
રાયું ભુલ. ॥૧૦ ॥ આડા અવળા વાંકા ચુંકા, ચરણે વીંટાયા સાપ; ત્રાસે
નાસે ખંખેરી નાંખે, મોઢે પોકારે બાપ. ॥ ૧૧ ॥ ઉચી નીચી અબળા
કુદે, કુઃખ દશા થઈ કેવી; સુતરનો તાર પાશે ન મળે, સૌ માથે જણિ
એવી. ॥૧૨ ॥ બહારથી બહુ ખુમો પાડે છે, છત્રપતી રાજન; દ્વાર ઉઘે
ડો દ્વાર ઉઘેડો, શું થયું છે વીધન. ॥ ૧૩ ॥ તો પણ કોઈ ઉત્તર નહે;
પુરણ દુખમાં પડીયો; છુટે કેશે કુદે સઘળી, જેમ જાણે ભુતડીયો. ॥
૧૪ ॥ ચાર ઘડી કુદાવી મારી, એવો કારમો કોપ; ધુણતો બંધ રહી
ને જંતુ; સર્વ કરિ દીધા લોપ. ॥૧૫ ॥ એટલે વળી ધિરજ મનમાં, શ-
રમમાં સહુ પેઠી; ટાળે ટાળાં ભેગાં થઈને, ખુણે ખુણે બેઠી. ॥ ૧૬ ॥
એક નારીયે અદખોલે દ્વારે, કહ્યું કે કછી કાપો; સુત્ર તાર નથી અમ
પાસે, વસ્ત્રો અમને આપો, ॥ ૧૭ ॥ પુરોહીની પાસે ઘોળાં વસ્ત્રો
દિધાં તેણી વાર; ઘોળાં તો ઘોળાં પેહેરીને, બેઠી સરવે નાર; ॥ ૧૮ ॥

પછી બારણાં ઉઘેડી નાંખ્યાં, પેદા પુરૂશો તમામ; બળદેવ આઠ્યા
કમળ આઠ્યા, આઠ્યું ઓઠું ગામ ॥૧૮॥ સૌસૌની નારીને પુછે, આ
ખેલે કોણે બનાવ્યો; ચુડો ન મળે ઘોળાં વસ્ત્રો, જાણે રંડાપો આઠ્યો
॥૧૯॥ જોઈ જોઈને સર્વ હસે છે, મસ્કરી કરે ગોપાળ, રંડાપો રૂડો શો-
ભ્યો પણ, માથા ઉપર વાળ. ॥ ૨૦ ॥ બળદેવજી કળકળવા લાગ્યા,
આશુ તુજને ઝેર; કેમ કરેછે મસ્કરીયો તુ, જ ભાઈ તારે ઘેર. ॥૨૧॥
પ્રભુ કહે જોઈશું તમાસો, જમતને વેહેવારે; તમાસાનું ન હોય તેડું, રો-
જ જગાડી મોરે. ॥૨૨॥ છત્રપતી તો પુછવા લાગ્યો, ભાનુમતીને એ-
મ; કયાં ગયાં આલુશણ વસ્ત્રો, કુદવાં લાંઘ્યાં કેમ. ॥૨૩॥ ભાનુમાતી
કહે ભરથાર મહારા, વાંકો દીવસ થયો; વસ્ત્ર આલુશણ બદલાવીને,
વેહેપારી છેતરી ગયો. ॥૨૪॥ દુર્યોધન કહે બહુ ડાપણમાં, થયો નફા-
નો પ્રેમ; રાણી કહે કાલે જનવર લાવો, છેતરાયા તમે કેમ. ॥૨૫॥
કોઈ ને છાકોટા નવ કરસો, અમે તો અહીં નહીં રહીયે; પરણાવો પુત્ર તમે
તમારે; અમે અમારે જઈએ. ॥૨૬॥ દુર્યોધન કહે શું કહ્યું છે તે, આ
વડી કરા રીસ; જવાનું તો નામ ન દેતિ, તુજ ખોળે મુજ શીશ. ॥૨૭॥
એટલે પાછું કહ્યું રાણીયે; શું કહું નફ્ટ તમને; રાખવાં હોય તો વ-
સ્ત્રા લુશણ, કેથી લાવી દો અમને ॥ ૨૮ ॥ દુર્યોધને કહ્યું પ્રભુને, વે-
ળા અમારી માપો, ઘેર જઈ પોચાડી દેઈશું, નારીના પોશાક આપો.
॥૨૯॥ બળદેવજી કહે આપો વિરા, કહ્યું માન્ય મોરાર; આપ્યાં એ-
કસો છ નારીનાં વસ્ત્ર અને શણગાર. ॥ ૩૦ ॥ પછી સૌ સાને સ્થળ
ગયાં, ગયો હેડંબા તન; ભોયરા વીશે અલીમન્યુની, જોડે કર્યું સય-
ન. ॥ ૩૧ ॥ રાત્રી વિતી વહાણું વાયું, ઉડ્યો લીમનો સુત; આ ભાઈ
ગામમાં જોને આવું છું, કરી આવું કાંઈ તુત, ॥૩૨॥ એમ કહી બહાર
નીકળીયો, દુષ્ટને દમવા રાજ; પચીસ દૈત્ય કરી, તેની બનાવી
શાક લાજ. ॥ ૩૩ ॥ ગાંસડો બાંધિ માંથે લીધો, પોતે કાછીયો થયો;
દ્વારીકા ગામના બેજર વિશે, વેચવા માટે ગયો ॥૩૪॥ સારાં શાક જો
ઈને લોકો, ભાવજ પુછવા આવે; તવ માયાવી બેજર કરતાં, બમણું
મુલ બતાવે. ॥૩૫॥ તેથી તેનું કોઈ ન લેતું, એવે આઠ્યા ગીરધારી
જનૈયા માટે હરનીશ લાવે, શાક સામાન મોરારિ ॥૩૬॥ તેમણે દીકો ગ-
ટારમછને, પ્રભુ જઈ તવ પુછે; સાચા કાછીયા સાચુ કેહેજે, આ શાક
નો ભાવ શું છે. ॥૩૭॥ માયાવી કહે ભાવજ શાનો, લેઈ જાઓ મહારાજ;

સત્ય વાદીને ખવરાવશોમાં, લેજે લંપટની લાજા ॥૩૮॥ એમ કહીને આ
પી દીધું પોતે થયો વિદાય; સાથે સારાં શાક ખીજ લીધાં, ઘેર ગયા
જદુરાય. ॥૩૯॥ કદી નહીં ને તે દીન પ્રભુ, પેઠા રસોઈ કરવા, માયાવી
શાક જીદાં કીધાં, પાપી તણું પેટ ભરવા, ॥૪૦॥ સ્ત્રીનો સ્વાદ ખેંચી મહી
મુકયો, જનૈયા જમવા આવ્યા; બાજડ ઢાળી ખીરાજ્યા સરવે, પ્રભુ
પીરસણું લાવ્યા, ॥૪૧॥ સત્યવાદીને પીરસ્યું સાચું, શોભાધને માયા
વી; છ કારભારી સહીતને તે, નવીન સામગ્રી ભાવી. ॥ ૪૨ ॥ બાકી
ખીજને પીરસ્યું સાચું, જમવાની આજ્ઞા દીધી; આખી જોતામાં અતી
સ્વાદ લાગ્યો, કૃષ્ણે કારીગર કીધી. ॥૪૩॥ કૌરવે કહ્યું લૈજઓ પાછાં,
પાંચવાની પકવાન; ખીજું ત્રીજું કાંઈ ખાવું નથી, શાક મુકો ભગવાન
॥૪૪॥ પ્રભુ કહે જોઈએ જોટલું, તેટલું માગી લેજે; દુર્યોધન કહે શાક
તમારું, સઘળું મુકી દેજે. ॥ ૪૫ ॥ સ્વાદજ લાગે તેમજ માગે, મુકેછે
ભગવાન; અવિવેકી શાક આશંગે. અંધ તણા સંતાન. ॥૪૬॥ જમતા
જમતા વીખાણ કરે, આજ સુંદીર રસોઈ; ઓ બળદેવ બલીહારી
જૈયે, ચાતુર રાંધનાર કોઈ. ॥૪૭॥ બળદેવ કહે કૃષ્ણ અમારા, રાંધ્યું
સરમે લેવાઈ; કૃષ્ણ કહે કૌનુ કરવું તું, અમારા પણ વેવાઈ. ॥૪૮॥ દુ-
ર્યોધન કહે ઓરે મામા, સારી રસોઈ કરે શામ; આપણા ઘરમાં રાંધવા
જોઈએ, કૃષ્ણ સરીખો ગુલામ. ॥૪૯॥ અજ્ઞાની જીવ દુષ્ટ મતીનો, બો-
લે ફાવે તેમ; માયાવી શાક ઘણું ખાધું; ગળા લગી આવ્યું એમ. ॥૫૦॥
પછા સરવે જમી ઉઠયા, બળદેવે મુખવાસ આલ્યા; રસોઈનાં વખા
ણ કરતા, જનિવાસે આલ્યા. ॥૫૧॥ એવામાં તો રાત્રી પડી, વિતી ગયો
દન; દરવાજા નગ્નના બંધ થયા, સરવે કર્યું શયન ॥૫૨॥ ॥ વલ્લભ ॥
એવે મધ્ય રાત્રી થઈ, ઉઠ્યો લીમ કુમાર; બ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચ
ચરે, નોકજ્યો ભોંયરા ખજાર. ॥

કડવું ૩૪ મું. રાગ. અહોરાયજનો.

વૈશમપાથે એણીપેર બોલ્યા; શુણ્જન મેજે રાય, વીસ્તારી તુજને
સંભળાવું, સુરેખાહરણ મહિમાય, અહોરાયજ સુણાયે. ॥ ૧ ॥ ગટાર
છ મેદાનમાં બેઠો, છુટા મેલ્યા કેશ; એટલે એની માયા ઉપડી, પુરણ
કર્યો પરવેશ. અં ॥૨॥ માયાવીની માયા જખરી, હલાવી હલાય;
શાક જખી સુતા છે તેના, પેટમાં ઘુડઘુડ થાય. અ. ॥૩॥ કેના મોઢામાં

મોળ વહુટી.નીકળતું બહુથુંક; કે જણાને આંકડીઆવી, કેનેચાલી ચુંક,
અ. ॥ ૪ ॥ એકળાઈ અકળાઈ સરવે ઉઠ્યા, પુરણ દુખમાં પેઠા; આં
તરડાં દોવાવા લાગ્યાં, કે જને ઓકવા બેઠા. અ. ॥ ૫ ॥ ખરળ ખરળ
સૌ ઓકવા લાગ્યા, પુરાં મળીયાં પાપ; મ્હોમાંથી નીકળે ચકલાં ઉંદરડાં,
વંદા વીંછીને સાપ. અ. ॥ ૬ ॥ ધરોડીઓને કાન ખલુરા, ખિસ્કેલાં
નીકળી પડતાં; આકરણ્યોને આંખાચીડીયાં, જહાર પડી તરફડતાં. અ.
॥ ૭ ॥ એવું એવું બેઠ બય પાંમે, પોકારે છે બાપ; અડધા પેટમાં
અડધાબારણ; લખડે મોટા સાપ. અ. ॥ ૮ ॥ એવું બેઠનેત્રાસ પામીને, પાડે
પોકા પોક; હોઠારા થયા તેથી જગ્યુ, આખા ગામનુ લોક. અ. ॥ ૯ ॥
ભુગદીસ જગ્યા કેહેવા લાગ્યા, સરવે તતપર થયે; ચાલો લોકો વણ
પૈસાનો તમાસો બેવા જઈયે. અ. ॥ ૧૦ ॥ પ્રભુ આઠ્યા લોકોનેલાઠ્યા,
દોડ્યા આઠ્યા બળદેવ; ઓરે વેવાઈ દ્વાર ઉઘેડે, તોફાનની શી ટેવ
અ. ॥ ૧૧ ॥ પણ બારણાં ત્યાં કોણ ઉઘેડે, ઓકા ઓકજ થાય; કેંકે લો
ડા ભરીને નાસે, ત્યાંને ત્યાં બેશી જાય. આ ૧૨ ॥ તેથી અતીશે દુરગંધ
ઉડે, ઓકી મુઆ ઘડીચાર; જીવજંતુ દેખી દેખીને, ત્રાસ્યા અપરમપાર
અ. ॥ ૧૩ ॥ આંતરડાં ઓકીને દોવાયાં. માયાવીનો એ દાપ; ખરેખરી
સીક્ષા ફરીને, માયા કીધી લોપ. અ. ॥ ૧૪ ॥ ન મળે ઓકેલું જીવજંતુ,
ધીરજ લળી લગાર; બળદેવની બહુ બુમો સુણી, ત્યારે ઉઘેડ્યાં દ્વાર.
અ. ॥ ૧૫ ॥ એટલે અંતરયામી બોલ્યા, લેવાનો છે લાહાવો; બારણે
શા સાર ઉભા છો, સઉ લોક અંદરઆવો. ॥ ૧૬ ॥ તવ બળદેવને બહુ
રીસ ઠ્યાપી, બોલ્યા કળ્ણ શું એમ; ઉપર રહિ મસ્કરિ કરાવે, ભાઈ
તું આઠ્યો કેમ. અ. ॥ ૧૭ ॥ તોતોધેરબં ભાઈતુતારે, તવબોલ્યા ભગવાન;
શા ઉપર સપડાવોછો અમને, આશુ નીત્ય તોફાન. અ. ॥ ૧૮ ॥ સપુત વે-
વાઈ શોધી લાઠ્યા છો, જ્યાંને ત્યાં વાત ગવાઈ; રાત પડેને હો બાળો
નીત્યે, આતે શી નાગી ભવાઈ. અ. ॥ ૧૯ ॥ એકેદિન ઉંઘવા તવ દીધા,
ફળેતી બહુ સસ્તી; આવું અહીં નીત્યે નહી ફાવે. ઉજડછેકે વસ્તી. અ.
॥ ૨૦ ॥ તમાશે થાશે સઉ બેવા જશે, જમતનો છે ધારો; તે કરતાં તો
ફાન ન કરે, વેવાઈઓનેવારો. આ ૨૧ ॥ બળદેવજીખવાણ પડીયા, ગયા
વેવાઈપાસ; શું હતું તે આજ બુમો પાંડી, શો પડ્યો તમને ત્રાશ. અ.
॥ ૨૨ ॥ દુર્યોધન કહે ઓ વેવાઈ, પોકાર્યા અમે બાપ; અમને સહુને
થઈ ગઈ ઊંઘટી, નીકળ્યા મ્હોમાંથી સાપ. અ. ॥ ૨૩ ॥ બળદેવજી
કહે બતાવો મૂને, કરોછો તમે નવાઈ; કાઈ નથી ને બુમો પાડોછો, મા

ડી મીથ્યા ભવાઇ. અ. ૥૨૪ ॥ તમે તમારે કાલ સવારે, છાબજ મોકલી
 દેજે; પછી વરઘોડો ચઢાવિ આવી, વર પરણાવી લેજે. અ. ॥ ૨૫ ॥
 એમ કહિને પાછા વળીયા, સગિ લોક ગયું ઘેર; છત્રપતી કહે ઓરે મા
 મા, ફેળેતી થઈ બહુ પેર. અ. ॥ ૨૬ ॥ મામો કહે મુઈ ફેળેતી, ભુખે
 જવડો જય; રાત્રીએ ખીચડી ઓરાવી, ઓકેલા સહુ ખાય. આ. ૨૭ ॥
 પછી સરવે શયન કીધું, થયો પ્રાતસકાળ; તવ અંતરધ્યાન થઈને ગયા
 ભોંયરે શ્રી ગોપાળ. અ. ॥ ૨૮ ॥ બે ભાઈ સુતા તેને જગાડયા, બોલ્યા
 ભુગજવન. વીવેક હોય તો છાબ કન્યાને, આપો ભીમનાતન. અ. ૨૯ ॥
 ગટારગછ કહે રીતી બતાવો, પ્રભુ કહે ત્યાર થાઓ, ભાનુમતીનું સ્વ-
 રૂપ ધરીને, વેવાઈને ગેર જાઓ. અ. ૩૦ ॥ જોડે બીજી નારીયો લેવિ,
 ગાતાં જવું સહુ સાથે, વસ્ત્રને આભુશણ ભરેલી, છાબ લેવો તમ હાથ
 અ. ॥ ૩૧ ॥ ગાતાં ગાતાં મંડપે જવું, વેહેવણે વેહેવણો ગાય; તમારે
 તો છાબ લેઈને, બેસવું મંડપ માંય. અ. ॥ ૩૨ ॥ પછી સુરેખા કન્યા
 આવી, છાબ બધી લઈ જશે; તે મુકી આવીને ખોળામાં, બેસવાની
 તમ પાસે, અ. ૩૩ ॥ એ રીતી છે છાબ આપવાની, બોલ્યો ભીમનો
 તન; કરશું વટ વેહેવાર સઘળો, ઓરે ભુગજવન. અ. ૩૪ ॥ એટલે
 પ્રભુ વીદાય થયા, ઊઠ્યો માયાવિ ભુપ; છાબદેવા જવાને ધરીયું, ભા-
 નુમતીનું રૂપ. અ. ॥ ૩૫ ॥ એકસોને છ દૈત્ય બનાવ્યા, માયાવી કું-
 માર; એક દૈત્યની છાબ બનાવી, ભર્યા વસ્ત્ર સણગાર. અ. ॥ ૩૬ ॥
 એકસોને પાંચ રાક્ષસ રહ્યા, તેનિ કરી ફંદ ફેરી; નવાણું ભાઈની નારી
 નવાણું, છ કારભારી કેરી. અ. ॥ ૩૭ ॥ પોતે ભાનુમતી થયેલો, ખે-
 લજ કીધો ત્યાંય, છાબ લઈને સૌ સંગ પડીયો, દ્વારીકાં નંત્રની માંય
 અ. ૩૮ ॥ ગાતાં ગાતાં મંડપ ભણી, ચાલ્યાં ઊલટ લાવી; બળદેવને
 ત્યાં ખખર પોહોચી, છાબ આપવા આવી. અ. ૩૯ ॥ બળદેવની
 નારી રેવંતી, તે કહે ધારો ખોટો; અત્યારમાંસૌ ઊભારો ગાવા, મોટાનો
 ચાલ મોહોટો. અ. ૪૦ ॥ વળણુ એમ કહી જદુકુળની, ભેગી
 કીધી નાર; ગીતાંગાતી આવતી, તેનો કરૂં વીસ્તાર.

કડવું. ૩૨ મું. ॥ રાગ ધુમાશી ધોળનો ॥

આનંદારે રૂડો વીવા માંડીયો. ટેકઃ ॥ હવે વૈશમ પાયે રૂપી બો-
 લીયા. તતો સુણજન મેજે ભુપાળ; ૩. છાબ લેઈ સાસુ થઈ ચાલીયો,

એતો માયાવી ભીમનો બાળ. ૩. ॥ ૧ ॥ જતાં જતાં મળ્યું લોક
ગાંમનું, એને ભાનુમતી સહુ જાણે; ૩. રાણી ઠમકેને ઝમકે ચાલતી,
છેડો ખેંચીને ધુંધટ તાણે. ૩. ॥ ૨ ॥ ગાતી ગાતી આવી સહુ સું-
દરી, પુરા પ્રેમે મંડપમાં પેઠી; ૩. છાપ ગ્રહી ભાનુમતી ભામની, ગાદી
તકીયે જઈને બેઠી. ૩. ॥ ૩ ॥ તવ રેવંતીજી ઘરમાં ગઈ, કહ્યું બેટી
પેહેરી ઓઢી જાઓ, ૩. તારી સાસુજી છાપ દે તુજને, નેતો લઈને
ઘરમાં આવો; ૩. ॥ ૪ ॥ તવ સુરેખા કન્યા સંચરી, એને પુરણ ઉલટ
વ્યાપી; ૩૦ ગટારગછે બોલાવી ભાવથી, કન્યાના કરમાં છાપ આપી
૩૦ ॥ ૫ ॥ તે તો લઈને ઘરમાં પરવરી. માયે વધાવી ધરી ઉમંગ. ૩.
છાપ લેઈ કહ્યું બેટી સંચરો, બેસો જૈ સાસુને ઉછંગ, ૩૦ ॥ ૬ ॥ તવ
સુરેખા ત્યાંથી પાછી વળી, માને કહે મંડપમાં પેઠી; ૩૦ સાસુ થઈ-
ને બેઠો સુત ભીમનો, તેના ખોળામાં આવીને બેઠી. ૩૦ ॥ ૭ ॥ સુરે-
ખા કહે સાંસુજી માલ્યરાં; તમ સંગ દીવસ આવ્યો રૂડો; ૩૦ ગટારગછે
મનમાં વીચારીયું, નથી સાસુજી હું છું સાસુડો ૩૦ ॥ ૮ ॥ પછી ગટાર-
ગછ કહે વહુ સાડ, ચાલો આપણે ઉભાં થાયે; ૩. કેવો મહેલ છે તાલ્યરા
તાતનો, મને દેખાડ જોવાને જાયે ૩૦ ॥ ૯ ॥ તવ સુરેખા કન્યા ઉભી
થઈ, ઝાલ્યો સાસુજી કેરો હાથ; ૩૦ વાતો કરતાં ગયાં બેઉ મેહેલમાં
પેહેલો માળ જોવા ચઢ્યાં સાથ. ૩૦ ॥ ૧ ॥ નીરખી જળી બાહારી
અટારીયો, જોતાં જોતાં બીજે માળ જાય; ૩૦ નીચે કરેલી માયાવી કા-
મની, તેતો જડુનારી સામી ગાય ૩૦ ॥ ૧૧ ॥ એવે બીજે ત્રીજે માળ
નીરખી, ગયાં ચોથે ને પાંચમે માળ; ૩૦ પછી છોડને સાતમે નીરખ્યો,
ગયાં ધાબામાં ધાબું વીસાળ. ૩૦ ॥ ૧૨ ॥ એતો અગાશી ગગનમાં ગા-
જતી, ત્યાં તો શીતળ વાયુ બહાય; ૩૦ દીસે નગને વન બધું ત્યાં થકી,
વળી અશોક બાગ દેખાય. ૩૦ ॥ ૧૩ ॥ તવ ગટારગછે વીચારીયું, ન-
થી અહીં કોઈ કાળો કાગ; ૩૦ મહારિ સુરેખા ભાલીછે એકલી, ભલો
લેઈ જવાનો છે લાગ. ૩૦ ॥ ૧૪ ॥ વળણ ॥ છે લાગ સેઈ જવા તણો,
ભુલું તો મુજ ભોગ; વલ્લભ વદે વીચારિયુ, ફરી બેસે નહીં ભોગ.

કડવું ૩૬ મું. રાગ સવૈયો ઝડપની.

એમ વિચારી ચિર કાઢ્યું, કટી કશીને ખાંધે; આવોરે લાડકડી
ભાભી, કહીને લીધી ખાંધે. ॥ ૧ વાયુને વંટોળ કીધો, વીજળીનો ચ-

મકાર; ગરજના કરી ગમને ચઢિયો, લીમ તણો કુમાર. ॥૨૦॥ બાગમાં
 પડિ ભોંયરા વિશે, સુરસપાટ આંવ્યો; ક્યાં ગયા અલીમન્યુ ભાઇ,
 ભાભી લાડકડી લાંવ્યો. ॥૨૧॥ એમ કહિ જઈ પાસે બેસાડી, ગભરાઇ
 સુરેખાય; અભિમન્યુને ઓળખ્યોને, રડવા લાગી ત્યાંય. ॥ ૪ ॥ મારા
 રડયા મારા પીટયા, કરમ હિણા કાઢાવ્યા; બોલાવું મહારા બાપને
 તમે, કેમ મને હરી લાંવ્યા. ॥૫॥ ઓળખ્યો આ જુનો વર મહારો, ક-
 હીને નાંખી ચીસ; મહારા તાતને તેડાવીને, છેદાવું તમ શીશાડાગટાડ
 ગછે મન વીચાર્યું. જણી જશે કોઈ વાત; પાર નહિ પડે ખેલ ધારેલો
 થાશે અતી ઉતપાત. ॥૬॥ એમ જણી સમજવવા લાગ્યો, સુરેખાને
 એમ; આવો રૂપાળો વર મુકીને, પેલાંને મોહ્યાં કેમ ॥૮॥ કન્યા ગાળો
 દેવા લાગી, તમને પોહોઆડું ઠેઠ; ગટોરગછ કહે ગાળો ન દેશો, હું તો
 તમારો જેઠ. ॥૯॥ છાનાંમાનાં આને પરણો, સંસારનું સુખ માણો; ઠ-
 કારો મુજને નવ કરીયે, મારી લજ્યા તાણો. ॥ ૧૦ ॥ તેમ તેમ ગાળો
 દેવા લાગી, રૂવે અપરમપાર; ઘાંટા કહાડે ખરકા પાડે, નાહાનિ વચની
 નાર ॥૧૧॥ ગટોરગછે શીશ પછાડી, કીધા રાક્ષસ ચાર; ગર્ધવા મુખા-
 કારમા કાળા, દંત લાંબા મજ ચાર. ॥ ૧૨ ॥ ગોળ ગોળ ગોળા જેવા
 ડોળા, પોહોળાં મોહો કદરૂપ; ભારે ભયંકર દૈતો દેખી, કન્યા થઇ મઇ
 ચુપ. ॥૧૩॥ રાક્ષસો કહે ખાઇ જઇશું, થનારું હોય તે થાય; સુરેખા
 કહે જેઠ મહારા, તમને લાગુ પાય ॥ ૧૪ ॥ આ રડયા મને ખાઇ જવા-
 ના, રંક ભાભી ઉગારો, મુઓ પેલો વર લખમણો, આ વર મહારો
 સારો. ॥૧૫॥ અલીમન્યુ તવ હરી પડીયો, બોલ્યો ગટોરગછ એમ,
 કબુલ કરેછે કન્યા વરને, પાપીયો ખાઓછો કેમ. ॥ ૧૬ ॥ ખબડદાર
 કોઇ નેવ ખાશે, પાસેને પાસે ઠરજો, જો એ કન્યા જુમો પાડે, તો એક
 કોળીયો કરજો. ॥૧૭॥ પછી કહ્યું અભિમન્યુને, ઓ વિરા હું જઇ,
 કન્યાની ત્યાં જુમા પડશે, જૈ સુરેખા થાઉ. ॥૧૮॥ આશા ભરેલો વર
 આંવ્યો છે, કન્યા વના વળે પાછો; મહારિ તમે ચીન્ટા ન કરશો, કોઈ વા
 તે નથી કાચો ॥૧૯॥ સુરેખા કહે જેઠ મહારા, રાક્ષસ લેતા જવો નહી
 તો મુજને ખાઇ જવાના, દાંધક દયા લાવો. ॥૨૦॥ ગટોરગછ કે નહી
 ખાય તમને, બોલ્યા વિના કોઈ વાર; સુરેખા કહે ઢાહી થઇશ હું, બો-
 લીશ નહિ લીમાર. ॥૨૧॥ બેસીશ તમારા ભાઈ પાસે, પછી રડયા શું
 ખાશે; માયાવી કહે એવાં ડાહ્યાં થઇ, બેસો ભરથાર પાસે. ॥૨૨॥ એ-

મ કહીને ખહાર નીકળીયો, હિડી આઠારો ચડીયો; શુદ્ધ સુરેખાનું રૂપ
ધરીને, જે ધાખામાં પડીયો. ॥૨૩॥ પછી પેતે છાપ લોપ કીધી, લોપ
કરી બધી નાર; માયાવી ખેલ કરેલો તે, રાખ્યો નહિ લગાર. ॥૨૪॥
ખાંવરી બની જડકુળ નારી, વહેવાણો મધ કયાંય; છાપ આપેલી જે
વાં મધ તો, તે ન મળે ધરમાં. ॥૨૫॥ તવ સહુ સુંદરી કહેવા લાગી,
આતો કઉતક કહાવ્યું; ગાંડાં જેવા ગાવા લાગ્યાં, નિષ્યે સપનું આ-
વ્યું. ॥૨૬॥ રેવંતી કહે રાતનું સપનું, ગાયું છે લાડે કેડે; સુરેખા ગઈ
છે મહેલ જેવા, એની સાસુ જોડે. ॥૨૭॥ અરેરે તેનો તપાસ કરું, કહી
મેહેલમાં દોડી; ઓરે સુરેખા ઓરે સુરેખા, ઓરે લાડકી છોડી. ॥૨૮॥
મેડા ઉપર ચઢવા લાગી, ધાંટા કાઢી બોલાવી; ઓમા ઓમા કરતી
કરતી, સામી સુરેખા આવી. ॥૨૯॥ ચોથે માળે ભેગાં થયાં, મા દીક-
રી તે ઘડી; ઓ માતા મુને બિક લાગી. કહીને બાઝી પડી. ॥૩૦॥ રે-
વંતીયે રૂઢે ચાંપી, નીચે તેડી લાવિ; પ્રભુ કેરા પ્રેમદા સૌ. ખબર પુ-
છવા આવી. ॥૩૧॥ રેવંતી કહે દીકરી મહારી, તારા જીવને કેમ; મટો
રગછ કહે કાળજી મહારું, ધડકયા કરે જેમ તેમ. ॥૩૨॥ સૌ કહે તારી
સાસુ કયાં ગઈ, કેહું બની ગયું કામ; મટોરગછ કહે ઉચી ઉડીને, ચા-
લો મધ એ આમ. ॥૩૩॥ ઓમા મહારા પેટમાં તો, મરવાનો ભય લા-
ગે; જીવ ધણો મલરાય છે મહારો, જાણે કોઈ હાડ ભાગે. ॥૩૪॥ રેવં-
તી તવ રડવા લાગી, ચોધારે આંસુ પાડી; પધારી કરી સુરેખાને, સા
ચવિને સુવાડી. ॥૩૫॥ અરે રે જોશીને બોલાવો, જેવરાવો કોઈ જોશ
દોરા કરાવો ચીઠી કરાવો, શો દીકરીનો દોશ. ॥૩૬॥ ભુઓ બોલાવો
જતી બોલાવો, કોઈને દાણા દેખાડો; દ્રષ્ટી બાંધો નજર ઉતારો, લાડ-
કડીને ઊઠાડો. ॥૩૭॥ એટલે અતી દોડા દોડ ચાલી, કન્યા મરડે મુખ;
મોંઘાઈ માટે ખાય ગોઠમડાં, શૌ કહે દારૂં દુખ. ॥૩૮॥ બળદેવજીત્યાં
ધાધ આળ્યા, બહુ ચીંતામાં પેડા; ઊદાશ પામી લેલાટ કર દે, સુરેખા
પાસે બેઠા. ॥૩૯॥ ઉતાર ઉતારે નજર બાંધે, કરાવે દોરા ચીઠી; લગન
વેળા વીચન આળ્યાં, દીકરી દુખી દીઠી. ॥૪૦॥ એવામાં શ્રી કૃષ્ણ આ-
વ્યા, સેજ સ્વભાવે ત્યાંય; કન્યાને ઓળખાં પાછા વળીયા, ઉભા ન
રહેવું હાંય. ॥૪૧॥ એવામાં સુરેખા બોલી, બળદેવ પ્રત્યે વચન; કૃષ્ણ કા-
કાને પાછા બોલાવો, બોળે બેઠાનું મન. ॥૪૨॥ બળદેવજીએ બુમ પા-
ડી, પાછા વળો મમબ્રાત; તમારે ઉછંગ બેટી બેસાડો, ટાઢી મીઠી

કરે વાત, ॥૪૩॥ કૃષ્ણ પ્રભુ કહે કામછે મ્હારે, તવ બળને રીસ વ્યાપી;
 મારે બોળે મોટાં કોધાં, બાળક તારાં અધાપી. ॥૪૪॥ તે બધું મ્હારું
 છુટી પડ્યું, દોકરિ નથી સુખી, તેથી બોળે બેસવા માગ્યું, શું જશે
 બોળો દુખી. ॥ ૪૫ ॥ એવું કહ્યું તવ કૃષ્ણજી આવ્યા; બોલાવી રહે
 રંગ, આવ્ય સુરેખા કહીને બેસાડી, હરજીએ ઉછંગ. ॥૪૬॥ પછી છા
 તુ માનુ કહ્યું, પોતે સુંદરશામ; તું તારે કર કરતો હોય તે, ન લઈશ
 મારૂં નામ. ॥૪૭॥ મુજ ઉપર રાખવી મેહેરબાની, બળીતો તુજથી
 કાંપે; ગટારગછ કહે તમારી નારીઓ, કેવા ચરણ શીશ આપે. ॥૪૮॥
 કૃષ્ણ કહે કહે તે કરજે, તારો દીવસ છે ઘેર; ઉછંગથો ગટારગછ ઉ-
 ઠયો, પછી બોલ્યો સુખ ભેર. ॥૪૯॥ પીતાજી હવે ઠીક થયું છે, બચ્યો
 સૌ સૌને કામ; એમ કહી પથારીમાં સુતો, લેશો નહિ મુજ નામ. ॥૫૦॥
 એટલે સરવે વેરાઈ ગયું, બોલી રેવંતો એમ; ઓ દીકરી તને ખાવા
 આપું, શું ખાધા પર પ્રેમ. ॥ ૫૧ ॥ વળણ ॥ ખાવા માગો દીકરી, તો
 મન ખુશી થાય; કહે વલ્લભ એમ કરગરે, સુરેખાની માય.

કડવું ૩૭ મું. રાગ ઓપાદ્ય.

બોલ્યા વૈશમપાય વચન, સુણ પરીક્ષત રાયના તન; બોલ્યો ગ
 ટારગછ હું ખાજિં, લાવો કુંચિયો ઓરડે બજિ. ॥ ૧ ॥ ભર્યા પકવાન
 બનૈયા કાજ, ગમે તો તેમાંથી ખાજિં આજ; તવ માતાને ઉલટ વ્યા
 પી, તેને ઓરડાની કુંચિયો આપી. ॥૨॥ તવ માયાવી ઓરડે ગયો, દી
 કાં પકવાન ખુશી થયો; એણે માયા રચી તે વાર, કીધા દૈત્ય એક હ-
 બર, ॥૩॥ તેમાં પાંચશે ટોપણ કીધા, પકવાને ભરાવી દીધા; રહ્યા રા
 ક્ષસ પાંચશે જેહ, ઉપડાવ્યા તેને શિર તેહ. ॥ ૪ ॥ પછી બેલ માયાવિ
 કીધા, કરિ અદર્શ મોકલો દીધા; તેતો પોહોચાહ્યાં હેડંબા વન, કીધા
 ઓરડા ભિમને તન ॥૫॥ હતું તેટલું પકવાન ટાળ્યું, એણે સારૂ વા-
 શિદું વાળ્યું; તાળાં દેધને કુંચિયો લીધી, જઈ રેવંતીને દિધિ. ॥ ૬ ॥
 ગયા પકવાન લેધને જેહ, આવ્યા હેડંબા વનમાં તેહ; કયો દગલો પ
 કવાંન તણો, તેનો ગંજ ત્યાં વાગ્યોવણો. ॥ ૭ ॥ બેડી સુભદ્રા હેડંબાય
 કહ્યું શેવકે સવળ ત્યાંય; બોલી મુખ્ય ઓ જેડાણી, કયાંથી આણ્યા
 પકવાન તાણી. ॥ ૮ ॥ કહે હેડંબા મુણે દેરાણી, લાવ્યા દ્વારીકાથી
 દૈત્ય તાણી: એ તો વેડેવાઘનું મોકલાવ્યું, તમ સારૂં ઠાંક્યું આવ્યું

॥ ૯ ॥ કહી હસ્યાં દેરાણી જોડાણી, બેઉ રહ્યા છે ઉલટ આણી; રહ્યો
માયાવી થઈ કન્યાય, બળીભદ્રના ભોવન માંય. ॥ ૧૦ ॥ નેવે થયો મંધ્યા
ન કાળ, બોલ્યો દુર્યોધન ભુપાળ; ઉઠા નારીયો સરવે જાઓ, છામ જે
વહુને આપી આવો. ॥ ૧૧ ॥ તવ ઉઠી ભાનુમતિ રાણી, પેહેર્યા પોશા
ક ઉલટ આણી; પછી છાપ કરી તૈયાર, તેમાં ભર્યા વસ્ત્ર શણગાર. ॥
૧૨ ॥ દીધી ભાનુમતીયે હાથ, બીજી પ્રેમદા આલી સાથ; ગીત ગાતી
સહુ આવી, તવ વેહેવાણીએ બોલાવો. ॥ ૧૩ ॥ સહુ સામા સામી ગીત
ગાતી, બેઠી ભાણુમતી મદ માતી; તવ રેવંતી ઘરમાં ગઈ, ત્યારે સુ-
રેખા ઉભી થઈ. ॥ ૧૪ ॥ રેવંતીયે કહ્યું બેઠી જાઓ, સાસુ આપે તે
છાપ લાવો; બોલ્યો ગટોરગછ મુખ એવું, નહિ જઉં થાય થયું તું
તેવું. ॥ ૧૫ ॥ માયે કહ્યું કાળજની કાચી; આ તો આવી છે સાસુ સા-
ચી; ત્યારે આલ્યો હેડબા તંન, ગયો મંડપ હસ્તે વદન. ॥ ૧૬ ॥ જઈ
છાપ સાસુ કને દીધી, પોતાની માતને સોંપા દીધી; પછી પાછો મં-
ડપમાં પેઠો, ભાનુમતીને ખોળે ખેઠો. ॥ ૧૭ ॥ તવ ભાનુમતી હરખા-
ણી, વહુ બહુ રૂપાળી જાણી; એણે અણ દીઠાનું દીઠું, જાણે માર મહુ-
ડાંને મીઠું. ॥ ૧૮ ॥ વહુતું નથી રૂપે નરસી, કહી આંપે રૂદીયા સરસી;
વિચાર્યું માયાવીયે એમ, બતાવું સાસુને પ્રેમ. ॥ ૧૯ ॥ બહાલાં લાગો
છો કહીને દાણી, બનિ ગઈ ભાણુમતી રાચી; આંખો ગયાં એના મધ્યાં
હાડ, બળ્યું આ કન્યાનું લાડ. ॥ ૨૦ ॥ તપ્યાં નેત્રને તપ્યું શીશ. નાંખી
રાણીયે કારમી ચીસ; તવ શકુની મામાનો નારી, એણે ભાનુમતિ ને
વારી. ॥ ૨૧ ॥ કર્યા કન્યાયે તુજને લાડ, તેમાં શું તારાં ભાગ્યાં હાડ;
એતો છે વહુજી હલેતી, તેમાં શી કરી તેનો રૂજેતી. ॥ ૨૨ ॥ કહી જોદો
મારી રીસ કીધી, પોતે વહુને ખોળે લીધી; બોલ્યાં મામીજી વહુ
શાણાં, તારી સાસુમાં નથી બે દાણા ॥ ૨૩ ॥ કહિ આપે રૂદીયા સાથ,
ત્યારે દીધી માયાવીએ બાથ; મામીજી તમે છો બહુ સારાં, મને લાગો
છો પ્રાણથી પ્યારાં. ॥ ૨૪ ॥ કહિ દબાવી દાખવી રીસ, તવ માંમીયે
પાઠી ચીસ; એના લોચન તરી ગયાં, બધાં હાડજ ચકચુર થયાં. ॥ ૨૫ ॥
મુકી દીધી સુરેખાએ મામી, દાખવામાં ન રાખી ખામી; પછી ભાનુમ-
તી બોલી એમ. હવે બુમ તમે પાડી કેમ. ॥ ૨૬ ॥ બોલી મામીજી મુજ
રાણી, હવે કન્યાની વાત મેં જાણી; આપણો લક્ષમણો રાંક, તેનો વી
માર કરવો કાંક. ॥ ૨૭ ॥ બોલી મુખ મરડી ભાનુમતી, મને આ કન્યા

મમતી નથી; કદી પરણાવ્યા વણ પાછાં જાયે, બળીલદ્રતાં દુશ્મન થાયે. ॥૨૮॥ માટે પરણાવો રીઝી ખીજી, ઘેર જઈને લાવીશું બીજી; બળદેવ તનયા બળદાખે, મહારા છોકરાને મારો નાંખે ॥ ૨૯ ॥ એવી વાતો કરતી ચાલી; ગઈ જનીવાસે કર ઝાલી; કહાવ્યું બળદેવજીએ આવો, વાજતે ગાજતે વર લાવો. ॥ ૩૦ ॥ તવ બોલાયો અંધ કુમાર; મામા વરને કરો તૈયાર; એને પીઠી ચોળાવો અંગ, કહાડો વરધોડો ખુબ રંગ. ॥ ૩૧ ॥ વળણ ॥ મામે આપી આમના આવો સરવે નામ પીઠી ચોળો પ્રેમથી, હવે ન કરશો વાર. ॥

કડવું. ૩૮ મું. ૧ રાગ ધોળનો.

પીઠીચોળે, પીઠી ચોળે પ્રીત આણીરે; વરરાજને ચઢાવે ગંગોદક પાણિરે ॥૧॥ અતર પુલેહ, તેલ શરીરે લોચેરે; ગીતાં ગાતી, ગાતી તે શરીયા ઘોચેરે. ॥૨॥ વરરાજને, હૈયે હરખ નવ માયરે, ઝટપટ કરવા, આંચો દુર્યોધન રાયરે ॥૩॥ એરે મામા, ટાઢો સ્વભાવ તમારોરે; બાજ ઠપરથી, વરને ભોંય ઉતારોરે. ॥ ૪ ॥ ઉનું ટાઢું, જળ મંગાવી દોનેરે વરરાજને. હવે નવરાવા લ્યોનેરે. ॥ ૫ ॥ તવ તે મામે, ભોમી ઉતારી નવરાવ્યોરે; છત્રપતી, વસ્ત્ર આભુશણ લાવ્યોરે. ॥ ૬ ॥ મામા ઝટઝટ, જવાનો રાખો ખેટકોરે; જમો પહેરાવો, વરને ચીરોને પટકોરે. ॥ ૭ ॥ તવ તે મામે, પેહેરાવ્યાં વસ્ત્ર સજ્જારરે; નાંખ્યા અછાખા, હીરા મોતીના હારરે. ॥૮॥ એટલે રાયના અનુચર આંગણે આંચારે, વરને માટે, ઘોડી શણગારીને લાવ્યારે. ॥૨૯॥ દુર્યોધને, કહ્યું વરને ઉપાડોરે; વાર ન કરશો, વરરાયને બહાર કહાડોરે ॥૨૦॥ લાવી તમે, ઘોડી ઉપર બેસાડોરે; પછી સરવે, જનૈયા રસ્તે પાડોરે. ॥૧૧॥ મામાયેતો, વર રાયને ઉપાડ્યોરે; બહાર કાઢાડી, ઘોડી ઉપર બેસાડ્યોરે. ॥ ૧૨ ॥ વર રાજ તો, થૈ બેડો ડીકા ડીકરે, બેસતામાં, થઈ છે દસવાસ છીકરે ॥૧૩॥ બોલ્યા રાજ, મામાઆ શુકન કેવારે; મામો કહે, જસ લેઈ આવીએ એ વારે ॥૧૪॥ રાય કહે શી, 'મુઢી તમમાં ભાળુરે; કરો ટપકું, વર રાયને મોઢે કાળુરે. ॥ ૧૫ ॥ દ્રષ્ટી ન લાગે, પરણી આવે લાડે કોઢેરે એટલે માંમે, લાવીને મેંશ ઘશો મોંઢેરે. ॥ ૧૬ ॥ વરરાજને, શ્રીફળે આપ્યું હાથરે; મોહોડ ધાત્રી, પુઠે ઊભી એની માતરે. ॥૧૭॥ કહે ભુપતી, વરને મુખવાસ આલોરે; સૌ જનૈયા, વરરાયને લેઈ આલોરે.

॥ ૧૮ ॥ વલ્લભ ॥ લે ચાલો વરરાયને, કહે છે દુર્યોધન; વર વલ્લભ સૌ સાંભળો. ઘોડી તણું વરણન.

કડવું ૩૯ મું. રાગ લક્ષમણની ઘોડીનો.

આંની હારે લક્ષમણ વરની ઘોડલી. ટેક ॥ રાજયે દીધિ આમનારે, ગરગડીયાં નીશાન; છત્રીસ વાજાં વાગીયારે, ચાલી કૌરવ કેરી જન. લં ॥૧॥ જનૈયા જોડે જયછેરે, સાબેલા રૂપવાન; સાજન સાર શોભ-તુરે, ખની શોભા સ્વર્ગ સમાન. લં ॥૨॥ છત્રપતી મહિ માલતોરે, અછકલો નીચ જાત; પુલી પુલી થાય ફાળકોરે, ભાનુમતી વરરાજની માત. લં ॥૩॥ મોહોડ મુસ્તકપર મેલીયોરે, રામનદીવો હાથ; નવા-છું ભાધની નારીયોરે, ચાલે ભાનુમતીની સાથ. લં ॥૪॥ ખાપ સરીખો બેટોરે, લખમણ વર નાદાન, વારે વારે હસ્યા કરેરે, બન્યો ખાધો ચ કવો બેભાન. લં ॥૫॥ ડાકિરો મારે ડગેડગેરે, જુએ નગનું લોક; મરડે મોહાં વર જોધનેરે, બીડ ભરાઇ છે અથોઠ. લં ॥ ૬ ॥ દેખાડે સહુને સાહ્યખીરે, રાજ દુર્યોધન, મુજ જેવો ગ્રહસ્થ કો નથીરે, એવો અલી માન વસ્યો છે મન. લં ॥૭॥ શુભ શોભાથી આવીયારે, બળદેવજીને ઘેર; તોંરણે વરને રાખીયોરે; પછી પોખવાની કીધી પેર લં ॥ ૮ ॥ રેવંતી આવી પોખવારે, વર પોખ્યાના કોડ, રામન દીવો હાથ મારે, માથે બતરીશ ભમરીનો મોહોડ. લં ॥૯॥ મરગાચાર્ય પોખાવ તારે, લેઈ સાંમગ્રી સાર; વરની કને મામો રહ્યોરે, કરે પ્રાણજી મંત્ર ઉચ્ચાર. લં ॥ ૨૦ ॥ ધુંસળ મુસળ રવંયોરે, શરીરોંસંપુટ ત્રાક, એંડી પેંડી ઉતારીનેરે, ટીલું તાંણી આમળીયું નાક. લં ॥૧૧॥ વળણ ॥ એ રીતે વર પોંખીયો, લીધા મંડપ માંય; બાજકપર પધરાવીયો, બેઠા કપાચાર્ય ત્યાંય.

કડવું ૪૦ મું ॥ રાગ સાખીનો. ॥

વૈશમપાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણજનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજ ને સંભળાવું, સુરેખાહરણ મહીમાય, ॥૧॥ મંડપ માંડયો છે મધ્યભા-જે, પુર્વ દીશાયે સભાય; જાદવ કૌરવ સૌ ત્યાં બેઠા, મંડપચરચાદેખાય ॥૨॥ પશ્ચીમ દીશા રચીછે સભા, તેમાં બેઠી સહુ નારિ; તે પણ સ-ધળી ચરચા દેખે, રચવાની બલહારો. ॥૩॥ ગર્ગાચાર્ય ને કપાચાર્ય તે

બેઠા મંડપ માંય; ભાજઠ બેઠોછે વરરાજ, શકુની માંમો ત્યાંય ॥ ૪ ॥
 રેવંતીયે સુરેખાને, કયો પીઠી આચાર; કન્યા ચુડો મોજડી પાનેતર,
 પેહેરાવ્યાં તે વાર. ॥૫॥ કન્યા મોઢીયો માંથે મુકયો, કન્યા રૂપ બના
 વી; પ્રદુમને ઉંચકી લાવી, મંડપમાં પધરાવી. ॥ ૬ ॥ કન્યા પાસે પ્રદુ-
 મન બેઠો, પ્રભુ ભય મન લાવે; પુત્ર મ્હારો પાસે હશે તો, કન્યાને નહિ
 ફાવે ॥ ૭ ॥ એવું જાણી પુરૂશ પુરાણી, બોલ્યા મુખ વચન; સભામાંથી
 ઘાંટો કાઢાડી, તેડયો પોતાનો તંન. ॥૮॥ કળ્પ કહે તમે બેસો સભામાં,
 કન્યા કને સોભે નારી; એક દાસીને બેસાડીને, અત્રે આવો વીચારી
 ॥૯॥ પ્રદુમને કબુલ કીધું, સત્ય વારતા મન વ્યાપી, દાસીને જઘપા-
 સે બેસાડી. સૌ સામગ્રી આપી. ॥૧૦॥ પોતે જઘને બેઠો સભામાં, શું-
 ભ શોભા દેખાય; વરકન્યા સામસામી મંડપમાં, પટકુળ આગળ ધરાય
 ॥૧૧॥ હસ્ત મેળવવાનો સમય થયો, વીખને વચને તદ્દાપ; આડો પટ
 તે લેછ લીધો, કાપો હસ્ત મેળાપ, ॥૧૨॥ કન્યાનો કોમળ કર દેખીને,
 ખુશી થયો વરરાય, મામાયે કહ્યું વરરાજને, કેવીછે કન્યાય. ॥૧૩॥
 એટલે હથીને વરરાય બોલ્યો, મુજ પીતા છત્રપતી; પણ મ્હારી નારી
 ના સરખી, એમને નારી નથી. ॥૧૪॥ ઓ મામા હું ભાગ્યશાળી, મા
 મા કહે મુખ લેજે; છાનો માનો એ કન્યાના હાથ ઉપર નખ દેજે. ॥
 ૧૫॥ વરરાજ કહે બધું જોણું છું, શીખવ્યું છે મુજ મીત્ર; એમ કહી
 નખ દેવા લાગ્યો કરે પ્રેમ ચરિત્ર ॥૧૬॥ ગદોરગછે મન વીચાર્યું. પતી
 ઉપર પ્રેમ ધરાયે; એ લાઠ આપણને કરેછે, તો આપણ લાડ કરીયે. ॥૧૭॥
 એવું જાણીને વરનો પોંચ્યો, દબાવ્યો કરી રીસ; આંગળાં હાડ નાંખ્યાં
 ભાગી, વર ઊઠ્યો પાડી ચીસ. ॥૧૮॥ વળણા ચીસ પાડી વર ઊઠીયો,
 આંસુ નિકળી જય; વ્યાસ વલ્લભ વદે સાંભળો, શું કહે છે વરરાય.

કડવું ૪૧ મું ॥ બીહારીની છાયા. ॥

ઓ મામા મુકાવોરે, જીવ મારો જય છે; હું તો નહિ પરણુંરે, ક
 ન્યા મારી માય છે. ॥ ૧ ॥ મામો તવ બોલ્યોરે; એવા માંડા નવ થયે;
 કન્યા કોમળ અંગનીરે, તેનાથી શું ડરિ જાયે. ॥ ૨ ॥ સમજાવી બેસા-
 ડ્યોરે, સભા સહુ નજરે જુએ; હોંશ મધ ભાગીરે. બેઠો બેઠો વર રૂએ
 ॥ ૩ ॥ કન્યાયે વિચાર્યુંરે, હાઠ ભાગ્યું ખરે ખરું. રડેછે કેવારનોરે, માટ
 એને ખુશી કરૂં ॥૪॥ ધુંધટ ઉઘેડ્યોરે, દેખાડી કાન્તી કેવી; માન્યની
 મગા નેણીરે, પુરણીના ચંદ્ર જેવી ॥ ૫ ॥ વર હશી પડ્યોરે; મામા

વહુ બહુ સારી; હવે હુતો પરણુરે, એતો મા નહી મ્હારી. ॥૬૧॥ એવી રીતે રાજીરે, વર રાયને કીધો; ધુંધટ ગટોરગછેરે, ખુશી કરો ખેંચી લીધો. ॥૭૧॥ ધુંધટ ઢાંકી ધાર્યુરે, વરરાયને દેવા દુઃખ; પાછો ગુંમટ ઊઘેડયો રે, દેખાડયું મંજાર મુખ. ॥૮૧॥ વર થયો ઊભોરે, કન્યા કાળી કહલાહી; પીળા પીળા ડોળારે, આતો રાંડ બિલાહી. ॥૯૧॥ મામે મુખ બોલ્યો રે, વાત તું કરે છે કેવા; કન્યાતો રૂપાળીરે, તારી મા બીલાહી જેવી. ॥૧૦૧॥ ખેંચોટી બેસાડયોરે, કન્યા ધારે દેવા દુખ, ધુધટ ઉઘેડયોરે, દેખાડયું છે સ્વાન મુખ. ॥૧૧૧॥ વર થયો ઉભોરે, બાજઠથી પડયો ઊતરી; મામા નહી પરણુરે, જુઓ કન્યા કુતરી. ॥૧૨૧॥ મામે કહ્યું બેશ હેઠોરે, મોઢેથી ગાળ બણી; તારી માછે કુતરિરે, કહી કુખમાં ચોંટી ખણી. ॥૧૩૧॥ તવ ધુંધટ ઢાંક્યોરે, વરરાયને દેવા દુઃખ, ધુંધટ ઉઘેડયોરે, દેખાડયું મર્ધવ મુખ, ॥૧૪૧॥ વર થયો ઉભોરે, મામા હુતો જઈશ મરી; મ્હારે નથી વરણુરે, આતો છે ખરની ખરી. ॥૧૫૧॥ મામે હાથ ખેંચ્યોરે, ખોટી વાત કરે કેવી; માયો એક ઠોંશોરે, તારિ મા મર્ધવ જેવિ. ॥૧૬૧॥ વરને બેસાડયોરે, માયાવી તો દેછે દુઃખ; ધુંધટ ઉઘેડયોરે, દેખાડયું રાક્ષસ મુખ. ॥૧૭૧॥ વર થયો ઉભોરે મામા ભારે ભુડું થશે. આતો રાંડ રાક્ષણીરે, મને તમને ખાધ જશે. ॥૧૮૧॥ ભાનુમાતી આવિરે, દીકરાનું દુઃખ જુએ; બેટાધડી કષ્ટ વેઠોરે. પાલેવથી આંસુ લુએ. ॥૧૯૧॥ મને જે વિતેલુરે મન મારું જાણેછે; મામાજીએ જોયું નથોરે, માટે પક્ષ તાણેછે. ॥૨૦૧॥ ત્યારે મામે બોલ્યોરે, ગોર ઉતાવળ કરો; કહોના કહો પણુરે, છોકરો કે બીધો ખરો ॥૨૧૧॥ વળણુ; ગોર બેઉ વળતું બોલીયા, કહો શી કરિયે ભુલ; તેથી ઉતાવળ હોયતો, કરીએ સરાબ્યા તુલ્ય.

કડવું ૪૨ મું. રાગ સવૈયોનો.

વૈશમયાયન એણીપેર બોલ્યા, મુણજન મેજે રાય; વિસ્તારિતુજને સંભળાવું સુરેખા હરણ મહિમાય. ॥૧॥ ઓળો ગોળો ગોરે વાળ્યો, ઝટપટ પુરું કરવા; વર કન્યાને ઉભાં કીધાં, મંજળ ફેરા ફરવા. ॥૨॥ વરરાય રડતો ઉભો રહ્યોને, કન્યા ઉભી આંખ મીચી; વરના કરતાં દે ખાય કન્યા, એક વેંહેતજ નીચી. ॥૩॥ પેહેલું મંજળ ફેરા ફેરવ્યાં; ફરિ ઉભાં નારિ નર; બાજઠે બેઉ ઉભાં રહ્યાં તો, થયાં ખરાખર. ॥૪॥

સહજ સભા વિસ્મય પામી, કનેડાપણું મયું; ઊઘાનિચી જરા હતું તે,
હવે ખરાખર થયું, ॥૫૫॥ હવે બિલું મંગળ કરતાં, કરી માયાની કુચિ;
વરરાજ નિચો પડી ગયો ને, કન્યાથઈ હાથ ઝાંચિ. ॥૬૫॥ એવે ત્રીલુંમ
મળ વરત્યું, ફરિ ઊભાં બેઠી સાથ; વરરાજ છેક નીચો પડીયો, કન્યાવ-
ધી બે હાથ. ॥૭૫॥ જોઈ સભાસદ વિસ્મય પામ્યા, કેમ પડિ મધ ખોડ;
આ વર કન્યા શોભે કેવાં, મા દિકરાની જોડ. ॥૮૫॥ તે જોઈને બળદેવજી
નું, દાઝયું અંતઃકરણ; નોહ નોહ મારિ દિકરિઆ, થયું કન્યાનું હરણ.
॥૯૫॥ આતો છે કોઈ કપટી કન્યા, પુરણ પ્રગટી રીસ; હજમુશળ લેવા
મયા ધરમાં, છેડું એનું શીશ ॥ ૧૦ ॥ સભામાંયિ ઉઠીને નાઠા, ચેતી
મયા ભગવાન. ગટારમછને જોવીદજીયે, તરત ખતાવી સાન. ॥૧૧॥ સા
ન કરિ સમજાવિ દિધો, પોતે જાદવ રાય; હવે વીલ'બ કાંઈ ન કરતો,
તું થઈજા વિદાય ॥૧૨॥ તવ માયાવી ચાતુર ચેત્યો, વરરાજને જાણ્યો,
આવોરે ધણિ લાડકવાયા, કહિને બગલમાં ધાલ્યો. ॥૧૩॥ મંડપ ઉપા
ડિ માંથે લીધો; હેડ'બાને તન; વા વંટોળ વિજળી કરીને, ચઢિ ગ-
યો મન. ॥૧૪॥ અંત્રીક્ષ જઈને ઉભો રહ્યો, બોલ્યો મુખ વચન; સાં
ભળજે સુત અંધ તણા તું, રાજ દુર્યોધન. ॥૧૫॥ રાંડિરાંડના શુકન
લેઈ, દ્વારિકામાં તું પેઠો; અરજીન નંદન અલીમન્યું, સુરેખા પરણી બેઠો
॥૧૬॥ ત્રણ દીવસ તમને વિતાડયું, તે તો મ્હારું કામ; હું ભીમસેનનો
દિકરો, ગટારમછ મુજ નામ. ॥૧૭॥ કન્યાલૈ નાશી નથી. જલુ, છું ક્ષત્રિ
સંતાન; વંદવું હોયતો આવજો સરવે, બાગતણે મેદાન. ॥૧૮॥ તવ
દુર્યોધને પુત્ર પાડિ, શિદ ભાગે ધર સુત્ર; એ ભીમસેનના દિકરા તું,
આપ મ્હારો પુત્ર. ॥૧૯॥ એવું સાંભળિ ગટારમછ, વરને બગલથી લી-
ધો; પરણજે તું તારિ માને, કહીને નાંખી દીધો. ॥ ૨૦ ॥ શેવકોએ
અંધર ઝીલ્યો, કુંવર થરથર કાંપ્યો; દુર્યોધને ખાળામાં લેઈ, રૂદ્રીયા
સરસોં ચાંપ્યો, ॥૨૧॥ એ બેટા શું શું હુખ પડિયું, બોલ્યો લખમણ
એમ; વારે વારે મેં કહ્યું મામાને તોહયે ન આવ્યો બહેમ, ॥૨૨॥ આર
પ્રકારે રૂપ ખતાવ્યાં, મામાયે જુહું જાણ્યું; રડી રડિને ધણું કહ્યું પણ
મનમાં કાંઈ ન આવ્યું. ॥૨૩॥ દુર્યોધન કહે ધિક્કાર મામા, વરસ પડયાં
સૌ છુટી; રડિ રડિને છાકરે કહ્યું, તોહ્યે માની વાત જુઠી. ॥૨૪॥ મામો
કહે શું વાંકો વળીને, જોઈ કન્યાનું વાન; શા સારું મને કબજો દેછે, મુ
જો વર બળિ બન. ॥૨૫॥ એટલામાં બળદેવજી આવ્યો, હજમુશળ

લેઈ હાથ; ક્યાં ગધરે કારમી કન્યા, તવ ઘોડ્યો ભુનાથ. ॥૨૬॥ ઓ
હળધારી ન્હોય એ કન્યા, ભીમ તણો એ તન; સુરેખાને પરણી બેઠો
નર સુત અભેમન. ॥ ૨૭ ॥ ગટોરગછ છે નામ એનું, કન્યાનું સ્વરૂપ
કીધું; હાથી ઘોડાં ધરેણું આપી, અમ ધન લુટી લીધું. ॥ ૨૮ ॥ એણે
સાંભળી બળદેવ બોલ્યા, સાંભળો કૃષ્ણ વિર; જ્યારે ને ત્યારે પાંડવ
નડે, ઓરે શામ શરીર. ॥૨૯॥ પાંડવને તે પેઢા પાડ્યા, ભગની લેવા
દેને; ભગની તેડવા ભીમ આવ્યો, ને ગયો ખુબ ખેને. ॥ ૩૦ ॥ વળી
પાછો સહદેવ આવ્યો, બાઝી ગયો બહુ યેને; વળી અભિમન્યુ યુ-
ધે આવ્યો, દાંનવ શરણે લઇને. ॥૩૧॥ આજતો આવ્યો પુત્ર ભીમનો.
કર્યું કન્યાનું હરણ; હવે તેનું કેમ કરવું, ઓરે અસરણા સરણ. ॥૩૨॥
પ્રભુ કહે કે કેમ કરવું તું, જેવી તમારી મરણ; તવ બળદેવ કહે લુગ
ડાં પહેરો, યુધે ચડવું હરણ ॥૩૩॥ કૃષ્ણ પ્રભુ કહે લ્યો પેહેરી આવું,
કહીને ધરમાં ગયા; એવામાં દુર્યોધન બોલ્યો, જાલવતો ત્યાર થયા.
॥૩૪॥ ઓ ભીસ્મ દાદા ઓ દ્રોણ ગુરૂ, જુઓ વાજ્યો આડો આંક;
કન્યા લીધી લક્ષ્મણની, આજ જુઓ કેનો વાંક. ॥ ૩૫ ॥ દ્રોણ ગુરૂ
કહેવાંક એમનો. કરવું હોય તે કરો; છત્રપતીયે આજ્ઞા દીધી, આયુ
ધ સરવે ધરો. ॥ ૩૬ ॥ ગોર કૃપાચાર્ય અશ્વસ્થામાં, દ્રોણને ભીસ્મ
પીતાય; વીચાર કરવા લાગ્યા બેશી, એકાંત સભામાં ॥ ૩૭ ॥ દ્રોણ
કહે કેમ કરશું દાદા, છોકરાં આડો આંક; ભીસ્મ પિતા કહે ન્યાય કરો
તો, નહી છોકરાંનો વાંક. ॥૩૮॥ પ્રથમ કન્યા એ છોકરાંની, બળદેવે
ગાંડાઇ કીધી; પણ દુર્યોધને કુટુંબીનિ, કહો કેમ કન્યા લીધી. ॥૩૯॥
આરતીયો તો આંધળો હોયે, બળદેવજીતો તેવા; પણ કૌરવો એ કન્યા
ને, કબુલ કરનાર કેવા. ॥૪૦॥ અભિમન્યુએ અભિમન્યુની, તારણી
લીધી તાણી; શું તે લેવા દે બીજને. પોતાનું ખુએ પાણિ ॥ ૪૧ ॥ બે
છોકરે બ્યાજબી કર્યું છે, તવ કહ્યું કૃપાચાર, લોકો કહેશે પરણાવ્યા
વિના, રહ્યા ગંગા કુમાર. ॥૪૨॥ જગતની રિતી પ્રમાણે, જનૈયાને
લાજ; કેહેણિ થાશે આપણે માંથે, વિચારો ભીસ્મ મહારાજ. ॥ ૪૩ ॥
ભીસ્મ પિતા કહે તમે વિચારો, ઓરે ગોર ગુરૂ આજ; આપણું રહેને
પરનું પરણે, તો જય જગતમાં લાજ. ॥૪૪॥ અભિમન્યુ પણ આપણું
છોડ, તેથી રાજ થયે; કાલા પાછા વળતા નથી, પરણાવીને જાયે. ॥
૪૫॥ આવી છે કન્યા ધરમાંને ધરમાં, નથી ગઈ પરધેર; દ્રોણ કહે તે

વ્યાજળી કોહોછો, હવે શી કરવી પેર. ॥ ૪૬ ॥ કૌરવ જદવ ભેગા
 થઇને; બે છોકરાને નડશે; આપણને યુદ્ધમાં સંગ લેશે, ત્યાંતો વઢવું
 પડશે. ॥ ૪૭ ॥ તે માટે આપણે કેમ કરવું, ઓરે ભીસ્મ પીતાય; આ-
 પણ છતાં છોકરાંને મારે, અણધટતું દેખાય. ॥ ૪૮ ॥ ભિસ્મપિતા કહે
 આપણે સૌની, સાથે યુદ્ધમાં જવું; સામા મોરચા બાંધ્યા પછી, આપણે
 અળગા થાવું ॥ ૪૯ ॥ આપણે ચારે સત્ય પુરૂષોએ, યુદ્ધથી કોરાણે રેહે
 વા; બળદેવ કૃષ્ણને બોલાવીને, આપણી પાસે લેવા. ॥ ૫૦ ॥ કહેવું કે
 નાનાં છોકરાં સાથે, આપણું એ નહિ કામ; જદવ કૌરવ નથી ઓછા
 કરવા દો સંજરામ. ॥ ૫૧ ॥ એમ સમજવી આપણી પાસે, રાખવા
 કબજે કરી; છોકરાં નથી હારે એવાં; વઢવાના સુર ભરી. ॥ ૫૨ ॥
 તે કરતાં બળદેવને કૃષ્ણ, ઉપડશે જે વારે; છોકરાંની પક્ષ આપણે કરવી;
 સામાં થવું તે વારે. ॥ ૫૩ ॥ એમ ચારે જણે સંતલસ કીધી, એવા
 માં દુર્યોધન; પોતાના યોદ્ધાને આજ્ઞા કીધી. તૈયાર થાઓ સહુજન.
 ॥ ૫૪ ॥ એમ કરવા માંડી તૈયારી, જદવ કૌરવ લોક; ગદોરગછ મંડ
 પ લેઇને, ગયો બાગ અશોક. ॥ ૫૫ ॥ ભોંયરા બારણે મંડપ મુકયો, પા-
 રણાવવાને સાર; ભોજનને આવકાર દેધ, બોલાવ્યાં ભોંયરા બહાર
 ॥ ૫૬ ॥ એક સહજ દૈત્ય બનાવ્યા, વિવેક વાત વિચારી; તેમાંથી પાં
 ચસેં નર કીધા, પાંચસે કીધી નારી. ॥ ૫૭ ॥ સભા કરીને પુરૂષ બેઠા, અગ્રય
 છે ગીતાં નારી; એવે નારદને બોલાવ્યા, ધર વિશે ગીરધારી. ॥ ૫૮ ॥ યુદો
 પાનેતર કંકુ પડો; મીંઢળ નાડાછડી; જે જોઇએ તે સામગ્રી આપી. નારદને
 તેધડી. ॥ ૫૯ ॥ પછી પ્રભુએ આજ્ઞા આપિ, અશોક બાગમાં જવો;
 મંજળે મંજળે દાનદેઈછું, વર કન્યા પરણાવો. ॥ ૬૦ ॥ તવ નારદજી
 બાગમાં ગયા, કન્યાએ કિધી શોર; નારદજીને નજરે દેખી, આવ્યું પગમાં
 ભેર. ॥ ૬૧ ॥ ઓરે મારા નારદ કાકા, જઇને કહો આ કરણી, મારા
 તાતને એટલું કહેજે, જય જીનો વર પરણી. ॥ ૬૨ ॥ એટલે માયાવિ
 રાક્ષસ બોલ્યા, હવે કોળીયો કરીયે; સુરેખા કહે હવે ન બોલું, આવો
 અભીમન્યુ વરીયે. ॥ ૬૩ ॥ નારદ કહે આ વર સારો, બેશ પરણાવી
 દેઉં; બેઠા નારદ પરણાવવાને, કારજ કૃષ્ણનું કેવું. ॥ ૬૪ ॥ વળણુ
 ॥ કારજ સધળું કૃષ્ણનું, દે છે કન્યાદાન; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે
 છે સાહાય શ્રી ભગવાન. ॥

કડવું. ૪૩ મું. રાગ રહેણીનો.

ત્યાં તો સમે વરતે સાવધાન, શોભા ધણેરીરે; ત્યાં તો દાન દે છે
ભગવાન. શોભા ધણેરીરે. ॥ ૧ ॥ એવે રાક્ષણીયો ગીત ગાય. શો. ત્યાં
તો હસ્તમેળાપક થાય, શો. ॥ ૨ ॥ ચોરી પેહેલું મંગળ વરતાય. શો. તે-
માં ગાયોના દાન અપાય. શો. ॥ ૩ ॥ પછી બીલું મંગળ વરતાય. શો. તે
માં દાશીના દાન અપાય. શો. ॥ ૪ ॥ ચોરી ત્રીલું મંગળ વરતાય. શો.
તેમાં ભૂખીનાં દાન દેવાય, શો. ॥ ૫ ॥ ચોરી ચોથું મંગળ વરતાય. શો.
તેમાં ભંડાર સહીત અપાય. શો. ॥ ૬ ॥ પછી રૂપેયા વિંટીયો રમાય. શો.
લાગ્યાં વર કન્યા ગોત્રજને પાય. શો. ॥ ૭ ॥ વળણા વર કન્યા પરણી
રહ્યાં પ્રભુએ દીધું દાન; કહે વક્ષભ પછી કૃષ્ણજી, યુધ્ધેથયા સાવધાન.

કડવું ૪૪ મું. રાગ સાખી.

વૈશમપાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને
સંભળાવું. સુરેખા હરણ મહિમાય ॥ ૧ ॥ કૃષ્ણ પ્રભુ તઈયાર થઈને.
હાથ લીધાં હથીયાર, કરોધ સ્વરૂપ ધારણ કરીને, નીકળીયા ધર જહાર
॥ ૨ ॥ એક લક્ષ સાઠ સહસ્ર એકાશી, કુંવર કેરી જોડ; હળધારી હળ
લઈને આવ્યા; જદવ છપને કોઠ ॥ ૩ ॥ દુર્યોધને અગીઆર દોણી, શેન્યા
કીધી ત્યાર; છ કારભારી ને સો ભાઈ, હાથ ગ્રહ્યાં અથીઆર. ॥ ૪ ॥
દીધા ડંકા ઉપડયા ખંકા. સતવાદી નર આર; તે પણ આયુધ લઈને આ-
લ્યા, સૌ સાથે તે વાર. ॥ ૫ ॥ વર કન્યા પણે પરણી રહ્યાં, નારદ બો-
લ્યા વાણ, લાવો કુંવર હવે અમને, આપો દક્ષણા દાન ॥ ૬ ॥ ગટાર
ગછ કહે ભોંયરા વિશે, નમદ નાણું ભરીયું; નારીનાં વસ્ત્રને શણગાર
શુદ્ધાં, તમને અરપણ કરીયું. ॥ ૭ ॥ નારદજીએ આશીશ દોધિ, થયા
અંતરધ્યાન. પછિ ઉતર્યા ભોંયરા વિશે, પાંડવના સંતાન. ॥ ૮ ॥ કન્યા
ને જઈને બેસાડી, રાક્ષસ ચોકીમાં આર; ગટારગછ કહે મમ વીર,
નિકળો યુધ્ધે જહાર. ॥ ૯ ॥ સુરેખા કહે એકલી હું, રહું કેવે પ્રકાર;
એટલે બનાવિ માયાવિયે, નાની છોકરીયો આર. ॥ ૧૦ ॥ સુરેખાના જે-
વડી તેતો, જોઈ સુરેખાને ગમે, પાંચે જણીયો ભેગી થઈને; વીવિધ
રમત રમે. ॥ ૧૧ ॥ પછિ બે ભાઈ જહાર નીકળીયા, કેવો કર્યો વિવે

ક; માયાવી સત્તર દૈત્ય તણા ત્યાં, રથ બનાવ્યો એક. ॥ ૧૨ ॥ તેમાં અભિમન્યુ બિરાજ્યો, સંગ્રામમાં જીવ પેઠો; ઘોડાના અછોડા ઝાલી, માયાવિ હાંકવા બેઠો. ॥ ૧૩ ॥ ખરખર ખરખર રથને હાંક્યો, ચાલી આવ્યા મેદાન; હિમ્મત રાખી રણમાં ઉભા, યુદ્ધ કરવા બળવાન. ॥ ૧૪ ॥ એટલે જાલવ કૈરવ આવ્યા, યુદ્ધ તણા મનસુખા; મેદાન વિશે જુદે જુદે, જથ્થે જમ્મને ઉભા. ॥ ૧૫ ॥ લીસ્મ કપાચાચે અશ્વસ્થામા, ધ્રોણગુરુ બળવાન; તે ચાર જૈને અળખા ઉભા, માહા મોટું મેદાન. ॥ ૧૬ ॥ એટલે બોલ્યા અંતરયાત્રી, લીસ્મ પીતાશું એમ; ચાર સત્ય પુરુષો સંપ કરી, અળખા ઉભાકેમ. ॥ ૧૭ ॥ લીસ્મ પીતા કહે બાળક સાથે, આપણે વઢવું ન ઘટે; જો કદી છોકરાં જીતશે તો, તૈયાર છીએ છેવટ. ॥ ૧૮ ॥ જાલવ કૈરવ સેન્યા સાથે, શું બેને નહિ જીતે; ચરચાળેવા રહ્યા ઉભા; મોટા મોટાની રીતે. ॥ ૧૯ ॥ તમારે પણ ચરચાળેવા, અળખા રહેવું જોઈએ; છેવટ સરવે સામા થૈશું, વાંક કાઢે નહિ કોઈએ. ॥ ૨૦ ॥ તવ કૃષ્ણે કહ્યું બળદેવ બંધુ, સમજણની એ વાત; ચાલો એમની સાથે જમ્મને, ઉભા રહીએ બ્રાત. ॥ ૨૧ ॥ એમ વિચારી બન્ને બંધુ, સતીયા પાસે ગયા; લીસ્મ પિતાના રથની સાથે, રથ રાખીને રહ્યા; ॥ ૨૨ ॥ લીસ્મની જોડે રથ પ્રભુનો, પ્રભુ જોડે બળદેવ; લીસ્મ પિતાચે સાનકી ધી, રથ લીડાવો એવ ॥ ૨૩ ॥ એટલે ગુરુ રથ હંકારી, બળદેવ પાસે આવ્યા; તેમની જોડે ગોર કપાચાર્ય, રથ પોતાનો લાવ્યા ॥ ૨૪ ॥ લીસ્મની જોડે અશ્વસ્થામા, રથ રાખીને રહ્યા; ચારે જણની વચમાં બંને, બંધુ કબજે થયા, ॥ ૨૫ ॥ લીસ્મે ધ્રોણને સાન કીધી, આપણે કોઈ ન વડવું; છોકરાં ઉપર આ ઉપડે તો; એપર આપણે પડવું. ॥ ૨૬ ॥ વચમાં ધાલા નાંખવા કચરી, શું કરે બળ ગોપાળ; આપણાં બેઉ છોકરાંનો, ન થાય વાંકો વાળ. ॥ ૨૭ ॥ એવી સંતલસ એમણે કીધી, પ્રભુના મનમાં કાંઈ; લડવધ્યા બે તરફે ઉભા, મેદાન ભુમી માંધ. ॥ ૨૮ ॥ અળખા ઉભાછે છોકરા બેઉ બોલ્યો અભિમન્યુ એમ; જોભાઈ જુજવાબે જથ્થે ઉભા, કહોકરીશું કેમ. ॥ ૨૯ ॥ ગટારગછ કહે વીરા મહારા, શા સારુ ગભરાઓ, તમેને ન ફાવે તે દો મુને, ફાવે ત્યાં તમે જાઓ ॥ ૩૦ ॥ લઢી વઢીને પક્ષ તમારી; કરીશ મહારા વિર; જરાએ ગભરાશો નહી, રાખજો રૂદે ધીર. ॥ ૩૧ ॥ એટલે બોલ્યો અભિમન્યુ. રથલઈ તતપર થાઉં; તમે જાવો જાલવ વીરો; કૈરવમાં જાઉં. ॥ ૩૨ ॥ ગટારગછ

તવ ઉતર્યો હેઠો, રથમાંથી તેવાર; અલીમન્યુ કહે વારતા મુણો, મુરાન
સરદાર. ॥૩૩॥ રથ તમારો માયાવિ છે, વાગે કોઈની ચોપ; તો નિરા-
ધાર થઈનેહું બેસું; થઈ જવાનો લોપ. ॥૩૪॥ ગટોરગછ કેહે હું જ-
ણુંછું; તેકેમ ભુલી જઈશ; લઢીશ વઢીશ પણ તમારી, ખખર લેતો રહી
શ. ॥૩૫॥ એમ કહીને પોતે ચાલ્યો, જદવ સામો થાય; અલીમન્યુરથ
હંકારી, કૌરવ દળમાં જાય. ॥૩૬॥ જૈને ઉભો દુષ્ટા સામો, અરજુન
જનો તન; માયાવી ગયો જદવમાં, ત્યાં મોખરે પ્રદુમન. ॥ ૩૬ ॥ પુત્ર
પ્રભુનો સહુથી મોટો, બોલ્યો મુખ વચન; શું આંચ્યો તું અમારા સા-
મો, એ રાક્ષસીના તન. ॥૩૭॥ ક્ષત્રીનું કુળ છે કેવારે; શોધિ જો તા-
રાં પરીયા; નાત બહાર રહ્યા સંતાનું રાજ, માછીની પુત્રી વરીયા.
॥ ૩૮ ॥ તારા બાપનો કાકો લાંચ્યો, વરેલી નંદીની નારી; કુન્તલપુરના
રાજ્યે દીધિ, ફક્ત કોઈ અમારી. ॥ ૩૯ ॥ કુન્તા કુંવર પાંચે કુંવારા,
સમજ સામોથાને, તાણીતોશી તુજ તાત વર્યો, રાક્ષસીહેડંબાને. ॥૪૦॥
મુજ સામો તું સોભતો નથી, એ રાક્ષસીના પુત્ર; પાંડવ વર્યા એક ના
રીને, ત્યારેથયું ધરમુત્ર. ॥ ૪૧ ॥ અમારિ કન્યાનું હરણ કીધું, મરણ
આંચું તારું; માયાવી કહે પુત્ર પ્રભુના; સાંભળ બોલવું મ્હારું ॥૪૨॥
તારા દાદા વાસુદેવજીને, કંસે કન્યા દીધિ; કુળવંતને કેમ છુટા નમુ-
ક્યા, કાળાગ્રહે કેદ કીધી. ॥૪૩॥ પુછી જો તુજ તાતને એ, કાળાગ્રહ-
માં અવતરીયા; ગાયો ચારી છાસ પીને, ગોકુળમાં ઉછેરિયા ॥ ૪૪ ॥
તારા બાપને કોણે દીધિ, કન્યા સન્મુખ હાથ; અંબાવના ડેહેરામાંથી
લાંચ્યા, રક્ષમણી તુજ માત. ॥ ૪૫ ॥ નરકાસુરને મારી નારી, લાંચ્યા
સોળ હજાર; જંબુવંતી રીંછડી લાંચ્યા, શરમ ન આવી લમાર ॥ ૪૬ ॥
કુળ તારું તું રાખ્ય છાનું, પાનું બધું મુજ હાથ; હજુ બીજું સાંભળવું
હોયતો, ઘણી લાંબીછે વાત, ॥ ૪૭ ॥ એવાં વચન સાંભળીને, બો-
લ્યો પ્રદુમન; રાતો તાતો કોધે ભરાયો, શામ તણો સંતાન ॥ ૪૮ ॥
॥ વળણ. ॥ કોધે ભરાયો અતી ઘણો, કષ્ણ પ્રભુનો તંન; કહે
વદલભ વળી બોલીયો, વઢવાનાં વચન.

કડવું ૪૫ મું. રાગ ॥ પ્રદુમન કહે છે. મનહરછંદ.

લીમ સત કીયો તુત, મદમેં તું ભયો ભુત, અખ હાથ આય ગયો

કામ મૈ બેઠારેગો. ॥ નગ્રમેં તોફાન કીયો, પ્રપંચ લગાય મીયો; બલીયે
 સું બાથ દીની, અબ તું બીચારેગો. ॥ જમ જૈશે જલવહે, કાલ જૈસે
 કૈરવ હે, સખ હીલ મીલ તેરા, પ્રાનકું નીકારેગો. ॥ દેખ મેશ બાન
 સાન; બાન તો બુલાય દઉં; દેતુંકું પકર કર, કરશે સંહારેગો ॥—
 ॥ મટોરગછ કહે છે. ॥ પાઉંપર પાઉંપર પ્રભુ કે નંદન તુંહી; ભગ જ
 નહીતો મેરા, દૈત લલકારેગો. ॥ માયાવી મયેગાજબ, જન નીકારેગા
 તબ; કબ નહી લરૂં એસો, તોબા તું પોકારેગો. ॥ આપો આપ બલ
 કર, તબ મેં પીછો નપરૂં; પકરપકર કર ખ્હોત માર મારેગો. ॥ કી-
 સનકે સુત સખ, દાવમેં આયાહો અબ; કેસ ગ્રહિ ગ્રહિ લેકે, દરીયેમેં
 હારેગો. ॥—રામ ચોપાઈ. ॥ બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સુણ પરીક્ષત રા
 યના તન; એવું બોલ્યો મટોરગછ જ્યારે; કોપે ચઢીયો પ્રધુમન ત્યારે.
 ॥ ૧ ॥ એવે કૈરવમાં શું થાય, મુખ્ય લઢવૈયો કરણરાય; સાથે રાખેલા
 બે સંતાન, સામો આંબો ત્યાં અભેમાન. ॥ ૨ ॥ તેવો ગાળને બોલ્યો
 કરણ, આંબું છોકરા તારૂં મરણ; તવ બોલ્યો અલીમન્યું રાય, જીવ
 વું હોય તો પડ પાય. ॥ ૩ ॥ એવે કરણ તણા બે તંન, બોલ્યા પીતા પ્ર
 ત્યે વચન; તાતજી નવ બોલશે કાંઈ, અમે લઢવાના બે ભાઈ. ॥ ૪ ॥
 જઓ જઈ બેસો કોરાણે, એને મારવાના આ ટાણે, જણ્યું કરણે વઢવા
 દેવું, જોવું દીકરા કરે છે ઢવું. ॥ ૫ ॥ એવું સમજીને એ ખશીયો, બેઠો
 અળગો જોવા યુદ્ધ રશીયો; એના પ્રશકેતુ ચંદ્રકેતુ, તેને થયો વઢવા
 નો હેતુ; ॥ ૬ ॥ અલીમન્યુ સામા બેઉ ઊભા, કીધા યુદ્ધ તણા મનસુ
 બા, બોલ્યો પ્રશકેતુ વચન, જોતું ઝપાટો નરના તન. ॥ ૭ ॥ વળણ ॥
 જોજો ઝપાટો અમ તણો, કહે છે કરણ કુમાર; વઢે વલ્લભ બેઉ બોલ-
 તા, મનમાં ધરી અહંકાર ॥

કડવું ૪૬ મું. રાગ ઝુલણા સાખી.

તડો વડ બે જણારે; ખરોખર બે જણારે. ॥ ટેક ॥ પ્રશકેતુ બોલીયો
 કન્યા દૈ પડ પાય; અલીમન્યું કહે વર રાયને, વરે ભાનુમતી એ
 ની માય. તડો ૦ ॥ ૧ ॥ વૃશકેતુ બોલીયો, હમણું વધ્યું ધર શુત્ર; બોલ
 વીચારી બાળકા, તું તો મંત્રના પુત્રનો. પુત્ર. તડો ૦ ॥ ૨ ॥ અલીમન્યું
 વળતું વધો, સાંભળ મુજ વચન; મુજ સામો શોભતો નથી, તું તો દા-
 શીના તનનો તન. તડો ૦ ॥ ૩ ॥ પ્રશકેતુ બોલીયો, કપટ અમે જો કી-

ધું; તારા બાપને બાજી રમાડી, કેવું રાજપાટ ધુતી લીધું. તડો ૦ ॥ ૪ ॥
અલીમન્યુ કહે કપટી તણું, ખરાબ થાશે ખાણું; મારા ભાઈએ હાથી
આપી, કેવું નામદ લીધું નાણું, તડો ૦ ॥ ૫ ॥ પ્રશકેતુ બોલીયો, જો
અમે સમશેર કાઢાવ્યા, દ્રુપતી નજી નચાડવા, કેવા ભરી સભામાં લા-
વ્યા. તડો ૦ ॥ ૬ ॥ અલીમન્યુ કહે મુજ બંધુએ; સણગાર દે રચના ર-
ચાવી; તારિ કાઢીયોને તારી માને, આખી રાતજ નગન નચાવિ, તડો ૦
॥ ૭ ॥ વૃશકેતુ વળતું વણો, સુણ અરજીનના તન; દુઃખ દેવા તુજ તા-
તને, કેવા કાઢાડ્યા છે અધોર વન. તડો ૦ ॥ ૮ ॥ અલીમન્યુ કહે બદલો
વાળવા, ગટારગછે દાવ ધાર્યા; શાક ભાજી ખવરાવાને, કેવા ઓઠાવી
અધાવી માર્યા. તડો ૦ ॥ ૯ ॥ કરણ કેડેથી બોલીયો, આતો જીભ બુધ
થાય; મેહેણું મારે તુજથી સવાયું, મ્હારું પેટ પાસુ બળી જાય, તડો ૦
॥ ૧૦ ॥ વળણુઃ ॥ માટે મ્હારા દીકરા, ટુંકીકરો જીભાય; કહે વહીભ
ઉશકેરીયા, વઢવાને એ રાય. ॥

કડવું ૪૭ મુ ॥ રાગ સાખીનો. ॥

વૈશમપાયન એણી પેર બોલ્યા, સુણજનમેજે રાય; વિસ્તારી તુ-
જને સંભળાવું, યુદ્ધ તણે મહિમાય. ॥ ૧ ॥ કરણરાયે કુંવરોને, ઉશકે
ર્યા તે વાર; એટલે વૃશકેતુ ચંદ્રકેતું, બન્ને ગ્રહાં હથીઆર. ॥ ૨ ॥ અ-
લીમન્યુયે ટંકાર કીધો, હિમ્મત રાખી અપાર; એટલે સધળા કૌરવલોકે
ઉપાડ્યાં હથીઆર. ॥ ૩ ॥ જદવ બુધમાં પ્રદુભને, ઉંચો કીધો હાથ;
એટલે આયુધ લૈને કોર્યો, જદવનો સહુ સાથ ॥ ૪ ॥ રોશે રૂઠ્યા, અ-
ગની ઉડ્યા, મનમાં અપરમપાર; યુપતી ગેડી ગદાયો લેધ, દેવા માડ્યો
માર ॥ ૫ ॥ માયાવી એકલો જદવ ઝાઝા, કરતા શોર બકોર; કીડી
ઉપર કટક ચઢે, તેવું કિધું જોર ॥ ૬ ॥ તોફાન દેખિ માયાવિને, પુરણ
પ્રગટી રીસ; કેશ છોડીને પાશાણુ વિશે, એણે પછાડયું શીશ. ॥ ૭ ॥
મુસ્તકમાંથી જીજી જેવા, જીવ ખર્ચા હજાર; પવનને પ્રથવિ અડિકે, દૈત્ય
થયા તે વાર. ॥ ૮ ॥ તાડપુર ઉંચા નાકે બુચા ગજ ગજ લાંબા
દંત; જદવ ઉપર જોર જણાવ્યું, લેવા માંડ્યો અંત. ॥ ૯ ॥ મારો મા-
રો મુખે ભાંખે, નાંખે કારમી ચિસ; કૌરવમાં યુધ શરૂ થયું, સૌને વ્યાપી
રીસ. ॥ ૧૦ ॥ પ્રશકેતુએ બાણ માર્યું, અલીમન્યુને અંગ; અરજીન સુતે
સાયું મારી, તે બાણ કિધું ભંગ. ॥ ૧૧ ॥ ચંદ્રકેતુએ મંત્ર લણીને,

માર્થી અગણીત બાણ; અભોમન્યુએ સામાં મારી, સર્વ કર્યા ભંગાણ.
 ॥ ૧૨ ॥ પછી પોતે બાણ લેધને, નામ પાસ મંત્રો સાધ્યા; કરણના બે
 દીકરાને. અવળે હાથે બાંધ્યા. ॥ ૧૩ ॥ તે દેખીને કરણ ઉઠ્યો, આવી
 ઉભો તે ઠામ; પોતાના પુત્રોને કહ્યું, બોલ્યું બાપનું નામ. ॥ ૧૪ ॥ એ
 મ કહીને હાથ છોડ્યા, મેઘનાદે મડમડીયો; આયુધ લીધાં હાથમાંને,
 યુધ્ધે ટુટી પડીયો. ॥ ૧૫ ॥ અગણિત મંત્રથિ બાણ છોડે, સુર્ય તણો કુ-
 માર; બાણ એનું એક જતા જતામાં, થાય છે સાઠ હજાર. ॥ ૧૬ ॥ મો-
 રે અભિમન્યુ અગણીતું, વાયુ વેગે જાય; બાણ એનું એક જતાજતામાં
 આગિસ હજાર થાય. ॥ ૧૭ ॥ કરણ આગળ કેટલું ગભું, ઘણો પડે છે
 માર; વળી આસપાસના ચોદ્ધાનાં, આવે ઘણાં હથિઆર. ॥ ૧૮ ॥ તો
 પણ યુદ્ધ ટકાવી રહ્યો છે, અરબુનજનો તન; જદવમાં બહુ જોર કરે
 છે, બળિયો પ્રદુમન. ॥ ૧૯ ॥ શીવ તણું એક બાણ લીધું, માર્યું કરી
 ને કાપ; ગટારમછના દૈત્ય માયાવી, તેને કીધા લોપ. ॥ ૨૦ ॥ તે
 દેખી માયાવિ કોપ્યો, જણવિ ઝાઝી રીસ; પાશાણ વીધે પોતે પછા-
 ડ્યું, આળીસ વેળા શીશ. ॥ ૨૧ ॥ આગિસ હજાર રાક્ષસ થયા, લાંબા
 ત્રણ ત્રણ તાડ; બળવંતાને બીહામણા બહુ; લાંબા પોહાળાં હાડ.
 ॥ ૨૨ ॥ પછી પાછું શીશ પછાડ્યું, ફરીથિ આગિસવાર; સાત તાડ વા
 ઉંચિ બનાવી, રાક્ષણી આળી હજાર. ॥ ૨૩ ॥ ગર્ધવમુખિને ભુંડમુખિ
 સ્વાનમુખિકિરમુખિ; વાયસમુખિ હરણમુખિ, કોસુવાળિકોલમુખિ ॥ ૨૪ ॥
 કે પીતવરણિ કે રક્તવરણિ, કે શામવરણીકાળિ; સાતસાત ગજના દંત
 લાંબા, કેક ટુકા કેશવાળિ. ॥ ૨૫ ॥ કે રાક્ષણિએ ચણિયો પેહેયો, કેંચે ઢાં
 કયા કેશ; કેંચે કછે લંગોટિ, વાળી કેં છે નગન વેશ. ॥ ૨૬ ॥ અઝેક તાડવા
 સ્તન લાંબા, કારમિ લડાઈ ધારે; બે ભુજમાં બે સ્થાનઝહિને, જદવલો-
 કને મારે ॥ ૨૭ ॥ દસ દસ જોદ્ધા દબાય તળે, પાંચે છે બહુ ત્રાસ; રાક્ષ-
 સીનો ભય ભારે ભાસે, કરતા નાસાનાસ. ॥ ૨૮ ॥ કે રાક્ષસી પડે ટો-
 નામાં. કે જદવને ઝાલે; મરડી મસળી મોઢામાં ને, નાસ્કારામાં ઘાલે,
 ॥ ૨૯ ॥ એ રીતે રાક્ષસિયો લડતી, જખરૂં દૈવત દાખે; રાક્ષસ લોકો
 ખોળા ને ખોળા, ભરીને રેણું નાખે. ॥ ૩૦ ॥ જદવ ઉભા આંખો ચોળે,
 રોળે રાક્ષણી દોડી; ધ્રુળ થકી અંધકાર કીધો, એવી ભુક્તી જોડી. ॥ ૩૧ ॥
 હેડબાનો દીકરો તે, ચઢિયો છે ગગન; યુદ્ધ કરાવે ઉપર રહીને, ભી-
 મસેન કેરો તન. ॥ ૩૨ ॥ વનમાં જઈ ઝાડ તાડ લાવે, દારૂણ દૈવત દાખે;

મ્હોટા મ્હોટા પાહાડ ને પરવત, અંત્રીક્ષ રહીને નાંખે. ॥૩૭॥ એ રીતે
ત્યાં યુધ આલે, કૌરવમાં શું થાય; અભિમન્યુ ઉપર કોપ્યો, પોતે
કરણ રાય. ॥ ૩૪ ॥ લડતાં વઢતાં, કરણ રાયે, કીધો કારમો કોપ,
શીવ મંત્રે બાણ મારી કીધો, કુંવરનો રથ લોપ. ॥૩૫॥ પમ પાળ થયો
અભિમન્યુ, વાગે ઘણું હથીઆર; શરીરને ઓથો નવ રહ્યો, ઘણોક
પડિયો માર. ॥ ૩૬ ॥ વચ્ચો ફાટયાં આલુશણ તુટયાં, ભોંકાઈ ગયાં
તીર; રૂંવે રૂંવે ભાલોડાં ભેદયાં વહયું ઘણું રૂધિર ॥ ૩૭ ॥ ચારણી
જેવું શરીર થયું, તરી ગયાં વોચન; સંભારવા લાગ્યો ગટોરગછને.
ક્યાં ગયા બંધવ જન. ॥૩૮॥ ભીડ વેળાના ભાઈ મ્હારા, વિશ્વાસ
દેધને વહયા, અરેરે રણમાં રઝળાવ્યો, હવાલ લુંડા થયા. ॥ ૩૯ ॥ એ
રીતે ટળવળવા લાગ્યો, ધણિક પામ્યો કપટી; એવે સમે ગટોરગછની
ગગનથી ગઈ દ્રષ્ટી. ॥ ૪૦ ॥ બહુ દુઃખીયા બંધુને દિઠો, કોંધ હળાહળ
ચડિયો, જ્યદ્રથ બનેવિ દુર્યોધનનો, તેના રથમાં પડિયો. ॥ ૪૧ ॥ જોદ્ર-
થને હડસેલો માર્યો, માયાવી મ્હાળળ કાવ્યો; ઘોડાના અછોડા ઝાલી,
રથજ હાંકી લાવ્યો. ॥ ૪૨ ॥ અભિમન્યુને ઉચકીને, બેસાડ્યો રથમાય;
ગટોરગછ કહે કેમ વિરા, શું તારી ઇચ્છાય. ॥ ૪૩ ॥ કુંવર કહે વીરા
મ્હારા, હવે નહિ ચીંતાય; તમે તમારું પુરું કરીને, પક્ષે આવો હાંચ.
॥ ૪૪ ॥ માયાવી કહે વારૂ વિરા, કહિ આકાશે ચડિયો, પ્રદુમાનના રથ-
ની નિચે, આવી અચાનક પડિયો. ॥ ૪૫ ॥ ઉપાડી રથ માંથે લીધો,
ચઢિ ગયો ગગન; અંત્રીક્ષ જો ગાજીને બોલ્યો, મોકોદરનો તન. ॥ ૪૬ ॥
જોરે પ્રભુના દીકરા હું, જીવજ તારો લઉં; રતનાગર સાગરમાં તુને, રથ
સહીત નાંખી દેવું. ॥ ૪૭ ॥ તવ પ્રદુમાન ચેતિ ગયો, મારવા ભાલો લી-
ધો; રથ ઉપાડી ગટોરગછે, ગામમાં ફેંકી દિધો. ॥ ૪૮ ॥ પછી પડ્યો
જાદવ વિશે, કરતો સોરખકોર; મોખરાનો લડવઘઓ ગયો, લાગ્યું
સહુનું જોર. ॥ ૪૯ ॥ એટલે રાક્ષસને રાક્ષણીયો, કોપ કરે માહા માઠા; જાદ
વકેરા જખરાભેધા, પણ જીવ લેધને નાઠા. ॥ ૫૦ ॥ ભંભરાણ પડિયું,
માયાવિ નડિયું, નસાડયા સહુ જન; પછી રાક્ષસ રાક્ષણીયોની, પ્રત્યે
વચ્ચો વચન. ॥ ૫૧ ॥ વળણ ॥ યોદ્ધા પ્રત્યે બોલીયો, રાતાં રાખો ચક્ષ;
વઢે વહલમ આજ્ઞા કરી, કરિયે ભાઈની પક્ષ. ॥

કડવું ૪૮ રાગ સવૈયાનો.

વૈશમયાયન અણીપેર બોલ્યા. સુણજનમેજે રાય; વિસ્તારી તુ

જને સંભળાવું; યુધ તણે મહિમાય. ॥૧૧॥ મટોરમછે આજ્ઞા આપી, ભા
 ધની વાહારે ચડો; કૌરવ કેરી સેન્યા વિશે, નેત્ર મીચીને પડો, ॥ ૨ ॥
 એમ કહી દેત્યો લલકારી, પોતે ચઢ્યો ગગન; રાક્ષસ રાક્ષસીયોતું ટે
 ળું, આબ્યું હસ્તે વદન. ॥૩૧॥ કૌરવે જાણ્યું કેર થવાનો, થૈ રહ્યો સૌ-
 રખકોર; તે દેખી અભિમન્યુના. પગમાં આબ્યું ભેર. ॥૪૧॥ હેડંબાનો
 સુત માયાવી, ભેયું ગગનથી ધરણ; જાણ્યું કે બહુ ભેર કરે છે, કપરો
 રાજ કરણ. ॥૫૧॥ એવું ધારી ઝડપ મારી, કર્ણની નિચે પડીયો, રથ એ
 નો ઉપાડી લેધ, પોતે આકાશ ચડિયો. ॥૬૧॥ ગગને જૈને કરી મરજના
 ભુંડી વાત ભંડાવું, કરણ કાકા દરીયામાં નાંખી, કાકીને રંડાવું, ॥૭૧॥
 સાંભળિ કરણ થરથર ધરજ્યો, યુધ ભલેઈ મચીયું; ખરા રંગમાં ભંગ
 પડાવ્યો, ભુંડું મટોરમચીયું. ॥૮૧॥ નિચે નાંખી દેશે મુને. નીકળી જ
 શે પ્રાણ; એવું જાણી હાથમાંથી, મુકયાં ધનુશને બાંધ. ॥૯૧॥ વાંકો વળી
 ને મારવા માટે, કરણે ભાલો લીધો; માયાવિએ રથ ઉપાડી, વનમાં ફેંકી
 દિધો. ॥૧૦૧॥ હાડ કુટાયા કરણ કેરાં. ઘાટ ભલેરો ઘડીયો; ગગનથી મ-
 ટોરમછ પાછો, હાથી ઉપર પડીયો. ॥૧૧૧॥ દુર્યોધનની અંબાડીમાં, આ
 વ્યો ભિમકુમાર; છત્રપતિના બે ભુજ ઝાલી, છિનવી લિધાં હથિયાર.
 ॥૧૨૧॥ મટોરમછે ઘોઘળો ઝાલી, પાપીને નાંખ્યો હેઠો; રાતો તાતો થઈ
 માયાવી, રૂદિયા, ઉપર બેઠો, ॥ ૧૩ ॥ એટલે બધી રાક્ષસીઓયે, જુ
 લમ કિધો માઠો; શકુની સૌથી પહેલો સમજ્યો. જીવ લઈને નાઠો. ॥૧૪૧॥
 એટલે નાઠા સકળ થોધા, કીધો કારમો કેર; મટોરમછ કહે દુષ્ટ કાકા, તુજને
 માઈં ઠેર. ॥ ૧૫ ॥ તવ દુર્યોધને હાથ બેડયા, તુજને લાગુ પાય;
 લખમણને પરણવું હશે તો, પરણશે એની માય. ॥ ૧૬ ॥ એ ભા-
 ધ જીવતદાન દે મુને; ઉમરું તુજ પ્રતાપ; એવો કુમતી મરજ
 વેળા, ગર્ધવને કહે બાપ. ॥ ૧૭ ॥ તે અનુભવ નથી માયાવિને,
 એણે કયો વિચાર; કાકો થઈ આવું બોલે છે, માઈં તે ધિક્કાર. ॥૧૮૧॥
 એવું સમજી ઉઠી ગયો કે, નાઠો દુર્યોધન; રાક્ષસ રાક્ષસી લોપ કિધાં
 પ્રકોદરને તન. ॥ ૧૯ ॥ આવી બેઠો રથને વિશે. અભિમન્યુની સાથ;
 સારથી પદથી ગ્રહણ કીધા, ઘોડાના અછોડા હાથ ॥ ૨૦ ॥ દુરીયોધ-
 ન બહુ ખેદ પામ્યો, બોલ્યો મામા પ્રત્યે; જુઓ મામા કન્યા
 લીધી, ક્ષત્રીયોનિ ગત્યે. ॥૨૧॥ જીત બેઠ બળદેવજીએ, હજમુશળ
 ધર્યું હાથ; એટલે ચક્ર ચઢાવ્યું પોતે દયાળુ હીનાનાથ. ॥૨૨॥ એટલે બો-

હ્યા લીસ્મપીતા વિચારી આયુઢ્ધ ધરજે; અમારે તમારે લડાઈ થારો,
સમજીને કામ કરજે. ॥૨૩॥ બળભદ્ર કહે આશું બોલો, અવળો ઉભ
ગ કેમ ધારો, લીસ્મ કહે મારવા નવ દેયે, છે છોકરો અમારો. ॥૨૪॥
એમ કહિને આયુધ લીધાં, બળદેવ બોલ્યા એમ; કષ્ણ વીરા તમે આ
મને જોજો, કરે ફાવે જેમ તેમ. ॥૨૫॥ બે છોકરાંને હું માફ છું, જણવો
તમે અહિં રીસ, પ્રભુ કહે હું તો ચક્ર મુકું છું, છેદવા બદવ શીશ. ॥૨૬॥
હળધર કહે કેમ આડુ બોલે, બદવ આપણાં રાંક; તેમને તુ શા સાફ મા
રે, શો છે એમનો વાંક. ॥ ૨૭ ॥ કષ્ણ પ્રભુ કહે વીરા મારા, ન્યાય
તણા પંચ સહાવો, શા સાફ છોકરાઓને મારો, એમનો વાંક બતાવો.
॥૨૮॥ બળદેવજી કહે નજરે જુએ છે, ઓરે અસરણ સરણ, આપણે.
ઘેર ઉતપાત કરીને, કરયું કન્યાનું હરણ, ॥ ૨૯ ॥ પ્રભુ કહે કે હરણ
કીધું, તેમાં અનીતી શી કીધી, પેહેલો વીવા શીદ કર્યો તો, પોતાની ક
ન્યા લીધી. ॥૩૦॥ એમની હતીને એમણે લીધી તેમાં શો એમનો વાંક
પોતાની કન્યા કેમ જવા દે; સહુને બહાલુ છે નાક. ॥૩૧॥ લીસ્મે સાન
કરી ગુરૂને; હવે ન ધરશે બીક; આપણે આપણુ જોયા કરે, સળગ્યું ધર
માં ઠીક. ॥૩૨॥ કષ્ણના શબ્દો બળદેવે સુણ્યા, બોલ્યા તું બંધવ મ્હા
રો; આ કહેવાથી થાય છે નિસ્સ્યે આ બધું તું કરનારો ॥ ૩૩ ॥ કષ્ણ
કહે કે હું કરનારો, નહીં મારવા દેઉં બાળ. બળદેવ કહે કપટ તારૂં, મેં
નં જણ્યું ગોપાળ ॥ ૩૪ ॥ હળમુશળ હેઠું પછાડી, રથ થકી ઉતરીયા
અલીમન્યુને પુછવા લાગ્યા, બળદેવજી કરોધ ભરીયા. ॥૩૫॥ બતાવ્ય
છોકરા કયાં છે કન્યા મોકલું નહીં તુજ ઘેર, અલીમન્યુ કહે જોઈતી ન
થી, નીસ્યે ધારી તે પેર ॥ ૩૬ ॥ અમારે અમારી કેવરાવવીતી, તે તો
લીધો લાહાવો; અશોક બાગના ભોંયરામાંથી, સુખે પાછી લઈ જાઓ
॥ ૩૭ ॥ એટલે ત્યાંથી બળદેવ ચાલ્યા, ભોંયરામાં ભડાકે, રાક્ષ
સ માયાવી મટારગછના, લોપ કર્યા લપડાકે. ॥ ૩૮ ॥ જઈ કન્યાને
ખાંધે લીધ, બળદેવજી બહુ બળીયા; બડ બડતાને કળકળતા એ
પોતાને ઘેર પળીયા. ॥ ૩૯ ॥ કઠરવ હારીને નાઠેલા તે, એ
ક જગાએ મળીયા, તેમણે જણ્યું બળદેવજી તો, કન્યા લઈ
ઘેર પળીયા. ॥ ૪૦ ॥ દુર્યોધન કહે મામા તમે, હું ત્રીજો દુશા
શન, ચોથો કરણ આપણુ ચારે, જઈએ બળ ભોવન ॥ ૪૧ ॥ સમ
જાવિને કન્યા લેયે, યેયે પછી વિદાય; નારિયો માત્રને રબ આપો, તે

સહુ આગળ જાય. ॥ ૪૨ ॥ નારીયોને તવ વિદાય કીધી, કૌરવ ઉભા રહ્યા; કન્યા લેવા ચારે જણા, દ્વારામતીમાં ગયા, ॥ ૪૩ ॥ જૈ બળદેવની પાસે બેઠા, બોલ્યો દુર્યોધન; આપણા રંગમાં ભંગ કીધો, પાંડવોને તન. ॥ ૪૪ ॥ જ્યારે ને ત્યારે અમને નડે છે. વળી ગણાયછે રાંક; હળધારી તમે નજરે જોયું. જુઓ કેનો વાંક. ॥ ૪૫ ॥ કરમ એમનાં એ ભોગવશે. કરે અધર્મ અન્યાય; અમે અમારે ઘેર લૈજૈયે, લાવો સુરેખા કન્યાય. ॥ ૪૬ ॥ બળદેવને તવ કરોધ વ્યાપ્યો, શું તું બોલ્યો હરામી; એ કન્યા પરણી ચુકિ છે, શું કરું બીજે સ્વામી. ॥ ૪૭ ॥ વીચાર વીના કેમ તું બોલ્યો, હળધરને ચઢી રીસ; લાવો શેવક ખડગ માઈ, છેલ્લું આનું શીશ. ॥ ૪૮ ॥ તવ ચારે જણ મુકીઓ વાળી, નાઠા તેણી વાર; રથમાં બેશી નીકળી ગયા, દ્વારીકા નગ્રની બહાર. ॥ ૪૯ ॥ મેદાનમાં પેલા સત્ય પુરૂષો છે, પાંચમા છે અવીનાશ; તે પાંચે જણે પાંડવ કેરા પુત્રોને બોલાવ્યા પાસ ॥ ૫૦ ॥ તવ ગટારગછ અભિમન્યુ, આવીને પડીયાપાય; આશીશ દેધને હાથ મુક્યો, મુસ્તક ભીસ્મ પીતાય. ॥ ૫૧ ॥ મંદ હશીને ભીસ્મ પીતા, બોલ્યા મુખ વચન; તારી ક્રિયા જોઈ પ્રસન્ન થયો, ઓ ભિમસેનના તન. ॥ ૫૨ ॥ ધન તારી માની કુખને ને, ધન ભિમ તારો બાપ; ગટારગછ કહે દાદા તે સૌ, તમારો પરતાપ. ॥ ૫૩ ॥ દાદા કહે કે વેહેવાર વટમાં, ધરવી ન કોઈની ધાક; એવી વધારવી શાબાશી, જવા ન દેવું નાક. ॥ ૫૪ ॥ પછી કહ્યું અભિમન્યુને, ઓરે લાડકડા તન; વનમાંથી તુજ તાત આવતા મુખી, રહેજે હેંડબાવન ॥ ૫૫ ॥ કૌરવલોકો છે બહુ કપટી, દગાથી મારેઠેર; માટે ગટારગછ અભિમન્યુ ને, રાખજે તારે ઘેર. ॥ ૫૬ ॥ માયાવી કહે ઓરે દાદા, મા દિકરો બે રહેશે; રાખજે સંભાળ કુન્તાજીની, વિદુરને ઘેર સેહેશે. ॥ ૫૭ ॥ ભીસ્મ પીતા કહે કુન્તાજીની, ચીંતા ન ધરશે મન; નિરભયપણે તમે રહેજે, ઓરે મહારા તન. ॥ ૫૮ ॥ તવ બે પુત્રો પાથે પડિયા. રાજ થયા જુગદીશ; સત્ય પુરૂષો તેને કૃષ્ણ પ્રભુએ, હાથજ મુક્યા શીશ. ॥ ૫૯ ॥ વળણુ: ॥ કર શીશ મુકી બોલિયા, પોતે ભિસ્મ પીતાય; જાઓ તમે બેઉ દીકરા, થૈએ અમે વિદાય.

કડવું ૪૯ મું. રાગ ચોપાદ.

બોલ્યા વૈશમપાય વચન, મુણ પરિક્ષત કેરા તન; સત્ય પુરૂષોયે રજ હકાર્યા, કૃષ્ણ પ્રભુ દ્વારીકાં પધાર્યા. ॥ ૧ ॥ સત્યવાદી ચારેજણ પ-

ળીયા, જઠ કૌરવદળને મળીયા; એવે પાન્ડવના સુત બળીયા, હેડંબા
વન બવા વળીયા. ॥૨૧॥ મયા આધા એક ભેજન, બોલ્યો મટારગછ વ
ચન; ભાઈ અહીં રહો થોડીવાર, રસ્તે કરી આવું ખેલ લગાર ॥૩૧॥ એવું
કહીને તતપર થયો, જય કૌરવ ભુવતી ત્યાં મયો; એતો બળવંત માયા-
વિ ભુપ; એણે લીધું દુર્યોધનરૂપ. ॥૪૧॥ બીજ બનાવ્યા નવાણું ભાઈ;
તેતો સરવે ત્યાં આવ્યા ધાઈ; સાથે કીધા છ કારભારી, આવ્યા કૌરવ
કેરી જ્યાં નારી. ॥૫૧॥ એવે ભાનુમતી પુછે એમ, કહો કન્યાનુ કર્યું કેમ
બોલ્યો દુર્યોધન મુખવાણી, તુંતો નીર્ભાગણી છે રાણી. ॥ ૬ ॥ રાંડો
તમારા પમને પ્રતાપ, સહુને ઉપલયો સંતાપ; સુણી બોલી સરવે નારી
તમો પન્ડે નિર્ભાગી ભારિ, ॥ ૭ ॥ સુણી પુરૂષો ક્રોધભેર ચાલ્યા, પો-
તાની સ્ત્રીઓના કેશ ઝાલ્યા. ॥ ૮ ॥ ગાળો દેતા દેવા માંડ્યો માર; મ-
ડદા પાટુ ઢીંચણુનો પ્રહાર; કીધા માયાવીએ કાળો કેર; લીધું ધ્રુપતીમા-
તાનું વેર. ॥ ૯ ॥ સહુ નારીને હાથ બતાવ્યા, એવે કૌરવ સરવે આ-
વ્યા; બુમો સાંભળી પ્રગટ્યો કોપ, તવ થયો મટારગછ લોપ. ॥ ૧૦ ॥
ત્યારે કૌરવો આવિને પુછે, તમો રડો તે કારણ શું છે. વળી પુછવા
લાગ્યો ભુપાળ; કહે રાણી તમારું કપાળ. ॥૧૧॥ અમને મારીને થાઓ
અબણ્યા, તમે સપુત છો તે બણ્યા; ભેયું સત્ય પુરૂષોએ દુઃખ, લાગ્યા
હસવા વચ્ચે દેધ મુખ. ॥ ૧૨ ॥ એવે બોલ્યો દુર્યોધન એમ; કહો મામા
થયેલું આ કેમ; બોલ્યો શકુની મામો તે ઠામ, મટારગછીઆનું આકામ.
॥ ૧૩ ॥ જેવો મટારગછ લોપ થયો, તેવો હસ્તીનાપુરમાં ગયો;
જ્યાં બેઠો ધત્રાષ્ટ્રભુપ, ત્યાં તે આવ્યો શકુનીને રૂપ. ॥ ૧૪ ॥ બોલ્યા
અંધ તણા છડીદાર, આવ્યા શકુની લેભે ભુહાર; તવ બોલ્યો આંધળો
એમ, આવો શકુની કોહો થયું કેમ. ॥ ૧૫ ॥ કેમ કેટલે રહિ છે જન,
કહો ક્યાં ગયા સૌ સંતાન; તવ બોલ્યો માયાવિ ભુપ, શુદ્ધ શકુનીને
સ્વરૂપ. ॥ ૧૬ ॥ આંસુ પાહી લેલોટ કર હીધા, રહી અશુભ સમાચાર
કીધા; આવ્યા દ્વારીકા પાંડવ તન, એક મટારગછ અભેમન. ॥ ૧૭ ॥
એતો બેઠિજણે વાળ્યો ધાણ, લીધા સઠળ જતના પ્રાણ; બેઠિ બાળકે
વાળ્યો છેક, રાખ્યું નહીં જીવતું કોઈ એક. ॥ ૧૮ ॥ બાળબચ્ચાં નર
ને નારી, એકે એકને નાંખ્યા મારી; રહ્યો જીવતો હું એક આપ, તેતો
તમારે પુન્ય પ્રતાપ. ॥ ૧૯ ॥ બેઠિ પાન્ડવ કેરા તન, એવું બોલ્યા છે
વચન; કરશું હસ્તિનાપુર સેલ, સોયે ભાઈનો ભોગવશુ મેહેલ. ॥૨૦॥

એવું સાંભળી પ્રગટી રીસ, કુટયું ધત્રાષ્ટરે શીશ; અરેરે કાઢયો મહારે
 વંશ, મ્હેલ ભોગવે તે મને દ્વંશ. ॥ ૨૧ ॥ આપી આંધળાએ આજ્ઞાય,
 લક્ષ શેવક થાઓ વિદાય; એક ઝપાટે દૈવત દાખો, સોયે મેહેલ છે તે
 તોડી નાંખો. ॥ ૨૨ ॥ તવ કીધું શેવકોયે કેવું, એક સપાટ હાથેળી જેવું;
 શકુનિ આડો અવળો થયો, લોપ ચૈ ભાઈ પાસે ગયો. ॥ ૨૩ ॥ જઈ
 અલીમન્યુને મળીયો, બેઠો રથ હાંકવાને બળીયો; વાતો કરતા આલ્યા
 બે વિર, હસે રમે ગુણ ગંભીર. ॥ ૨૪ ॥ એવે હસ્તીનાપુર ગઈ જન,
 તેણે દિઠું મ્હેલું મેદાન; જણ્યું મેહેલ પાડ્યા તે શું છે, જઈ ધત્રાષ્ટરને
 પુછે. ॥ ૨૫ ॥ પુછ્યું ધત્રાષ્ટરને એમ, તાતલ આમ કીધું કેમ, બોલ્યો
 ધત્રાષ્ટર મુખમાંથી, તમે મુએલા આબ્યા કયાંથી. ॥ ૨૬ ॥ બોલ્યો કુ-
 ર્યોધન એ તાત, એવી ખુરી કોણે કહી વાત; બોલ્યો આધળો તેણી
 વાર, કહ્યા તુજ મામે સમાચાર. ॥ ૨૭ ॥ બોલ્યો શકુનીન જણું વાત, હું
 તો આબ્યા જનૈયાનિ સાથ, મારા જેવું ધરીનેરૂપ, કહી ગયેલો માયાવી
 ભુપ. ॥ ૨૮ ॥ લીમના નંદનનું એ કામ, એનું ગટોરગછ છે નામ; બોલ્યો
 કુર્યોધન તે વાર, કહ્યા તાતને સૌ સમાચાર. ॥ ૨૯ ॥ હજી પાંડવ તો
 બહુ સારા, પણ પુત્રો થયા બે નઠારા, તેમાં અલીમન્યુ તો ઠીક, ઘણી
 મટોરમછની બીક, ॥ ૩૦ ॥ એમ વાતો કરીનેરહ્યા, પેલા બેઉ ભાઈ ઘેર
 ગયા; ચાલી આબ્યા હેડંબાવન, પેઠા સુવર્ણને બોવન. ॥ ૩૧ ॥ જ્યાંબેઠી
 છે હેડંબાય, અલીમન્યુ જઈ પડ્યો પાય; પછી સુભદ્રા માતને નમીયો
 સૌના મનનો સંતાપ સમીયો. ॥ ૩૨ ॥ પુછ્યા સુભદ્રાએ સમાચાર, ક-
 હ્યા અરભુનને કુમાર; માતા કન્યાનો રેહેત અદાપ, પણ પરણ્યો ભાષ્ટ્રને
 પ્રતાપ. ॥ ૩૩ ॥ બોલ્યો માયાવી પ્રભુ પ્રતાપે, ભાઈ પરણ્યો છે એને
 આપે; એક એકના કીધાં વખાણ, રહ્યા હેડંબાવન બળવાન. ॥ ૩૪ ॥
 હસ્તીનાપુર વીહર ઘેર, કહી લીસ્મે કુન્તાને પેર; રહ્યાં સુખરૂપ ત્યાં
 કુન્તાય, પાન્ડવો છે દ્રીવીત વનમાંય. ॥ ૩૫ ॥ જીત પામ્યા પાન્ડવ ત-
 ન; કરી સહાયતા ભુગલવન; પોતાના ભક્તના સુત કાજ, કીધી ખટપટ
 શ્રી મહારાજ. ॥ ૩૬ ॥ જેનાં માત પીતા સેવે હરી, તેનો પરિવાર બેસે
 હરી; કરે ભક્તના પુત્રને સાહાય, એવો ભજન તણો મહિમાય. ॥ ૩૭ ॥
 વળણ; ॥ મહીમા મોટા ભજનનો, પુરે મનના ઠાડ; કહે વલ્લભ શ્રોતા
 સહુ, બોલો જે જે શ્રી રણછોડ. ॥

સુરેખા હરણ સમાપ્ત.

જાહેર ખબર મહા ભારતની કથા

અઢારે પર્વ સાથે.

વ્યાસજી વલ્લભરામ સુરજરામ કથા કહે છે તે ચીત્ર સાથેની છપ્પ ધને તથ્યાર થઈ છે. તેની કીંમત રૂ ૪-૦-૦ તથા ટપાલ ખર્ચ વડે આપવું પડશે. તેના પાના ૧૦૩૬ રૌયલ ૮ પેજ છે.

- ૦-૮-૦ મન્મથવેદની કથા વલ્લભ વ્યાસની બનાવેલી ચીત્ર સાથેની તથ્યાર છે. બીજા બનાવટી મન્મથવેદ નીકળ્યા છે; માટે કરતાનું નામ જોઈ લેશો.
- ૦-૮-૦ સુરેખા હરણ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તથ્યાર છે.
- ૦-૮-૦ અભેમન્યુનો ચક્રાવૅ વલ્લભ વ્યાસનો બનાવેલો તથ્યાર છે
- ૦-૬-૦ સુધન્વાખ્યાન વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તથ્યાર છે.
- ૧-૮-૦ પાંડવા અશ્વમેધ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તથ્યાર છે.
- ૦-૧૨-૦ વલ્લભ કૃત ભાગ ૧ લો તથ્યાર છે.
- ૦-૬-૦ વલ્લભ નીતીના છપ્પા.
- ૦-૮-૦ સ્વર્ગારોહિણી તથ્યાર છે.

કૃષ્ણ ચરિત્ર તથા ગોકુળ લીલા તથા મથુરા લીલા તથા દ્વારકા લીલા છપાઈ તથ્યાર થઈ છે જોઈએ તેમણે મંગાવવી.

આ ઉપર લખેલા તથા બીજી ઘણી જાતના પુસ્તકો નીચે લખેલા ઠેકાણેથી મળશે.

બુકસેલર. મોતીલાલ મગનલાલ શાહ ઠે. રીયારોડ—અમદાવાદ.

તથા કાલબા દેવી રોડ ૩૭૩ મુંબાઈ.

બુકસેલર. લલુભાઈ અમુલખદાસ ઠે. માણેકચોક—અમદાવાદ

બુકસેલર. તરબોવનદાસ રત્નછોડ મુ. ડાકોર.

